

Китобга муаллифнинг сўзбошиси

ГУЛЧЕҲРА НУР

Й И Ғ Л А Р М А Н

Янги шеърлар тўплами

Тошкент

Тонгда ёзганларим шомда ўчирдим,
Милт-милт ёниб турган шаъмда ўчирдим.
Ногоҳ очилди-ю кул босган кўзлар,
Кул шеър, кул унвон, шон-да ўчирдим...

ЎН ТЎҚҚИЗ ЙИЛЛИК АЙРИЛИҚДАН КЕЙИН...

(Китобга муаллифнинг сўзбошиси)

Охирги марта босилган шеърий китобим «Муҳаббатнинг сурати» бўлиб, у 1988 йилда чоп этилганди. Шундан бери ўн тўққиз йил ўтибди. Шу фурсат мобайнида ёзилган шеърларимни назардан ўтказиб, тўплам ҳолига келтирдим. Уни «Йиғларман» деб номладим. Назаримда, кейинги ёзилган шеърларга бундан бўлак ном мос тушмайдигандай туюлди.

Аслида ҳам бу йиллардаги умрим кўпроқ кўз ёшлари билан ўтгани рост.

Бу давр бошидаги қайта қуриш бизларни уйғотиб юборганди. «Бирлик», «Тўмарис» каби халқ ҳаракатлари тузгандик. Миллий истиқлол учун майдонга тушгандик.

Орадан кўп ўтмай, «Бирлик»ни ҳам, унга бошпана берган Ёзувчилар уюшмасини ҳам атайин иккига бўлдилар: халқнинг шиддатли ҳаракатини кучсизлантирдилар. Шундан кейин эса, кучсизланган ҳаракатнинг ҳам, уюшманинг ҳам бошига етдилар... Найранг, ўйин, катагонлар ошкор ишга тушди. Беасос айблар қўйиб судлаш, қамашлар одатий ҳолга айланди. Эндигина уйғона бошлаган халқнинг шашти шу йўсин қирқилди, жувонмарг этилди...

х х х х

Эришилган мустақиллик шахсан менга нима берди? – деган савол тез-тез хаёлимдан ўтиб туради. Аввало у мендаги уйғонишни, журъатни ўлдиришга тиришди. Мустақиллик бошланиши билан ҳаётимда илк бора суд қилиндим. Тошкентда тузилган «Қорабоғ кўмитаси» йиғинида шунчаки иштирок этиб, залда ўлтирганим учун... Мустақиллик йиллари номим қора рўйхатлардан сираям тушмади, ҳар бир куним назоратда бўлди. Шеърларим деярли босилмади. Биронта китобим чиқмади...

Кўз очган булоқ ўзига муттасил йўл излагани сингари, мен ҳам юрак туғёнларимни одамлар билан баҳам кўришни истардим. Оқибатда тўрт йил хорижнинг «Озодлик» ва «Америка овози» радиоларида мухбирлик қилдим. Халқимиз ҳаёти билан янада яқиндан танишувга муваффақ бўлдим. Сиёсий ўйинларни, алдовларни, атайин уюштирилган террорларни кўрдим. Қўлга киритилган мустақиллик фақат амалдорларники бўлганига бутунлай ишонч ҳосил қилдим. Меҳнатқаш, беозор, халол халқим бекордан-бекорга террорчига чиқарилганига, унга экстремист номи берилганига, беҳудага

камолларга ташлангани, қийноқларга солингани, бўйсунмаганлари ўлдирилганига, захм, сил, СПИД каби касалликлар маҳбусларга атайин юқтирилганига шоҳидликдан қон-қон йиғладим... Дарду ҳасратларим гоҳида эшиттириш бўлди, гоҳида шеърга кўчди, гоҳида ёш билан ичга ютилди...

«Муҳаббатнинг сурати» тўпламидан кейин ёзилган шеърларни «Йиғларман» деб номлаганимнинг боиси шу.

Онажон халқим, мен кўз ёшлари тўкиб, зора сенга озгина бўлса-да, таскин бўла билсам, зилдай ғам юқларингни енгиллата олсам... Ягона муродим – сенинг кўзларингда яшаш, яратиш завқини кўриш. Ниятим – сен йиғламасанг бас!

**Гулчеҳра НУР,
2007, май.**

1987

ҚАЙТА ҚУРИШ – ЙИЛЛАР ТАЪҚИБ АЙЛАГАН
ОЗОД ФИКРЛАРНИНГ ДАВР-У ДАВРОНИ...
ҚАЙТА ҚУРИШ – ФАҚАТ ЎЗИН ЎЙЛАГАН
НОПОК КИМСАЛАРНИНГ ЗИМДАН ИСЎНИ...

ВАТАН

Менга оғриқмисан, оҳмисан менга,
Майли, кўшиқ билсин куйлагувчилар.
Нетайки, кўп бўлса сендай заминга
Куйгувчидан кўра куймагувчилар.

Менга аждодлардан Каъбамисан, ё
Мендан авлодларга ёнишлар-ўтлар...
Нетайки, бағрингдан жой топган риё
Она атай туриб, солса човутлар...

Сени ўйламаслик – БУЮК ҚОТИЛЛИК!
Барчага бирдайин ҳожатбарорсан.
Пахта тераётган, қўллари тилик
Ўғлим суратига кириб борарсан.

Сенга қарайман-у, заҳматкаш Ватан,
Ўзимни кўмаман минг таъналарга.
Қаро либос кийиб, тутайми мотам
Ўғлим эшитмаган Муқанналарга.

Гарчи сени куйлаб, гул демок урф,
Истеҳзо кўринди, кўзингга боқсам.
Қуриётган Орол бошида туриб,
Сочларини ёйган қорақалпоқсан...

Ёзу қиш пахта деб қад буккан воҳам,
Тилаганим сенга – тақдир қуёши.
Майлига, мен учун оғриқ бўлсанг ҳам,
Омон бўл, омон бўл, кўзларим ёши!
24. 11. 1987.

Мен сиз каби кула олмасман,
Мен сиз каби чалмасман қарсак.
Маҳзунликнинг майидан мастман,
Эгнимда ҳам ғам бичган мурсак.

Тилимдадир қисмати тахир
Фурсатларнинг оғриқ кезлари.

Нетай, нетай, нетайки, ахир
Мен ҳаётнинг дардчил кўзлари...

19. 12. 1987.

х х х х

Юрардик нопок-ла шеърда олишиб,
Юрардик ҳақиқат, адолатга оч.
Қайта қуриш...
Сендан кўнгил ёришиб,
Ҳар бир ҳужайрага қайтди-ку ишонч.

Эътиқодлар қайтди...
Булутли осмон,
Ўйладим: зум ўтмай бўлгай мусаффо.
Шоҳсупага чиқар бегуноҳ виждон,
Шоҳсупага чиқар эл-юртга вафо.

Қайта қуриш...
Сенга тикиб жонимни,
Дедим: «Мен уники, уники буткул...»
Энди бўлса борим – хонумонимни
Чирпирак этгудай, ёндиргудай ул.

Қайта қуриш – оппоқ бедорликка зеб,
Иймон-диёнатга тегишли насаб.
Қайта қуриш – ҳақ деб, халолликни деб
Хаста бўлган юрак, қакшаган асаб...

Қайта қуриш – йиллар таъқиб айлаган
Озод фикрларнинг даври даврони.
Қайта қуриш – фақат ўзин ўйлаган
Нопок кимсаларнинг зимдан исёни...

Қиш кета қолмасдан, келолмай баҳор,
Кунлар файз-тинчини йўқотган таҳлид,
Имонлилар бедор,
Имонсиз бедор...
Ватан – жанг майдони бўлмишдир яхлит.

Мен ҳам майдон аро покланиш тараф,
Ватан-боғ файзини ўйлаган қушман...

Тегмай қолди чоғи мёндан бирор наф,
Кечаги дўстларим – бугунда душман...

Биламан: отгайлар маломат тошин,
Истарлар номимни этмоқни қаро.
Мен эса, ўлсам ҳам эгмасман бошим,
Ўзимни билгайман саркашлар аро.

Тиловат қиламан: булутли осмон
Чакмоқлар сўнггида бўлсин мусаффо.
Шоҳсупага чиқсин бегуноҳ виждон,
Шоҳсупага чиқсин эл-юртга вафо...
20. 06. 1987.

х х х х

*Краснодарда бўлган пойгада Фиркўк
лақабли отимиз бор кучини оёқларига тўплаб,
марра сари югурди. Лекин, бахтга қарши, судья
Фиркўкнинг галабасини инобатга олмади. Сабаби:
унинг чавандози йўлда йиқилиб қолган ва маррага
отнинг ўзи етиб келганди.*

Нусрат РАҲМАТОВ

Фиркўк учар, Фиркўк учар,
Шитоб учиб борадир.
Унинг билан ер-кўк учар,
Кўзлагани маррадир.

Энг биринчи бормоқ лозим,
Бормаса, ор бўлади.
Йўлда учган чавандозин
Номуси ер бўлади.

Майиб руҳни тузатаркан
«Енгдим» деган сўз фақат.
Халқ бетоқат қузатаркан,
От ҳам учар бетоқат...

... Қарсақлардан еру кўкнинг
Тиниб кетар кўзлари.

Бошдан-оёқ хўл Фиркўкни
Қучар «қойил!» сўзлари.

Афсус, лекин олинмас тан
Қарсақлар-у «балли»лар.
Шундоқ бўлгай, ўлтираркан
Ҳакамликда даллилар.

Шундоқ бўлгай, ўзгаларни
Ёрти-пачоқ кўрсалар,
Бошни силай турган бўлиб,
Зимдан пичоқ урсалар.

Шеър ёзмадим руҳсизликдан,

Алам ёздим, оҳ ёздим.
Нетайинки, ҳақсизликдан
Ёнай, деса қоғозим.

Бўлса ҳамки гоҳи дардли
Туйғуларим хатлари,
Тик бошимдир ориятли
Ўзбекистон отлари.

23. 07. 1987.

х х х х

Сиз орзу қиласиз:
олимлар шундок
асбоб яшашсаки,
акс этса унда
тегрангизда турган одам сийрати
муҳаббати ила,
нафрати ила,
кувончлари ила,
ҳасрати ила,
ишчанлиги,
шавқу ланжлиги ила,
риёси,
орзуси,
ранжлиги ила...

Ўшал асбоб мавжуд, билсангиз агар:
У – Ватан кўкига тўпланар булут,
У – Ватан бошига тушар мусибат.
Шулар айтиб бергай бекаму бекўст:
мен кимман?
Сиз кимсиз?
Қандай одам у?..

1987.

х х х х

Бир пас хаёлларга боғланиб турдим,
Турфа саволларга боғланиб турдим,
Не бўлар, ўзинг айт, онажон юртим,
Шоир рост сўзини айтмасдан қўйса?!

Бағрингни ёғийлар тўлдирмасмикин?
Меҳмон мезбонини ўлдирмасмикин?
Ёлғон юрт тўрида ўлтирмасмикин? -
Шоир рост сўзини айтмасдан қўйса...

Эркин фикрларни сириш ортар-ку,
Силлиқ рухсорларда тириш ортар-ку,
Иймон-эътиқодда чириш ортар-ку,
Шоир рост сўзини айтмасдан қўйса...

Одам одамлигин қўйгай унутиб,
Лойқа талотумни бўлмас тинитиб,
Соврилмоғи тайин, чарҳи дун йитиб,
Шоир рост сўзини айтмасдан қўйса...

Минбар, китоблардан қилинг қувғинди,
Увол эрур унга ҳатто ювинди,
Маили, ғурбатларга бўлсин сиғинди,
Шоир рост сўзини айтмасдан қўйса...

Ғурбат ҳам жирканиб, атасин «хоин»,
Ундан дариғ тутсин бир парча жойин,
Умрлик қисмати шу бўлсин доим,
Шоир рост сўзини айтмасдан қўйса...

Яшноқ кўрай, дейман, юртим атласин,
Ҳар жилоси унинг рост шеър ёдласин,
Портлай қолсин замин, осмон портласин,
Инсон рост сўзини айтмасдан қўйса...

29. 08. 1987.

х х х х

Номардларга айтар сўзим йўк,
Айтсам, қалби шерга айтаман.

«Мен ўзимни ўйламасман ҳеч,
Халқникиман...» – дерга айтаман.

Шундайларни топмасам агар,
Ёниб-ёниб шеърга айтаман.

Шеър ҳам менга қилмаса вафо,
Унда қаро ерга айтаман...

23. 07. 1987.

АЁЛЛАРГА

Эй сиз, бокиралар, эй сиз, гулсанам,

Тинмаган жонларим, малоҳатларим,
Дунё қай бурчида яшасангиз ҳам,
Дунё устунисиз, зебо қадларим!

Севмак, севилмаклик – сизга қоида,
Сизни мўъжиза, деб таниган очун.
Бир бош паст турасиз эрлар ёнида,
Мағрур бошларини эгдирмак учун.

Олам яралмишки, ўтади улар
Нафис гўзалликнинг қарамоғига.
Овозингиз ипак. Боиси, дерлар,
Дўрилдоқ овозлар эримоғига.

Тийра кўз – «мустабид ҳоким»ларингиз
Мафтун нигоҳларни доғлаш учунмиш.

Бунча узун, десам, кокилларингиз,
Бекўним ҳисларни боғлаш учунмиш.

Қоматингиз шамшод. Одимлар майда -
Зор-зор кутсин учун одими йирик.
Қадамингиз етган, сиз бўлган жойда
Танти қувонч бўлар, нур бўлар тирик.

Ҳайқиргим келади: меҳри беназир,
Эй сурати латиф, сийрати латиф,
Миллат нигоҳлари сизга мунтазир,
Миллат оналигин қўйинг кўрсатиб.

Шу Ватан камоли, кудрати, кучи
Сизларнинг тафаккур, ҳимматингизда.
Тоғларнинг виқори кўксимга кўчиб,
Мен эса бўлайин хизматингизда...

30. 08. 1987.

ВИЖДОН

Рўпарамда кўз кўрмас девор,
Ошиб ўтсам, бўлурман абгор...

Рўпарамда кўз кўрмас парда,
Азоб бўлар, очсам агарда...

Рўпарамда кўз кўрмас чизиқ,
Босиб ўтсам, ҳаётим бузук...

Рўпарамда кўз кўрмас довчи,
Сўзни, ҳатто кўзни терговчи...

Девор, парда, терговчи, чизиқ... -
Домларида яшашим қизиқ...

Асирликда йўғу борлигим,
Шу асирлик – бахтиёрлигим...

20. 10. 1987.

х х х х

Бир дўстга

Дўстлик висолини билардим беҳишт,
Кўнгил бўшатишдан топардим хузур.
Ниқобсиз кулгингиз менга эди хуш,
Ниқобсиз юрагим сизга ҳам манзур.
Кўргансиз қоронғу, ёруғ кунларим,
Кўргансиз ёшларим, табассумларим.

Сизга кўз тушишин ўзи бир қувонч,
Сўзлардим ҳар оним кечинмасини.
Дилоро дардкашга мудом бўлиб оч,
Топдим, деб билса дил, очилмасинми?!
Мен учун таажжуб, менга нокерак
Қулфи бор мамлакат, қулфи бор юрак...

Ўйлардим: манфаат дўстликка ҳаром.
Бахт – дўсти руҳини дўсти бойитса,
Сир тўла ҳаётда ҳар соат, ҳар он
Жилға ўй қўшилиб, ўзни сой этса...»
Шунда бизнинг юрак бир бўлмай қолди,
Энди сизга айтар сир бўлмай қолди...

На қаро кийиндим, на чекдим нола,
На тўсдим хайрона кўнгилнинг шаштин.
Бахт-у омадларга айлаб ҳавола,
Юрагингиз ила хайр-хўшлашдим.
Гўллигидан кулди, ўзидан кулди,
Вайрона кўнглимнинг иши шу бўлди...

Биласиз: тоғ тоққа дуч келмас ҳаргиз,
Биз – тирик жонларга дуч келмоқ тайин.
Ажаб, шунда менга нималар дерсиз?
Ажаб, мен ўзим ҳам... Айтмоғим қийин...
Билганим: назокат юзга кўрк бўлар,
Лекин юрак энди буткул берк бўлар...

1986-1987.

х х х х

Ўйлар эдим: йўқ дардкашинг, бирон руҳдошинг.
Ўйлар эдим: ҳасади мўл ағёрларинг бор,
Эй сен, боғим ўртасида тик тутиб бошин,
Танҳоликни тақдир билган хаёлкаш чинор.

... Букун эса, ўйларимни, сенга боққан чоғ,
Таҳрир айлаб, инқилоблар кирди сезгига.
Бошингда нур,
бағрингда ел,
пойингда ирмоқ
Кўнглинг олиб, сенинг учун ўйнар «Лазги»га...
1987.

х х х х

У...га

Кўтаргувчи руҳим, таъбимни
Рост, покиза сўзга ташаккур.
Тушунмади кўплар қалбимни,
Тушунгувчи сизга ташаккур.

Танлаганман сизни, қаламни,
Суюклиги кўзда намоён.
Бунча тубан, десам одамни,
Буюклиги сизда намоён.

Ҳасратим-ла ўрасам мунгга
Юрагингиз вазнларини,
Шодлик қўшиб тутасиз менга
Бу ҳаётнинг назмларини.

Сиз – энг етук, покиза ижод
Руҳиятим қўлкаларида.
Турса керак тўкилмай ҳаёт
Сиздайларнинг елкаларида...

21. 06. 1987.

х х х х

Ойижон, неча ой бора олмадим,
Армоним айтмаган сўзимда пинҳон.
Сизга дил ёрардим... Ёра олмадим...
Йиғилган ёшларим кўксимда пинҳон.

Дедим: «Дардли дунё, ҳасратли дунё...
Баским, марҳумларни қийнамоқ нечун?»
Ойижон, алвидо айтганмисиз ё
Яшаш – азобланиш бўлгани учун?!

«Йўқ-йўқ, хотиржамман, – дердингиз бизга, -
Куйгунчак қалбларим – мардларим ила».
Мен эса борайми ҳузурингизга
Яккаш ҳасратларим – дардларим ила?!

Нетай, ҳаёт нурсиз менга бу дамда,

Шоир айтганидай, дорми, ойижон?!
Бўйи бўйимга мос кўпдир теграмда,
Кўнгли кўнглимга мос борми, ойижон?

Истардим: эркалар баландбўй бўлса,
Баланд ўйли бўлса, деярдим яна.
Истардим: аёллар лоларўй бўлса,
Тотув уйли бўлса, деярдим яна.

Ўйигит хаёлида замин-замонмас,
Манманликни кўрсам, ерга кираман.
Аёл турмушида тинчмас, омонмас,
Вайронликни кўрсам, ерга кираман.

Тўкис муҳаббатим, бахтимдан хурсанд,
Оёқни узатиб кетганингиз чин.
Оҳ, мен ўз бахтимдан хотиржам юрсам,
Қачон мукамаллик топгай бу очун?!

Ойижон, олишув бормоқда ошкор
Бўйи баланд, ўйи майдалар билан.
Яхшилик нелигин билмаган зинҳор,
Меҳрсиз, тош-метин дийдалар билан.

Чекимизга тушган қайта қуришлар, -
Ватан йўлларини покламоқ иши.
Зимдан қаршилиқлар, суйиқасд ишлар...
Шундан қизингизнинг бисёр ташвиши.

Неча ойлар ўтди...
О, мен – бемеҳр...
Зиёрат этмабман, меҳрибонгинам!..

... Қандай одам бўлдим, ойижон, ахир
Дардим билан келсам марҳумларга ҳам...

21. 06. 1987.

х х х х

У...га

Томчи боғланибди симлар белига,
Шўхлик боғланибди қушлар тилига,
Мен эса... сизга...

Баҳорга тўймайди мавсумий гуллар,
Қадамга тўймайди қадимий йўллар,
Мен эса... сизга...

Қирғоқ азобларин қишга очаркан,
Бағрин ўйиқ кўрган хешга очаркан,
Мен эса... сизга...

Кўнгил бўшатаман, енгил тортаман,
Андухим юкларин сизга ортаман,
Азизим, сизга...

Мени, худбиним, деб койинг, арзирман,
Ҳасратли куним, деб койинг, арзирман...
Ажаб, койимассиз, бебаҳогинам...

27. 06. 1987.

РИВОЯТ

Ўтган экан покдил одам,
Яккаш меҳр-ганж экан.
Бу қандайин телба олам:
Кўрганлари ранж экан.

Ранжин ютиб, одамларни
Тўғри йўлга соларкан.
Кўрганида пок дамларни
Кўнгли қарсак чаларкан.

Ўзи емас, ўзгага ҳам
Едирмагай ҳаромни.

Шу боисдан талай одам
Йўқотибди оромни.

Сир бой бермас.
Сиз, деб, падар,
Юкинаркан у каслар.
Пойин ўпиб, ерга қадар
Букиларкан у каслар.

Кулар экан феъли ювош,
«Бу – азалий хат, – деркан, -
Вақти келиб отарсан тош,
Сал секинроқ от», – деркан.

Ҳақгўйлиги у касларнинг
Иззат-нафсин букибди.
Йиғиб келиб хор-хасларни,
Уст-бошидан тўкибди.

Ёзишибди шоҳга нома,
Телба атаб донони.
Дейишармиш: «Зўр хангома
Тутар энди дунёни...»

Ишонибди чиппа шоҳ ҳам,

«Ёзганлари рост, – дебди, -
Кўпчиликки эмас маҳрам,
Чиндан ақли паст», – дебди...

Шоҳ фатвоси нокасларга
Беадад кўл келибди.
Беришибди эрк дастларга,
Ўлжалар мўл келибди.

Атроф қуриб, хазинага
Тикишибди кўзларин.
Кўзни очиб... Дор остида
Кўришибди ўзларин...

Оломонни ёриб чиқиб,
Калом айтмиш «девона»:
«Ҳоли шундоқ бўлар, кимки
Иймонидан бегона.

Билсам ҳамки сизни бебош,
Ғамларингиз евдим-а.
Мана, қайтди сиз отган тош,
Секинроқ от, девдим-а...»

... Ўйланаман неча аср,
Неча йиллар берида:
Бўлди экан қандайин сир
Ул дононинг зорида?

Деган эди: «Секинроқ от!»
Демаганди: «Отма, бас!...»
... Одам аҳли, эвоҳ, наҳот
Тош отмаса туролмас?!

27. 07. 1987.

УЧРАШУВЛАР

Учрашдик...
Нур эдинг, порлоқ нур эдинг,
Ўн олти ёшингнинг хотамлигидан.
Қувондим, суратинг, ажиб суратинг
Хусну малоҳатга ватанлигидан.
Шу дафъа
Шеър тухфа этсайди илҳом,
Унга «МУЎЖИЗА» деб қўяр эдим ном...

Учрашдик...
Нигоҳинг не учун ерда?
Нечун чарақламас хуснинг куёши?
Шўхликлар қаерда? Сехр қаерда?
Нима учун эгик латофат боши?
Шу дафъа

Шеър тухфа этсайди илҳом,
Унга «ГУНОХ» дея қўяр эдим ном...

Учрашдик...
Сен – сўзсиз...
Мен ҳам сукутда...
Қаро кўзда қаро фарёдлар кўрдим.
Ўзингни «маломат» аталмиш дардда,
Ортингдан
Хуснингга сайёдлар кўрдим.

Шу дафъа
Шеър тухфа этсайди илҳом,
Унга «ТЕЗ ЁРДАМ» деб қўяр эдим ном...

Учрашдик...
Сен эмас...
Ёдинг-ла ногоҳ...
Эсдалиқ – бўйнингни сикқан дор қолди.
Улгурмаган эдим тез ёрдамга... оҳ...
Юрагимда армон, нола, зор қолди...
Шу дафъа
Шеър тухфа этса илҳомим,
«ЭЗГУЛИККА ШОШИЛ!...» дермидим номин...

11. 08. 1987.

ФАРИШТА ОДАМ

Учраганни атадингиз опа ё ака...
Учраганни атадингиз ука ё сингил...
Айтинг, айтинг, сувайдосиз нечун ойдака?
Айтинг, нечун кўнгил бериб, топмабсиз кўнгил?

Қарайман-у кўзларимдан тиркирайди ёш,
Яхшисизки, яхшиликка ташнасиз доим.
Ўзгаларни ўйлар экан беозор, ювош,
Ўзгалар ҳам ўйлагайми беозор ройин?

Индамайсиз...
Сизникимас бешафқат олам...
Жон куйдириш, фидо бўлиш, ўртаниш абас.
Фариштасиз яшолмагай фаришта одам...
Мен биламан: фариштангиз бу ерда эмас.

«Кетинг, – дейман, – бу даврага кетинг тупуриб.
Маъкул, – дейман, – нокаслардан қутилмоғингиз...»
Ўйланаман: кейин яна етмасми фириб?
Кейин кимлар тўлдираркин кўнгил боғингиз?

... Сиз кетасиз...
Яна ҳамма опа ё ака...
Сиз кетасиз...
Яна ҳамма ука ё сингил...

Бу дунёни оппоқ истаб сиз ҳам ойдака,
Яна бошдан қоврилгайсиз, фаришта кўнгил...
10. 12. 1987.

ТЎРТЛИКЛАР

1.

Ҳаёт яшаш илмин мендан яширди,
Ҳамдамлар топ, дея шошди-шоширди.
Топдим... Бошга қўйдим... Кўпларин пастлик,
Ажаб, ўз-ўзидан ерга туширди...

25. 07. 1987.

2.

Дуч келган ҳар кимдан дўст-ёр изладим,
Ҳар кун, ҳар сония бисёр изладим.
Бу – менга тақдирнинг нечоғ ҳазили:
Демаган эдим-ку: «Ағёр изладим...»

26. 07. 1987.

3.

Яхшилар, яхшиям борсиз ҳаётда,
Юрагим соати биламан сизни.
Ҳовлиқсам, тўхтасам ё қолсам ортда,
Тинглашга тушаман зарбларингизни...

1. 08. 1987.

4.

Дўлворгинам, тентакчам – поклик,
Ҳар кимсадан излайсан оқлик.
Мен қўрқаман: шу атвор боис
Тушмаса, деб, бошга ғамноклик.
12. 11. 1987.

КЕЛАЖАКНИНГ ОДАМИ

Қўлларига тушди сиз битган хатлар,
«Афсус, тушунмоғим даргумон...» – деди.
... Сиз макр китобин ўқиган дамлар
У меҳр китобин ёдлаган эди.

Қулоғига кирди ханжарли сўзлар,
Лабларин тишлади, ҳайратда қолиб.
... Сиз барбод илмига мук тушган кезлар
У бунёд илмига бўлганди толиб.

Юксак эди унга бани одамлар,
Унга бевоғ эди кўкси доғ ҳаёт.
... Сиз унинг заволин ўйлаган дамлар
Тилаб юрган эди сизга камолот.

... Қани, айтолса-чи бирон сўз сизга...
Сўзга айланмовди ундаги ғулув.
Сўзсиз тикилди-ю рафторингизга,
Ўгай даврангизни талоқ этди у.

Олди ўзи билан улуғ покликни,
Сиғиниб яшарди шу кимёсига.
Сиз учун қолдириб ёқачокликни,
Кетди у ардоқли ўз дунёсига...

27. 08. 1987.

х х х х

Сизнинг даврангизда қолмоқлик учун
ярим юлғич бўлмоқ,
ярим субутсиз,
ярим айёр бўлмоқ,
ярим ҳаёсиз,
ярим мўлтони-ю
ярим дилозор,
ярим кўр,
ярим кар,
ярим савдойи... -
қисқаси, куйгунчак бутун юракни
ифлос яримларга булғамоқ керак,
воз кечмоқлик керак ўзликдан буткул,
мослашиб чиқиш-чун ҳар бирингизга...
Мен-чи, қолмоқ истаб бутунлигимча,
ташқари чиқаман, даврангиз ташлаб...
... Оҳ, қандай сокинлик, мусаффо ҳаво!..
Кўксимни тўлдириб оламан нафас.
Теграмга тикилиб қарайман.
Ажаб?! -
Бир-икки мендайлар ташланар кўзга.
Таажжуб қиламан:
нима сабабдан
одамлари сийрак тоза ҳавонинг?!

16. 07. 1987.

х х х х

Куз ташвиши йўқдай шаҳарда,
Пахтани деб ҳамма ҳашарда.

Мен оромин тилаган чоллар
Пайкалларга тўлган қачонлар.

Мен китобга ундаган гўдак
Эрта тонгдан тутибди этак...

Булутларнинг лашкари тўкис,
Қилсин, дерми, кузлигини куз.

Қор учқуни музлатар ичим,
Омонмикин ўғлим-ҳашарчим?!

Телпак ғамин мен қайдан евдим,
Совуққача қолмаслар, девдим...

Жиринглайди телефон шу чоғ,
Газетадан менга қўнғироқ.

Пахта ерда... Келаётир қиш...
Даъваткор бир шеър керак эмиш...

12. 11. 1987.

АЖАБЛАНИШ

Абдулла ҚОДИРИЙга

Сизга тегиш довруқ кўрмади сизни,
Ҳабибликка лойиқ бўлмади ҳабиб.

Яшар эдингиз-ку нурлатиб сўзни,
Яшар эдингиз-ку миллатга табиб.

Фақат сиғинмоқ шарт ёруғ нигоҳга,
Бағрингизда эди беминнат қуёш.

Отар эдилар-ку мевали шохга,
Ажаб, нечун сизга тегаверди тош?!

Насибангиз эди оламдаги бахт,
Юксак туринг эди бодомдай гуллаб...

Кесилар эди-ку одаммас, дарахт,
Ажабо, нечун сиз кетдингиз қулаб?!

Сизни асрамоққа бўлолмай молик,
Журъат қайда эди, қайларда журъат?
Истеъдод қисмати – наҳот танҳолик?!
Ҳақиқат қисмати – наҳот укубат?!

9. 09. 1987.

х х х х

Тун ухлайди. Осмонда ҳилол.
Букчайганча у шикаста дил,
«Оҳ» уради. Ташлайди савол:
«Гуноҳларим нимадир, айтгил?..»

Дейман: «Тунга тўнғич асира,
Маҳзунлигинг эзди борлигим.
Мендан эмас, тухматдан сўра
Бегуноҳнинг гуноҳкорлигин...»

15. 09. 1987.

ШЕЪРГА ҚАЙТИШ

Орзум қушчалари, полапонларим,
Измингизга қайтдим. Бормисиз омон?
Сиздан йироқ кетган фурсат-онларим
Кузги барглар каби, билдим, заъфарон.

Ҳаққа зор қалбимни англамоқ истаб,
Кимларга жовдираб боқмадим асти.

Билсам бўлмасмиди сизни, нафистаъб,
Руҳим ҳабибаси, кўнги пайвасти.

Кимларга улашдим, қиймалаб бағрим...
Ўйловдим: азобим айланар бахтга.
Тутсам бўлмасмиди мурувват-бахрим
Сиздайин содиққа, сиздай улфатга.

Сиздан айро тушган дамлар етимдай,
Ўйларимда афсус, кўзларимда ёш...
Мана, қайтиб келдим сизга бутунлай,
Юксак пойингизга урмоқ учун бош...

15. 09. 1987.

х х х х

Қизим, қувонаман: танти табиат
Ажиб юрак ила сени сийламиш.
Сочдан тирноққача маъсума иффат,
Сочдан тирноққача меҳр, ийманиш...

Ҳайратли бир савол мени айлар шод,
Ширин бир ҳаяжон кўксимда зоҳир:
Наҳот менга тегиш шундайин ижод?!
Наҳот меникидир шундай жавоҳир?!

12. 12. 1987.

х х х х

Марҳаматга

Андухларим кўрарсиз баҳам,
Ҳасратимдан бағрингиз тилик.
Сиз учун, о, билмагайман ҳам,
Қилиб эдим қандай яхшилик?!

Бўларкансиз мен учун ҳамдард,
Эриб, ёшга тўлар бу дийда.
Бўлсам агар, қарздорман фақат
Сиздай УЛКАН МЕҲР олдида...

19. 12. 1987.

х х х х

Шамол тўрт томондан эсган тепалик.
Ўзим ғишт узатган уй қадди баланд.
Қушлар салом берар, оламан алик,
Кўзим рассом кузак машқи ила банд.

Гулга ўч арилар тинимсиз ишда.
Улар нечоғ ахил, нечоғ дўст-ёрон...
... Гўё умр бўйи ҳаёт саришта,
Гўё дунёда йўқ ёвузлик, ёлғон...

Қизиллик сочилар гулбеорлардан,
Қуёш куйдирмайди, ўпади, холос.
... Гўё қалбим шундай осуда ҳар дам,
Гўё ўртанишлар эмас менга хос.

Шоирлар чорбоғи – роботларида
Мудом дастёрликда қуёш ила моҳ.
... Бундай илтифотнинг қанотларида
Нохуш кимсаларни эсламоқ – гуноҳ...

15. 09. 1987.

1988

ЧАЛАЖОН ЁТАРКАН ҲУРЛИГИМ,

БЎҒЗИМНИ БЎҒАРКАН ХЎРЛИГИМ,
УЙҒОНИБ, УЙҒОТДИ «БИРЛИГ»ИМ,
ДЎСТЛАРИМ, ҲАЙҚИРГИМ КЕЛМОҚДА...

АРМОН

Топилса-ю армонларнинг ногоҳ имкони,
Кошки юртим бўла қолса тоғлар макони.
Бургутлари боши узра айласа парвоз,
Йигитлари бургутмисол бўлишса шоввоз.
Қизларининг ақли расо, ғурури расо,
Чоллари ҳам эллик ёшдан тутмаса асо.
Биз яшасак, нукул ерга букавермай қад,
Қуриб баланд тоғлар ила ўктам мулоқат.

Топилса-ю армонимга ногоҳ имконлар,
Кошки юртим ўрай қолса мовий уммонлар.
Тўлқинлари хас-чўпларни ташласа суриб,
Оромижон ҳаволарни турса уфуриб.
Дарёлари қуримаса ярим йўлида,
Қирғоқлари сўйлаб турса она тилида.
Биз яшасак, нукул ерга букавермай қад,
Қуриб мовий уммон ила маъсуд мулоқат.

Топилса-ю армонимга ногоҳ имконлар,
Кошки юртим бўлса эди адр-ўрмонлар.
Маили, маили, подачининг бўлсам келини,
Момолардан ўргансайдим шеърим тилини.
Сигир соғсам, кувлар пишсам, ивитсам қатик,
Қуртлар қилиб, болаларга айласам тортик...
Улар – менинг оғриқларим, қийналган жоним,
Пахтасидан эгик-букри, рангпар, нимжоним...
... Биз яшасак, нукул ерга букавермай қад,
Қуриб яшил ўрмон ила ширин мулоқат...

Кошки эди...
21. 12. 1988.

ХАЛҚИМГА

Мен учун азоб бу, мен учун тамуқ,
Халқим, онажоним, кўзларинг юмуқ,
Менинг сендан бўлак кўз тикарим йўқ,
Кўзларинг очмасанг, юмилгай кўзим.

Пешлар улуғлигин не харлар бизга,
Тутқазиб офатлар, хатарлар бизга,
Назокат сақлашни айтарлар бизга,
Кўзларинг очмасанг, юмилгай кўзим.

Айтгил, уйингмикин осойиш кучоқ?
Ҳар куни уч бора ёнарми ўчоқ?
... «Манқурт эмасманми?» – деган бир сўроқ
Кўзларинг очмаса, юмилгай кўзим.

Бардошим қолмади, кўравериб ёш,
Нуқул кўравериб қобил, сербардош,
Наҳот бошинг эмас, чидамларинг тош?!
Кўзларинг очмасанг, юмилгай кўзим.

«Тобора баттарин...» – дердилар онам,
Эртак эмас чоғи юҳо, жаҳаннам...
Маили, мени қурбон қилиб бўлса ҳам,
Кўзларинг очмасанг, юмилгай кўзим...
26.12.1988 – 12.03.1995.

ТОК ДЕЙДИКИ...

Ниҳол эдим, ўсгил, деб,
Қўл-бўйнимдан чўздилар.
Ўсган эдим, бас қил, деб,
Хомток қилиб уздилар...
26. 09. 1988.

БОҒИМ

Боғимга келмайин ҳали баҳорлар,
Дейишди: «Гуллари очилди пушти...»
Дейишди: «Қуёши тунда ҳам порлар...»
Ёлғонлар бўғзимдан бўғишга тушди, -
Менга сўз беринг.

Боғим деворлари боряпти нураб,
Ўтган ҳам, кетган ҳам босмоқда оёқ.
Қор ёғса, қорларин қўймаслар кураб,
Куз келса, хазондан хазин ҳаммаёқ, -
Менга сўз беринг.

Шарбатлари эди оромбахш, ширин,
Шохин синдирдилар, хосилин териб.
Унинг афсонавий малоҳатларин
Тунаб-топтамоқда жилмайган фириб, -
Менга сўз беринг.

Боғим булбули ҳам тониб аслидан,
Тўти азмойишин айлайди мақом.
У жўшиб куйлаган гуллар васлидан
Ҳайрон кўзларимга сачраётир қон, -
Менга сўз беринг.

Оромда эмас, йўқ, аламда бу боғ,
Дилрабо эмас, йўқ, манглайи ғижим.

Ахир битта эди оламда бу боғ,
Бўлак меҳробим йўқ. Туролмасман жим, -
Менга сўз беринг.
08. 03. 1988.

ХИЁНАТ КЎРГАНДА...

Кўзгу, мудом дугона кўзгу,
Тўйдим, сенга боқишдан тўйдим.
Сен – бетугён, лоқайд, бетуйғу,
Дўстлигингга ишонмай кўйдим.

Ишонмасман, асрий қуёш ҳам
Эмас қувноқ, ошуфта бағир.
У – дунёнинг кўксидаги ғам,
У – ғамларнинг гулхани ахир.

Ишонмасман, булут ҳам энди
Баракамас, ерга эмас қут.
У – осмонга ўгай, келгинди,
У – кўксимдан кўтарилган дуд.

Хўш, ўзим-чи?.. Куярдим ҳаргиз
Ҳар кўрганим дилхунга олдин...
Ишонч боғим кўринар баргсиз...
... Мен ҳам энди... мен бўлмайдим колдим...
14. 01. 1988.

х х х
х

Бу кунимга ҳайратлар урф,
Турфа-турфа никоблар кўриб...

Бу кунимнинг умиди ушоқ,
«Лазги» йиғлар, йиғлайди «Ушшоқ»...

Бу кунимда изтироб-кадар,
Зиё сарсон, зиё дарбадар...

Бу кунимнинг йўллари тийғоқ,
Бу кунимнинг кўзлари йиғлоқ...
30. 03. 1988.

х х х
х

Ватан уқубатдан ўксиркан бот-бот,
Қулоғимдан кетмас суҳбатдош доди:
«Биз – ношуд... Биз – пачоқ... Биз – худбин авлод...
Тугаб бўлган ахир жўмардлар зоти».

Зимдан солмоқдаман эътибор-разм
Меҳрим-муҳаббатим қўш зурёдига.
Майли, жанозамда курсинлар базм,
Она бўлолмасам жўмард зотига...
29. 09. 1988.

ЧИНГИЗ АЙТМАТОВГА МАКТУБ

Салом сизга, руҳий инкилоб,
Салом сизга, буюк аллома!
Муҳибалар гарчи беҳисоб,
Журъат этдим битмоққа нома.

Ўтинаман: фахрдан денг сиз,
Кўзларимдан томар бўлса ёш.
Қувонч эрур, бахт эрур тенгсиз
Буюкларга бўлмоқ замондош.

«Кунда» бўйлаб чаппар тўкилди
Дилни эзган минг оғриқларим.
Тегрангиздан тутатгим келди
Мўйинқумнинг исириқларин.

Ҳар юракка солиб мен изни,
Сўрай, дедим қаридан, ёшдан:
«Сиз «Кунда»ни ўқидингизми,
Андак тиниб киндан, талошдан?»

Олатовнинг чиқиб бошига,
Тўрт тарафга солгим келди жар:
«Огоҳ бўлинг ҳасад тошига,
Чингизимиз асранг, одамлар!

Ҳақиқатнинг азми мукаммал
Бўлмоғи-чун, эй замондошим,
Билармисиз, ошуфта аввал
Қўйсин экан кундага бошин».

Кўнглим шундай бир мурод тилар:
«Омон бўлсин қакнуслар жони.
Жасурликка бошлагай улар
Қўрқоқларга қолган дунёни».

Юрагимдан келади бир сас:
«Бундай фотиҳ бўлмовди сира.
Ўртанмасанг бўлар энди, бас,
Алпомишни кўрган Гулчеҳра».
19. 01. 1988.

х х х
х

Қадим Самарқандга айлайман сафар,

Аждодлар ёдини соғиниб қолсам.
Бинолар... Пештоқлар... Битиклари зар...
Кошкийди бирма-бир ўқиб чиқолсам.
Истаб бағри бутлик, излаб ҳақиқат,
Афсус ила боқиб бесар заминга,
Аждодларим битмиш не мазмунда хат?
Зарур не васият қолдирмиш менга?
Боболар сўзига бўлсам-да толиб,
Ҳайҳот, тишим ўтмас шоҳ битикларга.
... Самолётга қуруқ вужудни солиб,
Сўнг учиб кетарман бўм-бўш кўкларга...

4. 03. 1988.

х х х
х

37-йилларда отилганларга

- Сиз қаёққа?
- «От», «қув»лар
Тегиб кетди бу жонга.
Кета қолай оққувлар
Парвоз этар томонга.
- Сиз қаёққа?
- Дардлини
Ташлашаркан чоҳларга.
Кетар бўлдим мардликнинг
Қадри бўлган ёқларга...
- Сиз қаёққа?
- Холислар
Излаб кетдим, мунглигим.
Яқин эмас, олислар
Билар экан кимлигинг.
– Бунча олис орамиз?
Айтинг, айтинг, қаёққа?
- Бизлар кетиб борамиз
Қалбингизга қайтмоққа...
1988

х х х
х

Қуёш кўк тоқидан оёқ узаркан,
Тинмаганин кўрдим заҳмат палланинг.
Қизи бўлгим келмас кўзи қизарган,

Лекин саси чикмас мушфиқ даланинг.
Кутиб, кутавериб, оқ тонгни кутиб,
Тўлиб борар экан руҳим латларга,
УЛУҒ БЕДОРЛИКнинг қўлидан тутиб,
Қиз тутингим келар жасоратларга...

10. 03. 1988.

НОМУВОФИҚЛИК

Қошингизда бўлдим бир муҳлат:
Мулозимат, эҳтиром қуюқ...
Бўлолмадим лекин ҳамсуҳбат,
Кўзингизда Орол ёши йўқ.

Ногоҳ келган омаддан мастсиз.
Қайта куриш – ҳар сўзда урф.
Билдим лекин: йиғлай олмасиз
Пахта терган гўдакни кўриб.

Сўзлашсак-да бир тилда, зотан,
Бошқа-бошқа эканмиз буткул.
Кўксингизда тутмагай мотам
Ўзбекистон йўқотган булбул.

Ҳатто тун ҳам бера олгай нур,
Эшик очсам, уни чорласам.
Тутинг маъзур, тутингиз маъзур,
Сизни бўлак йўқлаб бормасам...
08. 04. 1988.

МАҲБУБАНИНГ ШЕЪРИ

Мажнунтол паноҳин уй деб билайлик,
Навдалар эшилган сочдай чиройлик.
Кел.

Дил розин эшитса агарда улар,
Бегона кўзларга дарпарда улар...
Кел.

Онам, йигитларда вафо йўқ, дерлар,
Анқо уруғини куйлармиш шеърлар...
Кел.

Отам мени излаб чикқандир йўлга,
Айланиб боряпман шабнамли гулга...
Кел.

Кошки пешонангдан ўпсалар отам,
Елканга зарбоф тўн ёпсалар отам...
Кел.

Юрак-юрагимдан бўлиб хурсанд мен,
Ёнингда бошимни эгиб турсам мен...
Кел.

Ох, отам кўринди... Авзойи бузук...
Менинг сендан бўлак ғамгузорим йўқ...
Кел.

Кел!

14. 10. 1988.

ШЕЪР ЎҚИГАНДАН КЕЙИН...

Исбён қилса индамас само,
Безбет булут йўқолса бирдан,
Бўлмай қолса шафақ камнамо,
Кийинишса оқшомлар нурдан,
«Мен оғудан холи...» – деса ер,
Тозалигин топиб олса сув,
Тўлиб оқса Аму билан Сир,
Орол узра кезмаса қайғу,
Оналари бахт нонин еган
Гўдак иси тўлса ҳаётга,
«Яшаш оғир ўлимдан», – деган
Искандарлар тушмаса ёдга,
Эгатларнинг аритиб шўрин,
Бўлса СЎЗЛАР юракларга зеб,
Сўрамоққа қолмаса ўрин
«Нима учун шеър ёзасиз?» – деб...
06. 03. 1988.

ТАШРИФ

Ёзнинг лоҳас кунларидан сўнг
Менга яна лутф айлади СЎЗ.
Кўриб ўйчан кўзларимда мунг,
Келган эди, тугаб танаффус.

Таъна қилди: «Ҳамон бенажот,
Ҳамон оғу ютарми дала?!»
Таъна қилди: «Кўролмайдим имдод,
Тўшагида ётарми бола?!»

Таъна қилди: «Турарми тилинг
Идоралар ташқарисида?!
Мен наҳотки кўрсам қўй йилин
Юртдошларинг ёш-қарисида?!»

Мулзам бўлдим... Тупроғим гарчанд
Серандиша шарқонасига,
Элтай энди меҳнат дафтарчам
Ҳайқириқлар қорхонасига.

Кўлга олмай зўравон хатни,
Йўл бермайин сур ройишларга,
Ишташлагга чорлай ғафлатни,
Чорлай СЎЗни намоишларга.

Чопай, ўпиб таскин исини,
Қорбўроннинг илҳомларида.
Совукқотсам, олай исиниб
Бедорликнинг гулханларида...
18. 09. 1988.

ХОРАЗМ ЁЗИ

Бунда иқлим афсунгар нечоғ,
Булутсиз кўк – мовиймас, лойранг.
Кўнглингизни қилар хира, доғ
Япроқларга дув ёпишган чанг.

Мажол етмас кўтармоққа бош,
Олов ёғар биллониҳоя.

Гарчи куёш – сиз учун юртдош,
Гандираклар, излайсиз соя...

Рухиянгиз чироғи сиёҳ,
Бир чимдим завқ – топилмас дори.
... Урилади димокқа ногоҳ
Бирам ширин қовун ифори...
21. 09. 1988.

х х х
х

Ойнам очиқ Чирчиқ томонга,
Димоғимда оғир, бўғиқ хид.
Илтифотлар тутмоқчи менга
Тозалигин бой берган муҳит.

Беҳи акси солланиб сузгай,
Ариқ юзи – гул тушган сурп...
... Юраккинам ачишди туздай,
Шира ёққан олмани кўриб...

Кўшним тунка қоқади тақ-тақ...
Ҳаёт саси сиғмас кўламга...
... Хув, пастликда турар муаллақ
Тутзор узра сариқ кўланка...

Нури – бигиз, нури – шокила,
Меҳр-у ғазаб кўк яллиғида...
... Мен турибман илтифот ила
Бешафқатлик ўрталиғида...
27. 09. 1988.

х х х

х

Умидим узилган бир чоғда
Чакмоқлар чақилди қароқда.
Бор экан уйғоқлик саслари,
Мен, дўстлар, ҳайқиргим келмоқда.

Ўксикдан қийналган жон эдим,
Ўз дарди ўзига тан эдим,
Танидим, табибим танидим,
Дўстларим, ҳайқиргим келмоқда.

Куйганди, тилларим куйганди,
Не таъқиқ, не таъқиб туйганди,
Уйғонди, ғурурлар уйғонди,
Дўстларим, ҳайқиргим келмоқда.

Чалажон ётаркан ҳурлигим,
Бўғзимни бўғаркан ҳўрлигим,
Уйғониб, уйғотди «Бирлиг»им,
Дўстларим, ҳайқиргим келмоқда...
23. 12. 1988.

1989

БОШИНГИЗГА ЧИҚИБ ОЛГАНДАЙ,
ЎЛТИРГАНДАЙ АБАДУЛ ТАХТДА,
ОСТОНАНГИЗ ҚАДАР ҲАММАЁҚ
ПАХТА, ПАХТА, МУСТАБИД ПАХТА...

ФАЛАК

Сизни сарбонликка ўч этмиш фалак,
Мени ҳайронликка дуч этмиш фалак.
Сиз – сафо бандаси.
Фароғатларни
Маъюс кўзларимга пуч этмиш фалак.

Фармонлар сизники. Минбар сизники.
Менга укубатни тож этмиш фалак.
Пахта кули менман. Мансаб кули – сиз.
Кўнгил зуволангиз берч этмиш фалак.
Тилимни топтайсиз... Қалбим ўртаниб,
Фарёд айламакни бурч этмиш фалак.
Сиз арши аълода ожиз-нотавон,
Менга руҳдошларни зич этмиш фалак.
Риёлардан тўйган халқим руҳини,
Кўринг, инқилобий куч этмиш фалак!
24. 01. 1989.

СУФ

Толпинарман учмоқ истаб, беқанот ҳар онга суф!
Уй фақат тингловчи бўлса, нолайи афғонга суф!
Не ўзи поклик, ҳаромлик? Қайдадир сарҳадлари?
Рост либосин танга илган серфириб ёлғонга суф!
Ер касал. Денгиз адо. Дарёлари нимжонлашар,
Малҳами бўлмоққа ожиз ҳар йўриқ, фармонга суф!
Бошидан ёғса захарлар, тўлса оғу ошига,
Шунда ҳам мум тишласа, ул нотавон-нолонга суф!
Халқини очликда кўрса, қандайин ухлар, ажаб?!
Ўзни доно деб ҳисоблар раҳбари нодонга суф!
Онажон ҳам ўз тилимдир, бағри қон ҳам ўз тилим,
Ўз тилига соқчи эрмас шоири давронга суф!
Эл учун бирлик – нажот, бирлик – таянч, Гулчехра, бил,
Бирлигиндан юз ўгирсанг, сендайин инсонга суф!
24. 01. 1989.

х х х
х

«Орол ўлаётир!» – биз чекдик нидо,
Нидо чекишлардан сира толмадик.

Аччиқ оҳимиздан уйғонди дунё,
Фақат раҳбарларни уйғотолмадик.

Босиб келаётир чексиз ерларни,
Орол атрофида яйрайди ўлим.
У томон йўлатмай мухожирларни,
Беркитмоқ бўламиз муаммо йўлин.

Бизни босган ғафлат саройи баланд.
Намойиш қиламиз ҳамон кўрликни.
Қуруқ қарорларга имзо чекиш билан
Тўлдирмоқ бўламиз Орол шўрликни.

Кўзни очмоқ душвор, танқид қилиш жўн,
Гарчи гиналарни кўрмасам-да эп,
Ўйлайман, бугунги шеърхонликдан сўнг
Яна битта қарор туғилмасми, деб...

Қайтармоқ истасак босган изига
Орол бошидаги бор балоларни,
Кўрсатиб кўйлик дунё кўзига
Қуруқ қарорларга мубталоларни...
1989.

х х х

х

Ким айтарки, “Қўй халқим
Ишлашларга туғилган.
Пахта экиб, далада
Қишлашларга туғилган...”
Йўк-йўк, туғиб дуркунлар,
Одил Ёқуб, Эркинлар,
Қадоқ бўлган кўнглини
Хушлашларга туғилган.
Бир-бирига эл бўлиб,
Дадахондан сел бўлиб,
Афғон тинглаб, кўзини
Ёшлашларга туғилган.
Қиз исмига «хон» кўшиб,
Ўғил кўрса, «жон» кўшиб,
Анъанаси, урфини
Ушлашларга туғилган.

Кимки чикса бошига,
Оғу солса ошига,
Абдураҳим Пўлатдек
Муштлашларга туғилган...

1989.

НИДО

Майли, дардкашларин унутса Ватан,
Майли, шоирлигим олмасалар тан,
Ҳайратли, ҳасратли бу олам, зотан,
Юрт тили бўлса бас онам берган тил.

Майли, ғийбатчилар фоли кўпайсин,
Хасис-нокасларнинг моли кўпайсин,
Қатлим истарга ҳам толе кўпайсин,
Юрт тили бўлса бас онам берган тил.

Ағёрим унвони кўш бўла қолсин,
Дўстларим ағёрга эш бўла қолсин,
Майли, дастурхоним бўш бўла қолсин,
Юрт тили бўлса бас онам берган тил.

Шоир сукунати хато бўларкан,
Тилин ким йўқотса, гадо бўларкан.
На фақат гадо у, адо бўларкан.
Юрт тили бўлса бас онам берган тил.

Майли, мени қопса бирон-бир кўппак,
Майли, ағёрларим чалишса чапак,
Юрак хитоб қилар, қонталаш юрак:
«Юртим тили бўлсин онам берган тил!»
1989.

х х х
х

Юртим,
сенинг каллакланган тутларинг сероб
далалар бўйида,
йўллар бўйида,
дала ховлиларда,
шаҳар ховлида...

Юрагим қон йиғлар, уларни кўриб...
Бедор туғён каби янги навдалар
атрофга энтикиб чўзса бўйинини,
каллаклар туришар ҳар йил баҳорда.
Мен улар тагида ўлтирган кўйи
азасин тутаман акажонимнинг -
шу тупрокни куйлаб,
унга сиғмаган,
шу тупрокни севиб,
«хоин» аталган
акажонимнинг...
Ҳақиқатга ишонарди у,
лекин унга ишонмадилар.
Одамларни бошига кўтарарди у,
лекин уни ерга урдилар.
Топтадилар
севгиси,
ишончи,
ғурурини.
Топтадилар
ёшлиги,
эс-хуши,
катта бир халқ вакили эканини.
Эътиқод эгаси эътиқодсиз бўлиб,
севги ёшида севгисиз бўлиб,
нафрат бўлиб қайтди уйига.
«Ишонмайман» деган сўзни кўп такрорларди акам.
Мақтабни тугатган синглисига берилган олтин медалга қувонмади.
Синглисининг қувончларига қувонмади.
Умрининг ярмини яшаб-яшамай, оламдан ўтди.
Чидолмади – отам кетди ортидан.

Чидолмади – онам кетди ортидан.
Улар ҳам «ишонмайман» сўзини такрорлаб кетишди.
Мен эса...
Ишонмасдан яшай олмасман.
Каллакланган тутлар тагида
акам,
отам,
онам
азаларини тутаётиб, ишонгим келади.
«Аяжон, биз бор-ку...» – деб турган ўғлимга,
қизимга ишонаман.
«Ҳаётнинг таянч нуқтаси – поклик», -
деб турган уларнинг адажонисига ишонаман.
Сиз ҳам мени ишонтиринг, ОДАМЛАР!
Токи мен ёйиб солган сочларимни турмаклаб қўяй.
Токи одми аза қўйлагимни лола гуллисига алмаштирай.
ИШОНТИРИНГ, ОДАМЛАР!
1989.

ГИРЯ

Шу урушсиз кунларда ҳарбийдан
фарзандининг ўлиги келган оналар
фарёди
Қашшоқман, демасдим, сен ганжим эдинг,
Қуруқ нон чайнасам, юпанчим эдинг,
Орқамда қолгувчи лапарчим эдинг,
Кетсам бўлмасмиди мен сендан олдин,
Орқамда қолгил, деб, орқангда қолдим.
Зор бўлиб, зорингда йиғловдим, болам,
Топгач, кенг оламга сиғмовдим, болам,
Мен сени ўлимга туғмовдим, болам,
Оҳ, энди заққумлар ичиб турибман,
Михланган тобутинг қучиб турибман.
Билдим разолатнинг зимданлигини,
Кўрдим диёнатнинг гумдонлигини,
Англадим фириблар кимданлигини,
Ишонганинг жаллод чиқса, нетайин?
Энди бошим олиб, қайга кетайин?!
Дўст, дединг... Дўст сени бегона билди,
Боринг еб, ўзингни девона билди,
Фарғона оҳини Фарғона билди,
Қўқоннинг қонлари каммиди, болам?!
Умринг бир ёнишлик шаммиди, болам?!

Кўзларинг очмоққа бўлсайдим қодир,
Дердим: «Ёлғонларга ўт қўйгил, ёндир!
Сенинг асл юртинг туркий Турондир!»
Ёт эллар ўғлони бўлган болам-а,
Тобути олисдан келган болам-а!

Нетарди, шу тобут меники бўлса,
Кафандаги вужуд меники бўлса,

Белин қийиқ билан боғлаб, олдинда
«Онам»лаган йигит меники бўлса...
... Мен энди жонимсиз қандоқ яшарман?!
Жону жаҳонимсиз қандоқ яшарман?!
23. 10. 1989.

ПАХТАКОР АЁЛ

Биттаси мунг, биттаси умид,
Кўксингизда икки хил қутб...
Сиз яшайсиз ўртаниб-ёниб,
Сиз яшайсиз муъжиза кутиб.

Сайл, ҳордик, тўкин дастурхон
Ҳаётингиз айлаган талоқ.
Топганингиз дунёга келиб, -
Инжиқ ўғил, хаста қизалоқ...

Ҳадемай қиш, ҳадемай совуқ...
Олмоқ керак иссиқроқ кийим...
Суюнасиз пахтанинг нарҳи
Ошганига арзимас тийин.

«Фарзандларим ризкин терай», – деб
Қўл чўзасиз чаноққа илдам.
Билмайсиз ҳам ногиронлигин
Зурёдингиз заҳри қотилдан.

Сиз биласиз пахта деганнинг
Заҳматлари мўл экинлигин.
Билмайсиз ҳам, кун бўйи ишлаб,
Меҳнатингиз сув текинлигин.

Бошингизга чиқиб олгандай,
Ўлтиргандай абадул тахтада,
Остонангиз қадар ҳаммаёқ
Пахта, пахта, мустабид пахта...

Индамайсиз... Ишлайверасиз,
Тишингизга босганча тишни.
Билмайсиз ҳам: «Экмайман пахта.
Мени адо қилди» дейишни.

... Токчангизда нимдош радио,
Эртадан-кеч беради хабар:

«Пахтакорнинг қўллари олтин,
Пахта – ғурур... Пахта – муътабар...»

Отланасиз ҳар тонг далага,
Қуёш ҳали таратмай шуъла.
Ортингиздан кузатиб қолар
«Сен бахтлисан» деган ашула...

Кирза этик судралар яна,
Шамшод қадлар яна букилар...
... Менинг эса, бу савдолардан
Ўкраб-ўкраб йиғлагим келар...
05. 12. 1989.

х х х
х

«ТЎМАРИС»чи аёллардан бирига

Кўриб ҳар қадамда кўкси кесакни,
Беҳад қувонаман борлигингизга.
Кўпгина шоирдан дариг юракни
Оллоҳим армуғон айлабди сизга.

Оловми, бўронми, – отиласиз тик,
Сизни чўчитолмас дўқлар, ҳибслар...
Ёнингизда турсак, сиз – шахди етук,
Кичрайиб қолгандай бўламиз бизлар.

Турмоғин истайсиз андуҳ-азасиз
Аёлнинг рухсори кўнгил тоқида.
Кўз ёшингиз томиб, шеърлар ёзасиз
Кўз ёшлари шўрттанг она ҳақида...

Даҳшатга ботасиз, ғамга ботасиз,
Оддий урф бўлса юртни ўмариш...
Кўрмоқ насиб этса яна битта қиз,
Исмин қўймоқчисиз албат Тўмарис...

Ватан кундузлари бекундуз бўлса,
Унга бурсам, дейсиз, йўлларин тонгнинг.
... Агар сиздайлардан эллик-юз бўлса,
Дарди қолмас эди Ўзбекистоннинг...
03. 11. 1989.

КУЙЛАСИН

Дадахон ҲАСАНга

Айтинг, чиндан булбулмикин бизга ардоқ булбуллар,
Эмасмикин овози бор, андуҳи йўқ думбуллар?!
Истармисиз муъжизадан сел бўлишин кўнгиллар,
Унда бедод-бехушлиқдан зада жонлар куйласин,
Юрак-бағри тилим-тилим Дадахонлар куйласин.

Десангизки, нечун ҳадеб бўрон-селда нураин?
Десангизки, бошлардаги ғам қорларин кураин,
Десангизки, она халқим виждонини кўраин, -
Кўра қолинг: изғириндан зада жонлар куйласин,
Навбахорга интиқ бўлган Дадахонлар куйласин.

Мотамзада Ватан нима? Уни қандоқ суйгайлар?
Қодирийси, Чўлпонига нималар деб куйгайлар?
Ўз ичидан ағёр чиқса, ўзни қайга қўйгайлар?
Билмасангиз, мотамлардан зада жонлар куйласин,
Оҳи бисёр, куйи бедор Дадахонлар куйласин.

Сўзларида жароҳати, кўзларида жоласи,
Куйлагани кўшиқ эмас, тупроғимиз ноласи.
Мана шундоқ бўлур асли ўзбекнинг бўз боласи.
Бемухаббат, лоқайдликдан зада жонлар куйласин,
Йиғлаётган тори ила Дадахонлар куйласин.

Куйлар экан, гулларини сочсин баҳор бошидан,
Андалиблар шогирд тушсин, кета олмай қошидан,
Бундай зотлар туғилгайдир юрт хунлари, ёшидан,
Аритмоққа ёшни, ундан зада жонлар куйласин,
Куйлайверсин, куйлайверсин, Дадахонлар куйласин!
07. 12. 1989.

х х х
х

Тошкент осмонида булутлар лак-лак,
Фасллар ҳаддига йўқдай тарози.
Айни саратонда момогулдирак,
Айни саратонда ёмғир шарроси...

Бу қандай синоат? Бу қандай жунун?
Бу – қобил иқлимнинг не инқилоби?
Дедилар: «Табиат Оролнинг хунин
Талаб айлагани, дийдаи оби».

О, инсон, замондош, сенми ижодкор?
Заҳми тафаккуринг фатҳидан лолман.
Сен ғорат этмаган қай маъволар бор?
Кўлларинг етмаган қай асрор қолган?

Сохта такаллуфлар бўлгандай арзон,
Сохта меҳварида эмасми дунё?!
Не борки, лукмадан то барги хазон,
Сукмай қолган бўлса бошини кимё?

Дарахтлар қатағон... Дарё қатағон...
Заҳри заққумлардан тупроғимиз шол...
Юртим боши узра бу не каттакон
Орқа-олдин билмас ёсуман завол?!

Шаҳар курум ютар...
Соғиниб баъзан,
Бесарҳад қирлардан сўргим келар ҳол.
Сурув-сурув қўйми, қўзимми, десам,
Кичрайиб турибман ўзим ҳам, алҳол...

Нима қолди ўзи ҳеч емаган лат,
Уринчоқ қавмимдан топмаган завол?
Бузғунчи қўллари етмаган – фақат
Боларилар экан – меҳнаткаш, ҳалол.

Ажабо! Не боис?
... Ҳамроҳим айтар,
Ҳайратларга солиб суҳбатдошини:

«Кимнинг келтиргани бўлмаса нектар,
Соқчи асалари олар бошини...»

Эй, биз, одам қавми, соҳиби ақл!
Қурувчи, дейми, ё бузувчи эй зот!
Қўзларимиз очсин
иттифоқ-аҳил -
Ариларга тегиш покиза ҳаёт.

Ватан – юрагимнинг танҳо замини,
Тўлгил нектарларга – гулшираларга.
Диллар оғриб сенга, ардоқлаб сени,
Биз ўхшаб яшайлик ҳамшираларга.

Топган қўшиғимсан, юртим-муътабар!
Мен сенга камолот тиларман фақат.
Ногоҳ заволингга қўл урсам агар,
Соқчи арилардай бўлгил бешафқат!
1989.

х х х
х

Тунда оппоқ кийинмиш замин,
Қўзга дарҳол ташланар қарға.
Қарға рангли изтиробни мен
Юрагимдан қилай бадарға.

Ҳар номарддан бўлмай бетоқат,
Яшай энди кузги сувга хос.
Имонлига талпинай фақат,
Шу тупроққа қўйганча ихлос.

Қорлар босиб, икки букилган
Шоҳ қаддини кўтарай ердан.
Бу – бир бахт-ку, маълул, ўкинган

Қувнаб нигоҳ ташласа бирдан.

Йўл устида питирлаб ётган

Полапонга узатай кўлим...

Шундай яшай, шундай яшайин,

То қабрга тикқунча ўлим...

15. 12. 1989.

1990

ЎЗБЕКНИНГ ШАЪНИГА ҲАР КИМ ТОШ ҚАЛАР,
ҚУРУМЛАР СУРТИЛАР, ИСНОД ТАҚАЛАР.

НЕГА ЖИМ СИЗ КАБИ ОППОҚ ЁҚАЛАР?

КИМ ШАФҚАТ ШАЪМИНИ ЎЧИРДИ ЭКАН?

ОНАНГИЗ ҚАНДАЙ СУТ ИЧИРДИ ЭКАН?

ЗАРРАБИН

Зарраларни кўрсин, дебми, каттароқ,

Катта кўриб, топсин, дебми, завқ-мароқ,

Билолмадим, билолмадим сабабин,

Менга тортиқ айладингиз заррабин.

У орқали назар солдим ҳаётга,

Кўзим тушди сайдларга, сайёдга.

Маним, десам, руҳи ётлар кўринди,

Руҳи ётдан истибодлар кўринди.

Сўзи кўп-у, гапирмоққа тили йўқ,

Қули кўп-у, қулмиз, деган эли йўқ -

Кўринди юрт оёқларнинг остида,

Кўринди юрт қиронларнинг дастида...

Халқим забун!.. Халқим қашшоқ!.. Ё раббим!..

Кўрсатди сиз менга берган заррабин...
07. 03. 1990.

х х х
х

Амалдори бўлса безабон,
Олимлари – муте, чорикор,
Шоирлари – оғримаган жон,
Келолмаса ёлғонга бакор,
Куйчилари – кўрқоқ, бенаво,
Кексаси ғўр,
Гўл бўлса ёши,
Ўша юртнинг бошида ғавғо,
Тутилади мудом қуёши...
25. 03. 1990.

ВОЙ, БОЛАМ...

1990 йилнинг 25-апрел куни Тошкентнинг Ўқчи маҳалласига Улан-Удэдан оддий аскар – Хусниддин Маҳмудовнинг ўлиги келди. Халқ тобутни кўтариб, шаҳар марказидан ўтди. Тобут олдида бу гал қадимий миллий таомилни бузиб, аёллар ҳам «вой, болам»лаб боришди.

Тўмарисчи Вазирахон Эгамбердиевнинг бутун йўл бўйи йиғлаб-йиғлаб айтганлари:

Бу – қандайин истибдод,
Не алам, деб йиғлайман.
Соғ кетиб, ўлик қайтган
Вой, болам, деб йиғлайман.

Беозорим, оппоғим,
Қандай тияй ёшимни?!
Не кўйларга солишди
Етимгина бошингни?!

Юрагингга симларни
Санчган қайси ваҳшийдир?
Оҳ, уларни онамас,
Ит тукқанга ўхшайдир.

Дедиларми: «Ҳаётда
Яшамокқа ҳаққи йўқ.
Орқасида химоя -
Кўзи очиқ халқи йўқ».

Дедиларми: «Ўзбекнинг
Йигитлари қулдан хор».
Шундайларнинг ўзлари

Бўла қолсин кўшмозор!

Қатор-қатор тобутлар...

Саноғингиз бунча кўп.

«Гуноҳим нима?» деган

Сўроғингиз бунча кўп.

Бу юртнинг ўзи қотил.

Ўзи – ўқ еган сийна.

Ҳокимларин кўш қўллаб

Арвоҳингиз урсин-а!

На фақат юрт, хазина,

Жон талон, деб йиғларман.

Соғ кетиб, ўлик қайтган

Вой, болам, деб йиғларман...

03. 05. 1990.

х х х

х

Гуноҳ бўлса Ватанни севмоқ,

Шундан бўлак гуноҳ қилмадим.

Турк қавмимни соғиниб, эвоҳ,

Туркияга боро билмадим.

Ерим ҳазин. Осмоним ҳазин.

Осмонимга етмас овозим.

Бўлса ҳамки ташриф қоғозим,

Туркияга боро билмадим.

Рўпарамдан чикди ғоратлар,

Йўлим тўсди бедалил радлар.

Тўсди кўрқоқ, тўсди номардлар,

Туркияга боро билмадим.

Қай шум тўкди Фарғона ёшин,

Қайси фитна узди Ўш бошин,

Билинг, дердим, азиз кардошим,

Туркияга боро билмадим.

Дедиларми: «Бахтга кирасиз,

Сўнгра шиддат-шаҳдга кирасиз...»

Бир ён – Рауф, бир ён – Миразиз,

Туркияга боро билмадим.

Дилларимиз нурли дил эди,

Сафардош ҳам зўр булбул эди, -

Дадахоннинг оҳи мўл эди, -

Туркияга боро билмадим.

Нур истаган ҳар ким қафасда,

Ҳар сония, ҳар кун қафасда,

Сўз қафасда, эрким қафасда, -

Туркияга боро билмадим.

Кўнгил ярим. Айтар сўз ярим.
Ўпмоқчийди нолон кўзларим
Ота Туркнинг босган изларин, -
Туркияга боро билмадим.

Бир кун келиб, кўлларда Қуръон,
Бизлар – бир жон, бизлар – бир иймон,
Кўзларимда уйғоқ Туркистон,
Туркияни кезарман шодон,
Гарчи букун йўл бермай нодон,
Туркияга боро билмадим...
01. 12. 1990.

ШЎРО УРУШИ

Ўш-Ўзган фожиаси муносабати ила

Бу – на эртак, на даҳшат хаёл,
На бирор уй, кўча шўриши...
Уруш бўлди бешафқат, қаттол,
Уруш бўлди – шўро уруши.

Раҳбар кийиб хунолуд кўйлак,
Хунрезликка қилди ишора.
Ўш, Ўзганда қон оқди лак-лак,
Ўлаверди ўзбек бечора.

Қассоб эди... Қўйда сўйдилар...
Гўшларини нимталаб кейин,
Осдилар-да, ёзиб қўйдилар:
«Сартнинг гўшти – бир сўм ўн тийин...»

Ота қўлин деворга қоқиб,
Зўрладилар олти ёш қизин...
Юбордилар сўнг уйни ёқиб...
Дод ўрлади узундан-узун...

Зарба узра тушаркан зарба,
Билмам, яна қанча дил майиб...
Четда турган қоп-қора шарпа
Қувончидан қўйди жилмайиб.

Қўлим чўзиқ сен томон, само,
Хонам йиғлар шундай нидодан:
«Бандаларинг кечирма, Худо,
Улар ахир эмас-ку одам!..»

10. 12. 1990.

Ўзбекнинг бошига қора кунлар тушганида
мум тишлаган коммунист шоирларга

Мискинман.

Демасман: «Мискинга зорман».

Билсангиз, сўзлари кескинга зорман,

Неча ой

мардона таскинга зорман,

Бешумор, беқарор боқишим шундан,

Ҳар кўзга умидвор боқишим шундан.

Кўқонда отилди жигарлар, жимсиз,

Бўка номусига тегарлар, жимсиз,

Номард дулдулини эгарлар, жимсиз,

Ғамгузор деб эдим, деб эдим, акам,

Энди сизни ким деб атайин экан?!

Беимдод йиғлади қонга ғарқ Паркент,

Етти ёт йиғлади – қонга ғарқ Паркент,

Коинот йиғлади, қонга ғарқ Паркент,

Ҳамрозлик – азалий, ҳамдардлик – қадим,

Эвоҳ, кўзингизда бир нам кўрмадим.

Ўзбекнинг шаънига ҳар ким тош қалар,

Қурумлар суртилар, иснод тақалар,

Нега жим сиз каби оппоқ ёқалар?

Ким шафқат шаъмини ўчирди экан?

Онангиз қандай сут ичирди экан?

Сизнинг эътиқодни кўрдим – келгинди,

Кўрдим – юрагимга аёзлар инди,

Сиз аъзо сафлардан кетарман энди.

Фотиҳлар олдида букилган тизсиз,

Сиз – коммунистсиз!

1990.

1991

ЎТ ИЧИДА ФАРҒОНА, ҚЎҚОН,
ЎТ ИЧИДА БЎКА, ПАРКЕНТ, ЎШ...
РЎЗНОМАЛАР ТАРҚАТАР ЁЛҒОН,
ХОНАНДАЛАР ЭКРАНДА САРХУШ...

х х х

х

*Фожиали кунларда ҳукумат
мукофотига сазовор бўлган шоирга*

Шон-шуҳратга ноилсиз.

Бироқ -

Бу ўжар қалб урфга боқиб тик,
Қилмади ҳам сизга қўнғироқ,
Ёзмади ҳам бир парча табрик.

Мен биламан: сиз ёна-ёна,
Боқиб умр болқишларига,
Зор эмассиз биздай девона
Кўнгилларнинг олқишларига.

Эсга тушсак, дерсиз: «Тошбағир...»

Балки дерсиз: «Ҳасад ҳоқони...»

Шонингизга сачраган ахир

Қўқон, Паркент, Наманган қони.

Сиз ўшанда индамовдингиз...

19. 01. 1991.

МАКРНИНГ СУРАТИ

*Фарғона-Қўқон, Ўш-Ўзган, Наманган-Андижон,
Бўка-Паркент фожиалари... Ўзбекистон устида
фожиалар қиличи кетма-кет кўтарилиб турган айни
қора кунларнинг бирида бир гуруҳ ўзбек
зиёлиларига республика Ҳамза мукофоти берилди.*

Тунни маҳкам ушлаган ғорлар

«Тонг шу...» – дея сайраб туради.

Жилови йўқ жинояткорлар

Элни элга қайраб юради.

Ўт ичида Фарғона, Қўқон...
Ўт ичида Бўка, Паркент, Ўш...
Рўзномалар тарқатар ёлғон,
Хонандалар экранда сархуш...
Барчинойлар бош урар тошга,
Тўмарислар заққум ютишар.
Эс-хушини йиғмаган Тошкан
Мукофотлар бўлишга тушар...
Пахтазордан чиқмайди этик,
Осилса ҳам иссиқдан тиллар...
Бегуноҳнинг оқ кўйлагига
Қонли қўлин артар қотиллар...
21. 01. 1991.

РАҲМАТ

У...га

Раҳмат сизга, раҳмат сизни берган ҳаётга,
Қафасда ҳам бахт борлигин соларсиз ёдга.
Туткунликдан зада юрак, кўнгли бўшингиз,
Минг афсуски, бўлолмади ором қушингиз.
Боисиман оқ сочларнинг... Тўкиб ёшимни,
Арзир эди пойингизга қўйсам бошимни.
Арзир эди йиғлаб-йиғлаб, мен ичсам қасам:
Фақат-фақат сизникиман, сизгаман, десам...
Мен бўлсам-чи... мен бўлсам-чи... девона кўнгил...
Ўзим каби мунглуғларга опа ё сингил -
Ҳайдай, дейман, севган юртим босаркан қуюн...
Ҳайдай, дейман... Кучим етмас... Йиғлайман юм-юм...
Қуллигини танимаган юрт, деб йиғлайман,
Ёвларини янимаган юрт, деб йиғлайман...
Маъзур тутинг, аёл кучи ёшига етса,
Зора бу ёш сайёдларим бошига етса...
Раҳмат, ёшли кўзларимга боссангиз дудоқ,
Девонангиз асли сиздай қуёшга ютоқ.
Раҳмат сизга, раҳмат сизни берган ҳаётга,
Қафасда ҳам бахт борлигин соларсиз ёдга...
12. 03. 1991.

САЙЛОВЧИ АЁЛ

Журъат ухлар, жасорат ухлар,
Ҳақ-хуқуқнинг ухлар забони.
Шу боисдан оппоқ шукухлар
Танимайди сендай зебони.

Сени танир изғирин, аёз,
Лабларингни ёришга уста.
Сени танир ҳарсиллаган ёз,
Мадори йўқ, жизғинак тусда.

Сени танир лой-тупроқ дала,
Кўкси узра мудом изларинг...
... Мени ўртар: изингдан яна
Келаётир ўғил-қизларинг...

... Маъқуллашга маҳкум овозинг,
Ақлинг таниб, шуни уқарсан.
Тутқазишган сайлов қоғозин
Қутисига ташлаб чиқарсан.

Ўқимассан йўлига ҳатто,
Сенинг учун чизган бўларлар.
Фалокатми, чалкашми, хато -
Умр режанг тузган бўларлар.

Мана шундай... суягинг қотган...
Мана шундай... бўлолмай адл,
Кўксингдаги донг ухлаётган
Журъатингни этарсан қатл.

Шундан сени танимас шукух,
Шундан сени ёнлаб борар бахт.
Оқшом уйга қайтарсан берух,
Бўш ҳамёнга қўл солиб карахт.

Кўниш фақат, сукунат фақат...
Мени даҳшат босар дафъатан:
Билмам, қандай ростлай олур қад
Журъатларин йўқотса Ватан?!
19. 03. 1991.

ЖАҲОНГИР

Академик Мирзаали МУҲАММАДЖОНОВга

Бу тупроққа баҳор келса агарда,
Чигитларнинг униши-чун келади.
Пайкалларда гулрухсорлар бепарда,
Жазирада куйиши-чун келади.

Бу тупроққа келса агар саратон,

Таъқиқ айлар қувончларни, тўйларни.
Кечаларни қискартириб, отмай тонг,
Далаларга ҳайдар парирўйларни.

Бу тупроққа келса агар куз фасли,
Қашшоқ эли турган бўлар оёққа.
Омон қолган боғлар тўлар ҳавасли,
Тилик қўллар чўзилади чанокқа.

Қазноқлари бўм-бўш қолар, дон-дунсиз,
Бу тупроққа келганида қиш дилгир.
... Сиз куясиз, ҳайқирасиз, дод, дейсиз,
Жаҳонгирсиз, лашкари йўқ жаҳонгир...
17. 11. 1991.

БОЙМИРЗА ҲАЙИТГА

Мисоли покликни соғинган иймон -
Кўз тушган кунжакда ҳилпирар майса.
Ногоҳ муз урмаса бўлгани, дейман,
Ариқ бўйларида ялпиз жилмайса.
Навбаҳор келтирса элга ифор-ҳид,
Сиз ёдга тушасиз, Боймирза Ҳайит.

Майса кўзларида ўтинч, ҳимоят,
Кўраман ўн-ўн беш ҳимоячи жон.

Тўйдан сўнг сурнайчи кўпаяр ғоят,
Жангдан сўнг ҳамма зўр, ҳамма қаҳрамон.
Юртим, жонбозларинг қуёш эт, ой эт,
Уларнинг устози – Боймирза Ҳайит.

Баҳор қайтаётир биз томонларга,
Уриниб-суришиб, баъзўр йўл очиб.
Жонкуярин чорлай бу чаманларга,
Ахир олишганди жонидан кечиб.
Сўрсалар: «Жонкуяр қай бек, қай саййид?» -
Дейманки: «Аллома Боймирза Ҳайит!»

Минг узр, биз кўрлар кеч топдик сизни,
Жаннат олмасидай яширгандилар.
Гуноҳларга йўйиб савобингизни,
Сизда йўқ қусурни оширгандилар.
Билсак-да, бу найранг иблисга оид,
«У – одам», – дебмиз-а, Боймирза Ҳайит.

Бизни алдаганлар қочиб узлатга,
Зимдан юракка кек жойлаётирлар.
Тазаррулар битмай иймонли хатга,
Ўтган кунларини пойлаётирлар.
Кўр кўзлар очилгач, ким айлар харид
Чиркин матоҳларни, Боймирза Ҳайит?!

Туркийлар тупроғи баҳорли, ёзли,
Кетгани рост бўлсин ундан совуқлар.

Фидойи зотлари бўлсин эъзозли,
Сизни сиз орзуманд авлодлар йўқлар.
Туркий тупроқ битсин шоҳона байт,
Сиз устозлик қилинг, Боймирза Ҳайит!

1991.

1992

ИЧ-ИЧИМГА ҚОТИЛЛАР
ҒАМ СУРАТИН МИХЛАЙДИ.
ТОЛИБЛАРИМ ОТИЛАР,
ШОИРЛАРИМ УХЛАЙДИ...

х х х
х

*Тошкентда отилган талабалар -
менинг беғуноҳ оққушларимга*

Тепасида юлдузлари – ўқ,
Ҳилоли – ёй... Инграр бу диёр.
Оҳларингиз эшитгувчи йўқ,
Эшитади фақат тўрт девор.

Бу сим-сиёҳ, изтиробли дам
Чорасизлар ичра чорасиз,
Серфиғонлик, беимконликдан
Шамдай ёниб, тугаб борасиз.

Тингларканман қилич оҳларни,
Кўз олдимга СОТҚИН келади.
Тепамдаги юлдуз – ўқларни
Ҳилол-ёйдан отгим келади...
17. 01. 1992.

ТЕЛБА ДУНЁ

Пушти, қизил гул севиб,
Сафроларга йўлиқдим.
Ватан севиб, эл севиб,
Балоларга йўлиқдим.

Мардим банди жаллодга,
Сўзи забун, нетайин.
Ҳокимларим «ур», «от»га
Тамошабин, нетайин.

Яширай, десам, оҳим,
Борлиғимдан билинар.

Қазиб таназзул чоҳин,
Адибларим бўлинар.

Ич-ичимга қотиллар
Ғам суратин михлайди.

Толибларим отилар,
Шоирларим ухлайди...

... «Бахт берарман Туронга,
Тўқтирмасман кўз ёшин...» -
Қўлин қўйиб Қуръонга,
Қасам ичар юртбошим...
25. 01. 1992.

х х х

х

Қўй билдимми бўрини,
Кимга очдим дардимни?
Тутиб бер, деб ўғрини,
Ўғрига ёлбордимми?
Бошин уриб тошларга,
Хўрлашдими мардимни?
Дуч келиб сел ёшларга,
Чинқириб юбордимми?
Қон қусдими фидойи,
Ёлғон босиб гардунни?
... Ўзинг қўлла, Худойим,

Биз – соддадил мардумни...
28. 01. 1992.

ЁДГОР ОБИДНИНГ ЭВАРАЛАРИГА АЙТГАНЛАРИ

Тиловатдан бенасиб,
Муҳожир урфлар касб,
Ў, бу халқим... наҳс босиб
Ётишларни кўрганман...

Қулоқ қулоқмас балким.
Сўзлаб қурирди халқум.
Шаҳаншоҳми?.. Ўз халқин
Отишларин кўрганман...

Эрк – қуёшим, ойимдир,
Йўл – қиёмат қойимдир,
Ҳибсхона – жойимдир,
Ётишларни кўрганман...

Қарсак урдик ногоҳ биз,

Мустақиллик очди юз,
Қаттиқ нонини бесўз
Тотишларни кўрганман...

Боксам, ҳамма қахрамон,
Талаш лавозим, унвон,
Четга, бўлиб қатагон,
Кетишларни кўрганман...

10.02.1992–1995.

ТУРКИСТОН

Шарқ машъали сен ўзингсан, дедилар,
Алдаб-алдаб, бўлиб-бўлиб едилар,
Куйганларинг ер остида эдилар,
Осмонимда кемтик ҳилол Туркистон,
Тўлиша қол, тўлиша қол, Туркистон!

Ҳолинг кўриб, йиғлай-йиғлай соч ёйдим,
Ўнгламадим, тоя бердим, кўп тойдим...
Бўлинганлар бўлармикин ҳеч ойдин?
Бўлинишлар нурга завол, Туркистон,
Бирлаша қол, бирлаша қол, Туркистон!

Исми гул-у, гули сўлғин қул – менман,
Қуллигини билмай ўтган гўл – менман,
Айтишим-чун исму жисми гул – менман,
Ўзинг нажот, ўзинг аъмол, Туркистон,
Бирлаша қол, бирлаша қол, Туркистон!

Бўлмай-бўлмай, битта ўрай сочимни,
Лочин бисёр. Ҳамдам кўрай лочинни,
Йўқса, боскин босаверар очунни,
Зорланади мунглуғ аёл, Туркистон,
Бирлаша қол, бирлаша қол, Туркистон!
13. 02. 1992.

х х х
х

Кетай, яшаш – хою хавас, сайлмас менга,
Йўлингизга тўсиқ бўлмоқ – майлмас менга.
Сизни кутар мартабалар, шоҳона базм,
Мени эса – мунгли туроқ, йиғлаган вазн.
Сизни кутар оқ ёқалар, майин қарашлар,
Қўл сиқишлар, такаллуфлар, шонга ўрашлар...
Ҳеч ким мендай «Ҳақиқат!» – деб, тутмас ёқадан,
Даврангизда сўзлар босиқ, осуда қадам.
Адолатнинг ҳаққи учун бўлмайди жанглар,
Руҳингизни аллалагай хушҳол оҳанглар.

Ўқ еган куш – талабалар олинмас тилга,
Балки қадаҳ тутарсиз ҳам олий қотилга.
Балки сизга тортиқ бўлар янги унвонлар,
Кўринмагай менинг каби юраги қонлар.
«Ватаним...» – деб урарсиз ҳам кўкрагингизга,
Ташвишланманг, кирмагайман кўкламингизга.
Мен борарман, чидай олмай юртим оҳига,
Очлик эълон қилганларнинг қароргоҳига.
Юзим заъфар, сочим тўзгин, уст-бошим юпун,
Лекин руҳим... О, бу руҳим эмасдир забун.
Лавозимлар, унвонларни босиб борарман,
Фарёдларни кўкрагимга осиб борарман.
Ўйламангки, умри кемтик, вужуди ярим,
Сафи оз-у, ори кўплар – юракдошларим.
Ва ногаҳон... келсам агар сиз-ла юзма-юз,
Маъзур тутинг, ўтар бўлсам, айтмай бирон сўз...
14. 02. 1992.

МАҚСУДАГА

Фарғоналик дилбар шоира Мақсуда Эргашева Хонқиз қишлоғида 19 ёшли Ҳамида исмли келинчак ўзини ёқиб юборганини, қўргонтепалик 22 ёшли Раъно Ҳаётхон ва Саётхон исмли икки қизалоғи ила ўзини поезд тағига ташлаганини, шоира яшаётган Оқбўйра қишлоғида 23 ёшли Маҳбуба ҳам 8 ойлик чақалогини бешикка боғлаб қўйиб, ўзи поезд тағида ҳалок бўлганини айтиб, дардли шеър ёзибди ҳамда шоирлардан андак ўпқаланибди.

Пахта ила боғлик, дейми
Ўзбекистон ерлари.
Оташ, дейми, оғрик, дейми,
Мақсуданинг шеърлари.

Сингилгинам, руҳга табиб
Хонишингдан ўргилай.
Ҳамида, деб, Маҳбуба, деб,
Ёнишингдан ўргилай.

Шаҳид кетган Раъно учун
Гадоси бўлсанг бахтнинг,
Навбатдадир халво учун
Шоирлари пойтахтнинг.

Сингилжоним – покиза руҳ,
Бирлик – сенинг тож-тахтинг.
Нетайинки, гуруҳ-гуруҳ
Шоирлари пойтахтнинг.

Лол боқарман гунг дарёга,
Ёшга қориб шеърларим.
Суви йўқдир, Сирдарёга
Айтай, десам, сирларим.

Шаҳидларим бисёр-бисёр,
Қотиллари ким, дейин?!

Қозиси бор, ҳокими бор,
Одиллари ким, дейин?!

Йиғлагайман, чин қаҳрамон
Кўксин кўрсам яроли.
Қуримасми, деб кўрқаман
Ориятлар Ороли.

Севмасалар Ўзбекистон -
Сувайдоли бу юртни,
Ҳамидадай бўлиб гирён,
Чертгим келар гугуртни.

Кел, Максудам, фаришта дил,
Илтижога қўлинг оч.
Алпомишин топсин бу эл,
Биз бўлайлик Қалдирғоч.

Ўтказайлик никоҳ тўйин
Юртга харидор бахтнинг...
... Бўлинсалар майли кейин
Шоирлари пойтахтнинг...
1988 – 1992

х х х
х

Бирликчи дўстларимга

О, дўстларим, сиз ўзингиз пойгакда қолиб,
Елвизаклар сирқиратиб вужудингизни,
Мени бўлса уй тўрига қўш қўллаб олиб,
Имтиҳонлар режасини тузувдингизми?

Назар солсам, укпар ёстиқ, юмшоқ поёндоз,
Оппоқ, ҳарир дарпарданинг гуллари куюқ.
Осиқ турар наволари бирам шоён соз,
Ботирларим, уй тўрида фақат сизлар йўқ.

Ўлтирганлар сурилишиб, бўшатишар жой,
Мулозимат, тавозедан бўламан мустар.
Исмим айтар чоғларида қўшиб «хон»у «ой»,
Эвазига бедор қалбим суғурмоқ истар.

Исташарки, мен улардай тушиб узала,
Бемор дунё ташвишидан кетсам узоқлаб.
Кўзим олса тахмондаги гулгун сўзана,
Яшай қолсам лоқайдлиг-у ёлғонни ёқлаб.

Тафаккури уйғоқларга бегона улар,
О, дўстларим, тўрдагилар ўхшамас сизга.
Тугён ўлар, унда мардлик, адолат ўлар...
... Шитоб туриб қайтаяпман пойгагингизга...
17. 02. 1992.

АРБОБ АЁЛ

Биз – бир гуруҳ тўмарисчи аёлларни арбоб аёллар мулоқотга чорладилар. Уларнинг бошлиги, касаба қўмитасининг котибаси: «Нима, бу «Тўмарис» сўзи «тумор» сўзидан олинганми?» – деди.

Уйғонасиз оппоқ чойшабда,
Тунги кўйлак – тунга исъён – оқ,
Этак гирён оёқ тарафда,
Ковушчангиз қиммат, ялтироқ.

Деразангиз олдида узум,
Эгилгандай сизга гардани.
Келинчакнинг очгандай юзин,
Кўтарасиз ҳарир пардани.

Оппоқкина дастурхон тўшаб,
Келтирасиз асал, қаймоқлар...
Сизни босмас лашкарга ўхшаб
«Нима ейман?» каби сўроқлар.

Ўғлон ухлар қўшни хонада,
Мамнун ташлаб кўзнинг қирини,
Сиз тўхтайсиз жавон олдида:
«Кийсам экан қайси бирини?»

Бўлмасангиз ҳамки маст-аласт
Навоийдан, Бобур сатридан,
Кўнгил ўсиб турар ҳар нафас
Қимматбаҳо фаранг атридан.

Кўйлагингиз қуёш тўқиган...
Кўзингизда мамнунлик ўти...
Кўчангиздан «нон» деб ўқ еган
Талабанинг ўтар тобути...

Ҳассакашлик сизга бегона,
Авом ичра ўрин олмассиз.
«Вой, болам»лаб соч юлар она,
Кўзларига кўринолмассиз.

Бузмасайди, юз буриб сиздан,
Кайфингизни бирон «бетамиз» ...
... Чиқиб орқа эшигингиздан,
Машинага кириб кетасиз...
18. 02. 1992.

САККИЗЛИКЛАР

х х х
х

Дадахон Ҳасанга

Оҳ урарда қиёсингиз кўрсайдим,
Бир бор хандон қарошингиз кўрсайдим.
Қуёшларни уйғотади додингиз,
Кошки кўзда қуёшингиз кўрсайдим.

Ҳофизсиз-у, мунг, аламга сиғмассиз,
Шоирсиз-у, сўз, қаламга сиғмассиз.
Қачон кўрган сиздайларни бу тупроқ,
Оламсиз-у, кенг оламга сиғмассиз...
15. 02. 1992.

х х х
х

Ватан йиғлар кўзим қорачиғида.
Ватан йиғлар, лекин бузмаслар пинак.
Шу боис кунларим қуёш тиғида,
Ёзда ҳам, қишда ҳам бирдай жизғинак.

Барчага уч ахир биттагина бўз*,
Шундан тақдирдошмиз кулгу, йиғида.
Андак бедор бўлинг, қаршимдаги дўст,
Ватан йиғлар кўзим қорачиғида...
16. 05. 1992.

- Раҳматли онам: «Ҳаммамиз – бир бўзнинг учимиз», -дердилар.
-

х х х
х

Эшигимнинг олдида пойлаб,
Тун соқчилик қилади ҳар кун.
Деразамдан юлдуз-у ойлар
Айғоқчилик қилади ҳар кун.

Улар эркин руҳимдан маним
Эркни сиқиб чиқармоқчилар.
... Бунчалар гўл бўлмаса ғаним,
Хомхаёлчи бунча соқчилар...
16. 05. 1992.

х х х
х

...га

1.

Билардингиз мунглуғ кўксимга
Боларилар кўйганин уя.
Улар туғён солар кўзимга,
Эшик андак очилса қия...

Билардингиз: уларни қувмоқ
Менинг учун ўлим билан тенг.
Била туриб, кўксим айланг чок,
Била туриб, «Қувмайсизми?» – денг...

2

Дедингизки: “Сизга не керак?
Тинчийсизми?..”
... Муз бўлиб қотдим.
Бошим узра йиқилгил, фалак,
О, мен бу кун дўстни йўқотдим...

Майли эди, бузмай ҳаловат,
Беаламлар тинчиса-тинса...
... «Тинчийсизми?..» – айлар маломат
Кўкси мендай кемтик бир кимса...

17. 02. 1992.

х х х
х

Шимол ёқдан келган совуқлар
Қовжиратди кўк баргларимни.
Қалам йўқлар, виждоним йўқлар
Бевақт сўлган дилбарларимни.

Кўлим – косов, сочим – супурги,
Осмоқ учун янги кўк барглар...
... Энди бўлса мени йиқмоқчи
Ўз тоғимдан келган совуқлар...

17. 05. 1992.

х х х
х

Ё раб, оқ-у қора олишар мангу,
Мангу олишади баландлик-пастлик.
Ярим аср умрим хулосаси шу:
Қутқара олади дунёни ростлик.
Руҳим – хас-кепакни ажратар элак,

Пок бўлсанг, бу жоним садқа, эй одам!
Менинг ёвим йўқдир ниқобдан бўлак,
Ёвим йўқдир бўлак ёлгон-риёдан...

17. 05. 1992.

х х х
х

Билмадим, юксакка чиқдингиз қандай?
Ўзни қуёш билиб, қўқда порларсиз.
Меҳр изларканман қаҳҳор замонда,
Меҳр кўрсатиб сиз, ёнга чорларсиз.

Маили, маили, мени нодон атангиз,
Бемор йўлингизни тута олмасман.
Хунхорлик – онангиз, ғазаб – отангиз,
Сиз томон қон босиб ўта олмасман...
17. 05. 1992.

х х х
х

Илк бор кўрганимда кўзи кулганлар
Кейин қуюк бағрин менга очарлар.
Илк бор кўрганимда мард туюлганлар
Кейин номард чиқиб, жангдан қочарлар.

«Бахтлисан» деб қўйиб бахти қарога,
Атаб қўйган бўлиб номардларни мард,
Шошқалоқ кўз билан боқиб дунёга,
Кейин мен юрарман лол-у ҳижолат...

17. 05. 1992.

х х х
х

Мен меҳр илмини яхши биларман,
Жонимни тутарман иймони бутга.
Айтинг, меҳрларим нима қиларман,
Юлғич қўллар тўлса мен севган юртга?!

Бу юртга тилайман меҳрибон қуёш,
Нуридан нигоҳим айлангувсидир.
Лекин юлғич қўллар тутар бўлса тош,
Руҳим қилич қўлга айлангувсидир...

17. 05. 1992.

х х х
х

Ҳақгўйдан ўзгасин тан олмас нигоҳ,
Нигоҳ қўрқоқлардан тонмоғи тайин.
Мен сизга жория бўларман, деб, оҳ,
Мен сизни йўқотиб қўйдим, нетайин.

Дўзах бу – мен дўстни йўқотган пайтим.
Нетай, боқмасангиз риёга тикка.
Қайтинг, дўст, таъмадан иймонга қайтинг,
Мен ҳам қайтажакман жорияликка...

17. 05. 1992.

х х х
х

Бўлар эди рўзгорга шўнғиб,
Кашта тиксам, гулга сув қуйсам.
Бошга ҳарир рўмолим танғиб,
Хоналарни яшнатиб қўйсам...

Ўртанмасди ўшанда бағир,
Билмасдим ҳам: ким дўст, ким ғаним...
... Яшолмасман бу асно. Ахир
Туркийларим – рўзгорим маним!

18. 05. 1992.

х х х
х

Омон бўлинг, соғ бўлинг,
Кўксимга тиғ урганим.
Рўшноликнинг бор йўлин
Сизда бўлсин кўрганим.

Озор йиққан дарахтнинг
Гарчи битта баргиман,
Қайсар мардга бадбахтлик
Тиламоғим даргумон.

Омон бўлинг, соғ бўлинг...
18. 05. 1992.

х х х
х

Ёв дарсин укмагил, жон болам,
Ёв дарсин олади қўрқоқлар.
Қўрқмагил, қўрқмагил, жон болам,
Ватансиз қолади қўрқоқлар.

Оқ сутим ўтинчи – қонингда,
Юпанчим, муродим – қон аро.

Энг қаро ёвларинг – ёнингда,
Ёндаги юртсизлар – энг қаро.

Қўрқмагил, қўрқмагил, жон болам!..
18. 05. 1992.

х х х
х

Аввал сўқир эди, аввал кўнувчан
Дунё оғриқларин жо этган қалбим.
Энди қилаётир ҳар кун битта жанг
Менинг кўзим очиб, мингларча алпим.

Ажаб, алплар томон тухматга ўраб,
Тошлар отишади пана-панадан.
Не учун юзма-юз олишмас, ё раб,
Эр бўлиб туғилган эса онадан?!
19. 05. 1992.

х х х
х

Бармоқларни йиғиб, мушт қилсам,
Чор атрофни аҳил дўст қилсам,
Ва оқибат она Туркистон
Оғриқларин фаромуш қилсам...

Юволмаса сел кўкламимни,
Уролмаса дўл кўкмагимни,
Бармоқлари мушт бўлган қўлим
Муштламаса ўз кўкрагимни...
19. 05. 1992.

х х х
х

Кеча эдингиз қувғин,
Кеча у зот тахтдайди.
Жойин олсангиз бугун,
Бугун сизни мактайди.

Тегрангизда жонфидо,
Кўнгил хушлар биринчи...
... Йиқилсангиз мабодо,
Сизни тишлар биринчи...
19. 05. 1992.

х х х

х

Мартабаси баланд куёшнинг,
Риё нима – билмаганидан.
Ноилидир мамнун қарашнинг,
Икки юзли бўлмаганидан.

Меҳри ошкор, нафрати ошкор,
Ҳар одими эл назарида.
Сақич қилиб чайнолмас зинҳор
Ҳеч ким уни гап бозорида...
23. 05. 1992.

х х х

х

Мақтаниш, десалар, майли, ихтиёр,
Ўз-ўзим тиғлашга букун қодирман.
Ёзган китобимни варақлаб бедор,
Қалбим бўйлаб пичоқ тортаётирман.

Сатрларим менинг, адашган, тахир...
Йиртаман, йиртаман... Қанчангиз хира...
Чидаш беринг, букун ўрнимда ахир
Ўз-ўзига жарроҳ, янги Гулчеҳра...

23. 05. 1992.

х х х

х

Сизнинг маҳкамангиз жуда ҳам улкан,
Дарвозаси қўш-қўш, девори харсанг.
Биллур равоқлари қуёшга тўлган,
Кичрайиб кетарман, олдига борсам.

Соқчилар пойлашар таманно билан,
Гидирсиз қалбимни тирнайди ғашлар...
... Сизнинг маҳкамангиз қурилган баланд,
Чўкиб кетсин учун менга ўхшашлар...
24. 05. 1992.

х х х

х

1991 йилнинг 29-30 августида бўлиб ўтган Олий Совет сессиясида Ўзбекистон мустақиллиги эълон қилинди. Лекин зал бу хабардан жумбушга келмади, қарсак чалмади...

Менинг халқим учун кўп бўлди фириб,
Менинг халқим учун кўп бўлди найранг.
Қилманг маломатлар, кўча тўлдириб,
Мустақиллик кунин қилмаса байрам...

Тарихда бисёрдир оғзин куйиши,
Андух чиқаверар, холини сўрсак.
Қилманг маломатлар, сизга бахт қуши
Унга кўринмасдан, урмаса қарсак...
23. 05. 1992.

х х х
х

Кўра туриб кўзда намимни,
Ношукурга йўяр эмишлар.
Учратсалар агар номимни,
Чизик тортиб қўяр эмишлар.

Ҳайрат қони ҳайрон қаламга
Чак-чак томар жон ярасидан.
Мен яшайман, боқиб оламга
Чизикларнинг панжарасидан...
24. 05. 1992.

х х х
х

Букун чулғар экан кураш дунёни,
Мен яшаш дарсини бермай қумримга,
Аза очмоқдаман, сезмай риёни,
«Шу дунё яхши» деб ўтган умримга.
Ўкиниб, ўртаниб, чекиб надомат,
Қалбдан изтиробга жой бермоқдаман.
... Умр ўтаётир суйгун, аломат,
Мен яна ёмбини бой бермоқдаман...
06. 06. 1992.

х х х
х

Салом, майса, зангори нигоҳ,
Оёқлари кишан, руҳи хур.
Этганинг-чун баҳордан огоҳ,
Пок ташрифинг учун ташаккур.
Сен биздан-да зийрак ва юксак,

Сен биздан-да топқирсан, ишон.
Сендай баҳор элтмоқчи бўлсак,
Оёқлар хур, руҳларда кишан...
06. 06. 1992.

х х х
х

Бизнинг юракларга тўкиб дард-алам,
Йиллар ўтиб борар, чопади кунлар.
Майли, шеър ёзмасанг ёзмабсан, қалам,
Шеърни нима қилсин очлар, юпунлар?!

Нажот излар экан беимкон кўзлар,
Имконлар ахтариб, куйишлар-ку – шеър...
Ватан қил устида турган шу кезлар
Дардин либос қилиб кийишлар-ку – шеър...
06. 06. 1992.

х х х
х

Уچار чоғи энтикиб кўрдим:
Озодлик бор от ёлларида.
Сенинг эркинг топташди, юртим,
Лубянка*нинг подвалларида.

Кўрганларинг энди нур бўлсин,
Юртим, мовий осмонларингда.
Хунхорларинг чидолмай ўлсин
Гулчеҳранинг дostonларида...
06. 06. 1992.

*Лубянка – Москвадаги машҳур қамоқхона.

х х х
х

Шафтоли ниҳоли муниса, майин,
Унга соя солса баланд оқ қайин,
Ниҳол фарёд қилса, оғрик кўксимда,
Мен ёруғ дунёга қандай боқайин?!

Бағри лолалардан қон-қон адрман,
Тўрт томоним – тоғлар, мен сирма дилман.
Тошлар кўчиб турар тоғдан кўксимга,
Шу боис най эмас, чилдирмадирман...
06. 06. 1992.

х х х

х

Ёзган эдим, кўриб кўланка,
Тота олмай эркинлик таъмин:
«Ўзбекистон – занжирбанд ўлка,
Ўзбекистон – ярадор замин...»

Қачон, қачон, айтингиз, қачон
Занжирлари тўкилгай экан?!
Яраларин боғламоқ учун
Камалаклар эгилгай экан?!
06. 06. 1992.

х х х

х

...га

Гарчи маломатлар юрар изма-из,
Ортдан бигиз қилар кимлар кўлларин,

Сиз яхши биласиз, яхши биласиз
Ўзни муҳофаза этмоқ йўлларин.

Биз қачон кўрмайлик. «куйгайсиз» чандон,
Сизни ким бадхўга йўёлсин экан?
«Куйиб», итарасиз ҳақгўйни ёндан,
«Куйиб», юрагига қадайсиз тикан...
07. 06. 1992.

х х х

х

Ҳеч ўйламай ўтказдим
Изтиробни бошимга.
Мен умримни тутқаздим
Қувончиммас, ёшимга.

Ватан номли изтироб
Бошимда оқ қор бўлди,
Кўзларимда намақоб,
Кўксимда виқор бўлди...
07. 06. 1992.

х х х

х

Най бўлишни сизга қолдирдим,
Эй, куйи-ла андармон юрак.
Қучоқ бўлиб, Ватаним гирдин
Мен оғушлаб олмоғим керак.

Тикиларкан бисёрдан-бисёр
Бу тупроққа бегона кўзлар,
Соқчи бўлсак, ёмонми, дилдор,
Сиз най бўлиб куйлаган кезлар...
07. 06. 1992.

х х х
х

Толлар мажнун бизим андуҳимиздан,
Тутлар бужур юрак чандиғимиздан.

Тошлар кўмирларга кетмиш айланиб,
Қат-қат оғриқ тўла сандиғимиздан.

Андуҳдан йўлларни, оҳ, узолмасмиз,
Чандиқни табибга боқизолмасмиз.
Биз шунча ношудми, шунчалар ношуд,
Сандиқни сувларга оқизолмасмиз...
07. 06. 1992.

х х х
х

Ҳижолатдан лолман, ўтмишим
Кўзларимга бир пас тикилса.
Кимман ўзи? Билмаслик – ишим,
Билмасликдан мен – бахтли кимса.

Жавохир деб юрдим шишани,
Машғал билдим, кўрсам парча нур.
Кечир, Ватан, қўлинг кишани
Сўқирлигим тортиғи эрур...
07. 06. 1992.

х х х
х

Соҳиб бўлармишсиз яна бир шонга,
Агар бу юрагим курашдан тинса.
Мана, ола қолинг уни нишонга,
Муваққат тўрдаги муваққат кимса.

Сизга ҳеч гап эмас унга ўқ отмоқ,
Сўнг алвон кўксимга оёқ босмоқлик.
Менга ҳеч гап эмас қадни тик этмоқ,
Ва сизнинг номингиз қон-ла ёзмоқлик...
07. 06. 1992.

х х х
х

Заҳри қотил кемирган руҳим
Бирдамликдан даволар излар.
Қўшиқлари кемтик шукуҳим
Азоблардан наволар излар.

Шу қисматни тақдири азал,
Ажаб, раво кўрмишдир бизга.
Нетайлики, қўрқоққа хазар,
Ношукурмиз бағри тўқисга...
07. 06. 1992.

х х х
х

Менинг руҳдошларим тоғларда яшар,
Табиий, покиза, озод гул бўлиб.
Чўққилардан ошар, сойлардан ошар,
Битта орзу бўлиб, битта дил бўлиб.

Мени ҳудудида сақлайди шаҳар,
Тоғларга тушолмас махбус йўлларим.
Сизга толпинарман, сиз-чи, беҳабар,
Табиий, покиза, озод гулларим...
07. 06. 1992.

х х х
х

«Бирлик»ни ва ёзувчиларни бўлганларга

Ишонувчан юрагим сизни
Баландда, деб ўйлаган эди.
Ёндан қўшиб мақтовингизни,
Дуч келганга сўйлаган эди.

Қуриб юксак хаёл кўшқини,
Деган эди: «Покиза, ўктам...»
... Сидирди-ю кўздан ашқини,
Замин узра тушди у кўқдан...
12. 06. 1992.

х х х

х

«Уйга қачон борасиз?» – деб келган ўглига жавобан очлик эълон қилиб ётган Ботир Норбойнинг айтганлари:

Майдон аро кирибман,
Тиканлари йўлимда.
Баланд дорда турибман,
Лангари йўқ кўлимда.
Пастга боқсам, қонли кўл,
Наҳанг изғир кўлинда.
Фарёд қилар ўнг-у сўл,
Таваллолар элимда.
Уят-қу жим турмагим,
ХУНХОР номи тилимда.
Қўркма, болам, қўркмагил,
Бир бошга бир ўлим-да...
23. 02. 1992.

х х х

х

Элатлар ўз даҳосини
Талотум кезде кўрсинлар.
Шаҳаншоҳлар баҳосини
Ёш оққан кўзда кўрсинлар.
Разолатми – қучоқлашни,
Шижоатми – пичоқлашни,
Йиғиб эл, ўзни оқлашни
Узоқмас, ўзда кўрсинлар.
Шуаро, шеърга рағбат бор,
Шоҳона уйда куйлаш ор.
Бу дунё қанчалар хунхор,
Қон оққан сўзда кўрсинлар.
Улуснинг қиймати қандай?
Зулмнинг тийнати қандай?
Қабоҳат сийрати қандай?
Шўришми?.. Бизда кўрсинлар...
23. 02. 1992.

х х х

х

Сен айтгил: «Орият – танҳо раҳбарим.
Бўлмасман пичоққа бош тутар қўйдайд...»

Кўзларимга қайтиб шамс-у моҳларим,
Мен эса пойингга бошимни қўяй.

Сен айтгил: «Эртага ҳамма бўлар мард.
Бугуннинг ростини шу бугун сўйлай...»
Байрамга дуч келиб бу чехрайи зард,
Мен эса пойингга бошимни қўяй.

Мунис баҳорига орзиққан пайт гул.
Элга мардлик қайтсин соғинчли, суйгун...
«Муқаннаман», – дегил... «Широқман», – дегил...
Йўкса, мен кундага бошимни қўйгум...
07. 03. 1992.

СИЙРАТ

Такаллуф-ла айламанг хитоб,
Ўйларимга осон кирарсиз.
Сир эмасман. Мен – очик китоб,
Сиз бемалол ўқий берарсиз.

Қўлим, сочим, кўзимни ўқинг,
Улар дағал, эмас ҳалима.
Минг ўқиманг, чиқади нукул
«Ярадорман...» деган калима.

Номим йўйиб сокин маънога,
Уқтирманг ҳам гул эканимни.
Уйғонганман... Айтай дунёга
Мен алданган кул эканимни...
16. 05. 1992.

х х х
х

Қаршимда суҳбатдош кута бошлайди:
Руҳий тинтувлардан қолсайдим ҳориб.
Ватанли юрагим тита бошлайди
Кўксида Ватани бўлмаган ғариб.

Қонун китобидан моддалар ўқиб,
Не-не гуноҳлар-у, не айбни тақир...
... Мен сўзлай бошлайман... Кетади чўкиб
Кўксида Ватани бўлмаган фақир...

Ифтихорга тўлиб аржумандимдан,
Мен унга баттарин толиб кетаман.
Ватансиз, халқсизлар анжуманидан
Халқим, Ватанимни олиб кетаман...
19. 05. 1992.

х х х

х

Маснадидан мамнун, мағрур бош ила
Сиз борсиз шу суюк, ёруғ хаётда.
Кўзидаги аччиқ-аччиқ ёш ила
Мен борман шу куюк, оғриқ хаётда.

«Сабр! Сабр!!» – дейсиз, улкан сабрлар
Бўлиб борар экан тобора жимит.
Сизни йиғлатмайди нечун қабрлар?
Қандай ёрликларни қилгайсиз умид?

Кўрган эдингиз-ку мен тўккан қонни,
Айтинг бир ошкора, бир мардона сўз:
Кўрмасликка олиб қақшаган жонни,
Қандай ёрликларга тикмоқдасиз кўз?
19. 05. 1992.

х х х

х

Маломатлар узун-узуллашмоқда,
Қабоҳатлар тизим-тизимлашмоқда.

Тик бошларни эгмоқ иштиёкида
Ажаб, қай кимсалар «ўзим»лашмоқда.

Юраксизни полвон, жўмардни эса
«Шухратларга ўч» деб исмлашмоқда.

Бир ён – ақли қисқа, дасти узунлар...
Бир-бирин «сиз»лашиб, базмлашмоқда.

Бир ён «халқим» деган оғриқли саслар
Насрлашмоқдадир, назмлашмоқда.

Кошки эди, айтсам: «Адл-у адолат
Шукур, она юртда расмлашмоқда...»
30. 08. 1992.

х х х

х

Азоб ичдинг ютум-ютум,
Тўкилгани бағрингда.
Куйламайсан... Созинг бутун,
Умринг кечар яримта.

Чирқираган «ох»ларинг мўл,
Куйлайверсанг бўларди...

... Ўқ отмаса соз чертар кўл,
Фотиҳ кандоқ ўларди.

Букун эса тўй-тўйлайди
Масрур-масрур кўшиқлар,
Пана излаб кураш пайти,
Энди жасур кўшиқлар.

Жилмаясан истехзоли,
Сўз айтмоқни ор, дейсан.
Умрни бут айлар толе
Бизларга ҳам бор, дейсан.

Нечоғ хуштаъм, нечоғ хушбахт,
Ойдан, кундан ёруғ у.
Кўкармоққа кутар фурсат,
Тупроқдаги уруғ у...
30. 08. 1992.

х х х
х

Ҳаво булутланиб, қовоқ уяди,
Чакмоқ замзамасин кўнглим суяди.

Ёмғир шаррос қуйиб, деразам тўсар,
Руҳим майсалари қикирлаб ўсар...

Шамол эшигимни очиб ёпади,
Мени меҳр ила ошно топади...

Тун бостириб келар, чўчитмоқ бўлиб,
Мен пешвоз чиқаман қошига кулиб...

ГУЛнинг иштиёқи, НУРнинг шахдиман,
Қасдма-қасд ўсувчи тут дарахтиман...
30. 08. 1992.

ФОЛ

Ёғдулари тилло-ю кумуш
Кечангизнинг, кундузингизнинг.
Беталофат буржларда, демиш
Мунажжимлар юлдузингизни, -
Тун ичидан шодон чиқасиз.

Омадлисиз. Чўлда сардоба
Сизни чорлаб, чиқмагай сароб.
Яшаркансиз, тутиб зардоблар,
Тегрангизда қурбонлар сероб, -
Хун ичидан сарбон чиқасиз.

Тасир-тусир... Қий-чув... Оҳ-воҳлар...
Ҳаёт – банди илинган япроқ...

Изғир ёлғон, изғир гуноҳлар...
Не-не қилмиш гувоҳи – тупроқ... -
Дом ичидан ҳоқон чиқасиз.

Буюкликка соҳиблар сероб.
«Маним» – дейсиз бундай толени.
Адолатнинг кўзига қараб
Айтар бўлсам сезгим фолини,
Шон ичидан бешон чиқасиз...
Қурбон чиқасиз...

04. 09. 1992.

1993

ЯХШИ-ЁМОН ЎША-ЎШАДИР,
РОСТУ ЁЛҒОН ЎША-ЎШАДИР.
ТУЛПОРЛАРИМ МУНКИЙДИ, ЭВОХ,
ЙЎЛЛАР ҲАМОН ЎША-ЎШАДИР.

БИРИНЧИ ЯНВАР ШЕЪРИ

Тошлар тегавериб, қонталаш сийнам
Мени тўшагимдан юлқийди саҳар.
Ташқари боқаман. Дарахтлар шийдам.
Оппоқ корга муштоқ сим-сиёҳ шаҳар.

Юлдузлар бемажол. Юлдузлар сарик.
Маънос сатрларни шивирлайди тил...
... Ақалли қорни ҳам тутар-да дариғ,
Бўсағамда турар кулиб Янги йил...

4. 01. 1993.

х х х

х

Кечаги ниҳоллар дарахтдир букун,
Кечаги маҳзунда фарахдир букун,
Менинг тафаккурим карахтдир букун,
Сен ҳамон гўдаксан, кўнглим-а, кўнглим.

Озроқ табассумга эҳтироминг бут,
Ишончинг неча бор қақшатса-да хут,
Кечаги кўрганинг фириблар унут,
Сен ҳамон гўдаксан, кўнглим-а, кўнглим.

Дунёга меҳрни кўчирсам, дейсан,
Шафқат булоғидан ичирсам, дейсан,
Топтаб хўрладилар – кечирсам, дейсан,
Сен ҳамон гўдаксан, кўнглим-а, кўнглим.

Насиб бўлгаймикин кўрку малоҳат?
Насиб бўлгаймикин таъбу тароват?
Насиб бўлгаймикин дурқун балоғат? –
Гўдаксан, гўдаксан, гўдаксан, кўнглим.

4. 01. 1993.

АЛЬБОМИНГИЗГА

Сиз каби бўлгандай мен нур адоси,
Мен каби сизга ҳам торми кенг маъво?

Мен-ку эркинликнинг мажнун гадоси,
Сизга маҳбусликни кўрайми раво?!

Йўллариңиз очик, азизим, очик.
Исталган хоҳишга қайта берингиз.
Менми?.. Ўйламангиз... Мен – маҳзун кўшиқ...
Сиз шод кўшиғингиз айта берингиз.

Дунё кемтигидан юрагим кўмир,
Дунё сийратига тиларман исмат.
Йиғлаб-йиғлаб севмоқ – менгадир умр,
Йиғлаб-йиғлаб ёзмоқ – менгадир қисмат.

Кимда кўрар бўлсам маҳзуна боқиш,
Оҳин оҳим билан ўчирсам, дейман.
Мен – қалби тузоқда питирлаган куш,
Сизни кенгликларга учирсам, дейман...

4. 01. 1993.

ҲАДИК

Йўлнинг чалғишидан ҳадигим,
Халқнинг қарғишидан ҳадигим.
Боғимга оралар зарпечак,
Барглар сарғишидан ҳадигим.

Гул бош эгмоғидан ҳадигим,
Афсус чекмоғидан ҳадигим.
Истиклол юз очган юртимга
Итлар тегмоғидан ҳадигим...

6. 01. 1993.

х х х
х

Уфқ қизаради тўкилган қондан,
Ўзига ўт кўяр муроди сароб.
Сен эса ожизсан, куйсанг-да чандон,
Бағринг ғажий бошлар ваҳший бир азоб.

Қайдадир мусофир юрибди дарддош,
Бошин ҳижолат-ла кўтарар офтоб.

Ичинг куйдиради кўзга қалқмас ёш,
Сени ғажий бошлар ваҳший бир азоб.

Нега? Нега?? Нега??? – сўрайсан ҳар он.
Ҳисобсиз саволлар мулзам, бежавоб.

Қафасдаги қушдай бўласан гирён,
Бағринг ғажий бошлар ваҳший бир азоб.

Сенга ачинаман, куйгунчак кумрим,
Оҳи – оқар дарё, лойқа, сершитоб.
... Билолмадим, қанча қолдийкин умринг,
Ахир мудом ғажир ваҳший бир азоб...

6. 01. 1993.

х х х
х

Ботқоқ зумда қуриган мисол,
Мурда гўрдан кўтаргандай бош,
Бир мўъжиза рўй берса, алҳол,
Юз кўрсатса юз бурган қуёш,
Нур, ҳаяжон югурса илдам
Қадим Турон далаларига,
Оқ либослар тикилса гулдан
Муродимнинг болаларига,
«Ўзбекка ҳам борми иноят?» -
Бўғиларкан шеър ҳижоларим,
Кошки, кошки бўлса ижобат
Йиллаб айтган илтижоларим,
Улуғвор рух, шуқуҳли ҳисдан
Кўрқоқлар ҳам бўлсалар ботир,
Айта олсам: « ОТА ТУРКИСТОН
ЎЗИН ТАНИБ УЙҒОНАЁТИР!»

6. 01. 1993.

х х х
х

Не боис дил ғамга ғарқ? – деб ёзгандим,
Борми кўҳна ғамга шарҳ? – деб ёзгандим.
Кўнгил осмонимда кўринар-ку барқ,
Нечун ғамим қувмас барқ? – деб ёзгандим...
... Ҳамон ўшал мақом, тарҳ, деб ёзьяпман,
Ҳамон бад манглайи ярқ, деб ёзьяпман...
Бесаноқ жавоҳир соҳибаси-ю
Қачон ёшин артар Шарқ? – деб ёзьяпман...

6. 01. 1993.

х х х

х

Оқшом қўнар ним-нимгина,
Фурсат ўтар ўкинмай...
Кир юваман жим-жимгина,
Асабларим тўкилмай.

Баҳмал парда салқиларин
Текислай, деб тортаман.
Ҳозир ювган санчқиларни
Сочиқ олиб артаман.

Ювган кирим – уюм-уюм,
Дазмоллашни бошлайман.
Ўтар туним... Оғрир ўйим...
Саҳарга кўз ташлайман.

Ўкинтириш – машқи экан,
Фурсат ўтар ўкинмай...
Кимдир: «Умр – китоб», – деган...
... Китоб қолди ўкилмай...

8. 01. 1993.

х х х

х

Гулдурак, чақинлар кўкимга тушди,
Ярамга туз сепмоқ чекимга тушди.
Бани кимса бирдай чекса, девдим, ох,
Ажабким, оҳ оҳи тўкинга тушди.
Улкан дардларимни мазах айламоқ
Дарди ушоқларга текинга тушди.

Илтижо айладим, шиддат бўлинг, деб,
Нигоҳим нигоҳи сукунга тушди.
Ажаб, наволарим бенаволарга,
Ажаб, муҳаббатим ҳукмга тушди.
Озми дилни дилга кавшарлагувчи?.. -
Кукун-кукун бағрим кукунга тушди.
Ноумид, оғриниб, кўзимни олсам,
Кўзларим полапон эркимга тушди.
Кеча ухлоқ эсам, айб айлама, дўст,
Қалбим инқилоби букунга тушди...

9. 01. 1993.

ИТОАТНИНГ ИСТИБДОДГА АЙТГАНЛАРИ

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Сизга шаъни маликми қисмат?!
Салом эмас, аликми қисмат?!
Бизга – айтар ҳасрати ичда,
Ўксиги пардаликми қисмат?!
Сизга – кибри етти қат осмон,
Озори ердаликми қисмат?!
Бизга – кўзи қасидаларда,
Юраги дарддаликми қисмат?!
Сизга – макр, бизларга эса
Умиди марддаликми қисмат?!
Чидам охир демасми сизга:
«Етар, саркардаликми қисмат?!»

10. 01. 1993.

ЯНА АЛЬБОМИНГИЗГА

Ачинманг, азизим, ачинманг сира,
Ногоҳ тиниб қолса кўксимда дукур.
Оҳ, нечоғ доносиз, нечоғ бокира,
Оҳ, нечоғ телбаман, нечоғ ношукур...
Озорларим сизга бўлди зиёда,
Мунис кўзингизда кўринмасин нам.
Бу бемор дунёда, қаттол дунёда
Нима бўпти, битта кажбахс бўлса кам?
Шеърий вазнимизда боқийдек аруз,
Тавозе – урфимиз қадимдан-қадим.
Оҳ, лекин чикмади мендан дилафрўз,
Нетайки, мажнунтол бўла билмадим.
Шаҳд айтинг, қоп-қаро либосин кийиб,
Ёдингиз ёдимга бўлганда банди:
«Ҳаммага бахт тилаб, ҳаммага куйиб,
Битта менинг бахтим бўлолмаганди...»

11. 01. 1993.

х х х
х

Сиз умрингиз оғриқ кунларин
Қўшиб-бичиб оширмагайсиз,
Ҳамда унинг ёруғ кунларин
Ёмон кўздан яширмагайсиз.
Ошкор барвақт уйғонганингиз,
Шу тупрокни суйганларингиз,
Ҳамроҳингиз сўзига учиб,
Мақри боис тийғонганингиз...
Юрагингиз охи ҳам ошкор,
Кўзларингиз моҳи ҳам ошкор.
Ҳамроҳингиз боёнлик истаб,
Сизга қазган чоҳи ҳам ошкор.
Жигар-бағри ўйилган найсиз,
Шу фарқ биздан ўздирган сизни.
Шоирсиз-у кўп ҳам ёзмайсиз,
Ёлғон шеърлар бездирган сизни.
Орингиз бор бир Ватанчалик,
Бир халқчалик қарорингиз ҳам...
Ақлингиз бор олқишга молик,
Сиздан дуркун ағёрингиз ҳам...
Сизга букун боқмагай замон,
Буқунингиз руҳсиз, барорсиз...
... Ўқинмангиз, эртангиз томон
Улкан бўлиб кетиб борарсиз...

11. 01. 1993.

х х х
х

Шу парча вужуднинг муштдай жони бор,
Шу муштдай жонига қанча моне бор.
Айтари қўшиқмас, беадад фиғон,
Куйлаган они йўқ, куйган они бор.

Умр наҳри агар ол бўлса, билинг:
Дил-дили ёввойи тиллардан тилим.
Яшаш – сирли сўқмоқ, тиш ўтмас илм,
Бағридан наҳрига оққан қони бор.

Онлар тўқислиги – унинг муроди,
Йўллар текислиги – унинг муроди,
Диллар эгизлиги – унинг муроди,
Дастурхонда қотган парча нони бор.

Қанча йил яшади овози майиб,
Туғабди экан, деб қўймангиз айб,
Кошки кичик қалби кетса кенгайиб,
Ахир унинг улкан Туркистони бор.

13. 01. 1993.

ЯНА ТАҒИН АЛЬБОМИНГИЗГА

Сиз жуда тозасиз, сиз жуда сезгир,
Мени ўзимдан ҳам яхши билурсиз.
Сизсиз атрофимда истибдод изғир,
Руҳимга хурликни ўргатган хурсиз.

Келинг, кела қолинг... Мусофир оним
Сизни қаршилайин Ҳизр ўрнида.
Сиз – менинг суянчим, жон-у жаҳоним!..
Яна нима деяй узр ўрнида?!

13. 01. 1993.

СОВҒАЛАР

(болалар учун ҳазил)

Турмушимиз тинч, тўкин,
Пешонамиз силашар.

«Ойнайи жаҳон» ҳар кун
Бизга совға улашар.

Ҳамма кичик одамга
Катталарнинг раҳмати,
Акам билан адамга
Каспаровнинг шаҳмати.

Бувимиз ва бобомиз:
«Концерт бизга...» – дейишар.
Ойимиз ва опамиз
«Бурда моден» кийишар.

Мен ва боғча синглимга
Ўзбекнинг «учар от»и.
Бели оғрир бувимга
Об-ҳаво маълумоти...
14. 01. 1993.

ЧУМЧУҚЧА

1.

Емак излаб, сакрай-сакрай,
Сарсон бўлдинг, чумчуқча.

У ён, бу ён қарай-қарай,
Гирён бўлдинг, чумчуқча.

Келиб қолдинг, излаб-излаб,
Гавмиш сигир остига.
Надир тушди ногоҳда «тап»
Ушоқ тананг устига.

Жимиб қолдинг.
Ўлмоқми жўн?! -
Ерга сингиб ётардинг...
Қимирладинг бироздан сўнг,
Бошингни ҳам кўтардинг.

«Чирқ-чирқ»ладинг...

Фарёд-алам
Дов эмас-ку, чумчуқча.

Барча сени булғовчи ҳам
Ёв эмас-ку, чумчуқча...

2.

«Чирқ-чирқ»ладинг...

Ўз-ўзингни
Қўйдинг зумда фош этиб.
«Чирқ-чирқ»ладинг...
Овозингни
Мушук қолди эшитиб.

Эшитди-ю зорларингни,
Елиб келди қошингга.
Ўз ёнингга чорларингни
Билиб келди қошингга.

Панжа чўзди...
Бўлма хуррам,
Севинма, бас, чумчуқча.
Барча қўлин чўзгувчи ҳам
Дўстинг эмас, чумчуқча...

3.

Чангалида олтин бўлдинг,
Кумуш бўлдинг мушукка.
Кушандангни кейин билдинг -
Емиш бўлдинг мушукка.

Кўтарардинг оёқни ҳам,
Бошингни-ку кўтардинг...
Оҳ, чумчуқчам, эҳ, чумчуқчам,
«Чирқ-чирқ» қилиб нетардинг?!

ЯНА БОЙМИРЗА ҲАЙИТГА

«... мени Ватандан қувладилар. Истиқлол байроғи остига кириб олган неокommунистлар (эски коммунизм ҳақида «гиринг» дея билмаганлар) менга, Ватандан кет, дедилар...»

Боймирза ҲАЙИТ

Зиё сочар ҳадемай офтоб,
Тошкент сизсиз уйғонаётир.
Сизга бунда таҳқирлар сероб,
Тақдирларга лойиқ эй ботир!

Шаҳар яшар, тинглаб эрта-кеч
Муסיқалар, ҳамд-у санони.
Бизга малол, ўртаркан ўкинч
Олисдаги сиздай синони.

Жандасининг устидан шаҳар,
Байрам тузиб, кияр зарбоф тўн.
Таажжуб-ла деманг: «Алҳазар!...»
Ниқобланмоқ бизда шундай жўн.

Шаҳар битар ҳар кун мадҳия,
Иймон атаб шонга шайдони.
Қувғиндадир, изламанг сира
Ўзингиздай марди майдонни.

Шиддатлисиз. Шиддат кўрмай: «Оҳ,
Бу ўлимтик шаҳарми?!.. – дерсиз...
Битта сирдан айласам огоҳ,
Сиз – келажак одамидирсиз.

2. 02. 1993.

х х х
х

Ярқираган тонглар суратланади,
Чирқираган онлар суратланади.

Ғолиблигим эмас, мағлублигимдан
Қувонгувчи жонлар суратланади.

«Кимсан ўзи?.. – дейсиз... Менга елкадош,
Эътиқодга хонлар суратланади.

Биз энди бегона. Бир пайт сиз билан
Бирга еган нонлар суратланади.

Куйиб-ёнганларим, сизга бўлсин, деб

Талашганим шонлар суратланади.

Узр, кетолмадим сўқмоғингиздан,
Сиз оқлаган қонлар суратланади...

24. 02. 1993.

х х х

х

Тўфонлардан толикқаним чин,
Қирғоқ сари ҳайда, қайиқчим.

Изтиробим, сабрга айлан,
Қирғоқда бор кимсасиз чайлам.

Чарчоқларим қувмоқ – хоҳиши,
У – мен учун таскин оғуши.

Қиёқзорлар эмас тутқунда,
На истасам, айтарман унда.

Соғинганим – тўғридил терак,
Гар суянсам, бўлади тирак.

Ялпизларни тавоф этарман,
Майсаларга сингиб кетарман...

Унда мени эркинлик кутлар,
Унда йўқдир жонга човутлар.

Юрагимга тушмагай гурзи, -
Йўқ тўфоннинг ҳокимлик хирси.

Кезарман-у осойиш боғим,
Мард қайиқчим қўмсарман тагин...

24. 02. 1993

ТЎРТЛИКЛАР

1.

Ўртанди у юртин туғи устида,
Ҳар битга жароҳат, йиғи устида.
Айблманг, оромни сизга қолдириб,
Яшар-ку ҳанжарнинг тиғи устида...

2.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Эзгулик – шарорим, деманг, уяламан,
Адолат – шиорим, деманг, уяламан.
Қанча ҳақиқатнинг тўсдингиз йўлин,
Ҳақиқат – қарорим, деманг, уяламан...

3.

Бахтингизни дардга ўртоқ кўрмасайдим,
Топган омадингиз чўлтоқ кўрмасайдим.
Дуч келдим ялтоқлар салтанатига,
Ақалли сизни мен ялтоқ кўрмасайдим...

4.

Саф-саф ҳарфларнинг унлиси менми?
Мунгли юракларнинг мунглиси менми?
Айтинг, айта қолинг, қулоғим сизда:
Алпларнинг опаси, синглиси менми?

5.

Ажаб, дунё тўла шеърбоп ўйлар,
Кўрқоқлар матонат кўшигин куйлар.
Кўнглим, ҳар ҳайъатга ишонаверма,
Ўғрилар ўғрини «пирим» деб сийлар...

6.

Кўксимни БЕАРМОН тилгувчи бўлди,
Устимдан БЕИСЪЁН кулгувчи бўлди.
Мен учун ўртаниб, мен учун ёниб,
Кўнглимни БЕИМКОН олгувчи бўлди...

7.

Ўз-ўзингга суял. Онангга суял.
Суял ўктам ёринг, дониш отангга.
Қадам босаркансан, ўғилжон, ҳар гал
Албатта суянгил мунис Ватанга.

8.

Кўнгил, бахт излагил риёзат ила,
Кўнгил, дўст излагил фаросат ила...
Биродарлик бекор, тотувлик бекор,
Бўлса у куч ила, сиёсат ила...

9.

Ёлғиз ўзинг очсанг эшикни,
Ёлғиз ўзинг ёпсанг эшикни...
Бу – не азоб, бу – не укубат?! -
Кошки йиқиб тепсанг эшикни...

10.

Махзун кўзларимни кўкка қолдирманг,
Бошимдан ўтмоқда чакка, қолдирманг.
Азизим, бир лаҳза, ҳатто бир лаҳза
Мени АНДУҲ ила якка қолдирманг...

11.

Илоҳим, дилтангга сен дилшод бергил,
Илоҳим, беморга сен имдод бергил...
Демасман: безабон, бедилга рутба,
Кўрқоқ-у жоҳилга истейдод бергил...

12

Дилхунман... Дарё-чи, яллалар айтар...
Беморман... Ёмғир-чи, аллалар айтар...
Ё раб, наҳот ёшли қўшиқларимни
Менга насиб бўлмас паллалар айтар?!

13.

Сиз тўйиб ҳидладингиз, райхон берилганида,
Куйладингиз, нигоҳи жайрон берилганида...
Майдон бўлса, шахд ила от сурарман, девдингиз,
Сарбадорни кўрмадик майдон берилганида...

14.

Рухимга ҳамаллар эга чиқишди,
Сочимга шамоллар эга чиқишди.
Азоб-ла ясовдим қувонч балдоғин,
Қувончга заволлар эга чиқишди...

15.

Бас, юзинг ёшларга ювма, болажон,
Сакра, ўйна, гувран, қувна, болажон.
Дунё ширинлиги ўзингсан, эркам,
Аччиқ андуҳларим қувла, болажон!

16.

Кўрқувдан дарз олди зиндондаги одам,
Фирибдан дарс олди зиндондаги одам...
Ўзи чиқиб олиб алал-оқибат,
Чикдик, деб жар солди зиндондаги одам...

17.

Осмонда оқ, оппоқ сурп турибди,
Ортида қоп-қаро фириб турибди.
Маънос кўзларимга қайда тасалли? -
Алмисоқ тегирмон юриб турибди...

18

Сел ёғмиш. Кўриб, ўзни кўрмаганга оларсиз,
Дил хомуш. Кўриб, ўзни кўрмаганга оларсиз.
Ташлай қолинг, чавандоз, йигит тўнин елкадан,
Алпомиш кўриб, ўзни кўрмаганга оларсиз...

19.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Демам: «Куйларимнинг ғаними – сенсан.
Ёр-ёр тўйларимнинг ғаними – сенсан...»
Озод ўйлар – менинг ганжи хазинам.
Озод ўйларимнинг ғаними – сенсан!..

20.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Сўзлашда салобат, салмоқ бўларсиз,
Рухимга сукунат солмоқ бўларсиз.
Сизга ҳаловатим керакмас асло,
Бедор қалбим юлиб олмоқ бўларсиз...

21.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Оғриқлар кўзимдан сизиб чиқмасми?!
Нафратлар меҳрдан ўзиб чиқмасми?!
Ажаб, азобларим ҳайдайсиз ичга,
Бир кун дарахт бўлиб ўсиб чиқмасми?!

22.

Ташвиқ кўксин кериб юради,
Уйга босим кириб туради.
«Ухлашга ҳам қўймайсан», – десам,
Уйку дори бериб туради...

23.

Бош яланг. Оёқлар ташвиш қорида.
Юраклар осилган ҳадик дорида.
Эй дўст, кечамиз ҳам бир нави экан,
Юргандик ҳур ўйлар чангалзорида...

24.

Яхши, ёмон ўша-ўшадир,
Рост-у ёлғон ўша-ўшадир.
Тулпорларим мункийди, эвоҳ,
Йўллар ҳамон ўша-ўшадир...

25.

Соялар ҳилолни дуто қиларми?!
Заҳмат тўлинликни ато қиларми?!
Юлдузлар бенуксон, фаришта, дейсиз,
Юмуш қилмаганлар хато қиларми?!

26.

Ўқирдим диловар китобингизни,
Севардим тановар рубобингизни.

Қайданам мен сизга бўлдим рўбарў? -
Улоқтиргим келар ниқобингизни...

27.

«Гувоҳсиз...»
Бегуноҳ ойга гувоҳман,
«Эвоҳ»га гувоҳман, «вой»га гувоҳман.
Букун қуёш нурын тўсгувчи соя,
Ҳадемай маснади лойга гувоҳман...

28.

Ёмғир осар абрга дорлар,
Ношуд мени сабрга чорлар.
Тезроқ кўрсам эди эркимни,
Фурсат елиб, «қабрга бор»лар...

29.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Ўйламанг: юлдузни кўзлаб яшарман,
Ўйламанг: ўксиниб, музлаб яшарман...
Кўп экан ҳаётнинг жинкўчалари,
Уларда руҳдошлар излаб яшарман...

30.

Армонларим кўп менинг,
Афғонларим кўп менинг.
Кўпни яна кўп этар
Арконларим кўп менинг...

31.

Шамолнинг эс-хуши – «ўйна-ўйна»да,
Ҳамалнинг гўл иши – мазах-майнада.
Ағёримга боқиб, ушлайман ёқа:
Рухимни кўрсатар қийшиқ ойнада...

32.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Келдинг, аммо келмади баҳор,
Кулдинг, аммо кулмади рухсор,
Қолдинг, аммо қолмади оҳор,
Кетсанг, зора кетсайди озор...

33.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Таънага кўмарлар, шукур қилмасам,
Истарлар: қалбимни зикир қилмасам...
Истарлар: кўлимни кўксимга қўйиб,
Қуллуқ қилаверсам, фикр қилмасам...

34.

Майли, ағёримча ёмон от бўлай,
Майлига, бесамар хаёлот бўлай.
Бир тутам изтироб, бир тутам армон -
Диллар оғриғидан хотирот бўлай...

35.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Зора бўлса, девдик, ўйингиз обод,
Худди ой, куёшдан нурланган робот.
Оҳ, қайдан билибмиз, қайдан билибмиз:
Сўзингиз бунёд-у ишингиз барбод...

36.

Мени пар айлади бедорлик,
Диловар айлади дилдорлик.
Фазогир руҳимни ер билан
Баробар айлади хунхорлик...

37.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Бизим жароҳатлар – сизга тиловат,
Бизим харобатлар – сизга ҳаловат,
Бизим надоматлар – сизга фароғат,
Бизим шижоатлар – сизга ҳалокат...

38.

Фаровон шамларга тиларман соғлиқ,
Чароғон дамларга тиларман соғлиқ.
Шоирлари йиғлар юртга келгай бахт,
Нолон қаламларга тиларман соғлиқ...

39.

Маломат юракка ўрлайверади,
Адолат кўмакка чорлайверади.
Йўлбошчим куёшдир. Ана, у кўкда,
У тоза. У мудом порлайверади...

24 – 26. 02. 1993.

СУЛАЙМОНБАЛИҚ

1.

Бу улкан дунёнинг сир-асрорлари
Улкан ҳайрат солар жимит қалбимга.
Ҳайрат кўли битган армон-зорларим
Кўнгил зорим бўлсин она халқимга.
Халқки, сўзлаганда, менинг тилим лол,
Халқки, назар солса, нигоҳим ерда.
Куйчимас, куйгувчи букун, эҳтимол,
Мингдан бир армонин шарҳлагай шеърда.

2.

Елдай ўтган умрим, – ҳувиллаган йўл,

Ярим аср чангин ютмиш қош-кўзинг.
Сенга боқиб, кўрдим салтанати чўл -
Сийратким, фиғони узундан-узун.

Сенга онг тааллук, фаҳм тааллук,
Қанчалар меҳринг бор Ватан – гўшангга.
... Билармисан, надир сулаймонбалиқ?
Яшай олармисан, ўхшаб ўшанга?

3.

Кўз очиб кўрганинг бўлса-да Ватан,
Сут билан кирмади унинг поклиги.
Бағри сафоларга эса-да ҳотам,
Ёприлди макруҳлар иттифоқлиги.

Фаҳминг етмади ҳам, тушиб басталиқ,
Юртни котил наҳси шитоб босганда.
... Билсанг, кўзин очар сулаймонбалиқ
Фақат дарё боши – тоза масканда...

4.

Эс кириб, ётлардан ўрганинг удум,
Эс кириб, ножинсга айладинг тақлид.
Шунга маҳкум эди аъмолинг, дидинг,
Рухинг бўлолмади тоғлардай яхлит.

Буюк ўзлигингдан олмадинг озик,
Дондай тафаккуринг ўсар онда.
... Билсанг, камол топар сулаймонбалиқ
Фақат тоза сувли ўз ошёнида.

5.

Ватан фалсафасин англамоқ бўлдинг,
Босиб ўтолмадинг лекин сарҳадин.

Ватан орзуларин тингламоқ бўлдинг,
Лекин билмас эдинг дониш дастхатин.

Фикр кўзаларинг эмасди тўлиқ
Шиддатли, тўлқинли, сурурбахш дилдан.
... Билсанг, чашмадаги сулаймонбалиқ
Энди дарё бўйлаб йўл олар илдам...

6.

Қолганди авлоддан сенга армуғон
Буюк тафаккурнинг буюк денгизи.
Лекин сенинг учун эди ноаён
Ақллар, ҳикматлар – дурлар тенгсизи.

«Қани, – демадинг ҳам, – уммони солих?»
Яширган касларни яшадинг «сиз»лаб...
... Билсанг, дарёдаги сулаймонбалиқ
Энди кетиб борар денгизни излаб...

7.

Туркий тупроқ эди сен учун Макка.
Туркий забон эди буюк сарватинг.
Манфур ёғийларинг этди калака,
Ўзларича чизиб юртинг сархадин.

Сенга таъқиб бўлди буюк шевалик -
Юртдошлар чорламоқ юрт бўстониға.
... Билсанг, денгиздаги сулаймонбалиқ
Жуфт бўлиб қайтади илк ошёниға.

8.

Ўзгалар измида ўзни унутмоқ -
Кунларинг шу йўсин тартиб олдилар.
Дилингдан эътиқод, қўлингдан байроқ,
Кўксингдан Ватанни тортиб олдилар.

Ақлинг солиқ бўлди, умринг ҳам солиқ...
Сендан зийнатланди фотиҳлар арши.
... Билсанг, юртим, дея сулаймонбалиқ
Кўксин тутиб борар оқимга қарши...

9.

Алдов, фирибларга йўлинг дуч эди,
Барин тутқазиди сохта даҳонинг.

Пахтангга эгилдинг, сенга бурч эди
Нафсини қондирмоқ тўймас юҳонинг.

Оқ пахта захридан умрлар сарик.
Ғорат маҳкумлари – борки зурёдинг...
... Билсанг, юртга қайтган сулаймонбалиқ
Пок чашмада бошлар насли бунёдин.

10.

Ўртаниб, тўлғаниб тутардинг мотам,
Етмоқ истар эдинг сен ҳам толега.
Қайтгани рост бўлсин кўксингга Ватан,
Боринг фидо унинг истиклолига.

Сой бўл, шалола бўл тоза манбаълик,
Элга нисоринг йўқ ўзингдан ортиқ.
... Билсанг, куни битган сулаймонбалиқ
Лошин ҳам қавмига айларкан тортиқ...

11.

Бир хайрат баҳона, этсам сарҳисоб,
Умр, армонимсан, аччиқ ёдимсан.
Ватан – бир балодан қутилган офтоб,
Ватан, кўксимдаги эътиқодимсан.

Шу тансиқ ганжимга тиларман ёлқин,
Ўтинчим бажо эт, Дунёйи Ҳолиқ:
Сен учун, Ватаним, сен учун, халқим,
Кошки бўла олсам сулаймонбалиқ...

Феврал, 1993.

ИЛТИЖО

Соҳиби адолат, соҳиби дунё,
Шиддаткор учқурни учоқсиз қилма.
Қаршимда яроғин ўқталар риё,
Мулойим сўзимни пичоқсиз қилма!

Яроғим йўқ ахир сўзимдан бўлак,
Мутеликка исён кўзимдан бўлак.
Умр – ҳамма назар солгувчи йўлак,
Шафқат йўлагимни чироқсиз қилма!

Истагим: замона иймонни уқса...
Бетавфиқ дунёга ўт кетсин йўқса...
Кўрқса, одам фақат Худодан кўрқса...
Эркак юрагини чақмоқсиз қилма!

Улар-ку бизлардан кучли, чайирроқ,
Кўрмоқни истайман уларда Широқ.
Худойим, эркакни шиддатдан йироқ,
Худойим, эркакни белбоғсиз қилма!..

25. 02. 1993.

1994

СИЗГА ҚОЛСА, ЮТИБ МУНГЛАРИМ,
ОВОЗИМНИ ҚУВНОҚ КЎРСАТАЙ...
... БУ САРҒАЙГАН КУЗАК КУНЛАРИН
ҚАНДАЙ ҚИЛИБ БАҲОР ДЕБ АТАЙ?!

х х х х

Баҳор. Қуёш. Ҳайбатли тоғлар...
Ўнг-у сўлда ястанган харсанг...
Сен соғинган ғуж қизғалдоқлар...
Энтикиш-ла қошига борсанг,
Майсаларни билиб патгилам,
Майса руҳинг отсанг устига,
Шеър ўқиса баҳор шавқ билан
Баҳормижоз сендай дўстига,
Майса узра чалқанча ётиб,
Кўзларингни юмсанг бир зумга,
Ҳаво латиф, сукунат латиф...
Бир латиф кўл тегса юзингга...,
Кўз очмаёқ англасанг: сенга
Меҳр тутиб турар қуёшинг...,
Эллик ёшли хорғин уйингга
Олиб қайтсанг ўн саккиз ёшинг...

18. 05. 1994.

х х х х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Сизга қолса, ютиб мунгларим,
Овозимни қувноқ кўрсатай...
Бу сарғайган кузак кунларин
Қандай қилиб баҳор деб атай?!

Битта-битта қилдилар қувғин,
Бўм-бўш колди бургут инлари...
Тунд булутлар самода турғун,
Эсаётир изғиринлари...

29. 10. 1994.

1995

ШИДДАТ ЭДИ МЕНГА АРДОҚЛИ, САРА,
ШИДДАТ ЭДИ МЕНИНГ САЙРОҚИ ҚУМРИМ.
... ДЕРАЗА ОЛДИДА БИР ХИЛ МАНЗАРА:
АЛДАМЧИ СУКУНАТ ЧЎЗАР ЎЗ УМРИН...

х х х
х

Умримга чидамни метин истарман,
Кўксимга тафаккур ўтин истарман.
Мени шикаста, деб қилманг маломат,
Ғам чекиб, бахтингиз бутун истарман...

7. 02. 1995.

х х х
х

Уфқларда яраланди нур,
Мен мажнунвор кўйига тушдим.
Йўлда қувонч араз-ла янур,
Йўлда омад тугади муштин.

«Сен учун йўқ ўзгача тақдир... -
Шивирлайди лабим муттасил. -
Шифокорин кутаётир нур,
Бўл ақалли улар биттаси...»

Кетаяпман... Шилади пўстим
Чакалаклар, очганча қучоқ...
Қалам – менинг камсукум дўстим,
У ҳам емиш бошидан пичоқ...

7. 02. 1995.

х х х
х

Нимадан норози, нимага исъён? -
Кўкни тўлдирибди қушлар лашкари.
Титради дарахтлар... Тўкилди хазон...

Ҳаммада бесарлик, менадан ташқари...

Чумолилар ташлаб муқим йўлларин,
Буткул пароканда, дайдиб қолдилар...
Кун бўйи изғувчи болариларим
Инларин беғалва жой деб қолдилар...

Шитоб ёмғир ёғди. Ёғдимиди хатар?
Қайга ғойиб бўлди қушлар лашқари?!

Борки жон панада биқиниб ётар,
Ҳаммада кўникиш, менадан ташқари...

Шитоб ёмғирларга юз тутсам, дейман...

7. 02. 1995.

х х х

х

Бир қизалоқ турар йўлим бошида:
Бошланг, бўзқўйлак, сочи жамалак...
Мовий само кулар унинг қошида,
Кулар атлас рангли нафис камалак...

Бир қизалоқ турар йўлим бошида:
Гўё у қондаги ажиб анъана:
Ҳаммага меҳр бор кўз қарашида,
Ҳаммага ишонч бор кўксида яна...

Бир ҳадик бўрони руҳимда учар,
Тўхта! – дер, олдинга бир қадам ўтсам...
Гўё қашшоқликка бўлурман дучор,
Ўшал қизалоқдан олислаб кетсам...
27. 02. 1995.

х х х

х

Олисла тинмаган булоғим, салом!
Тегрангизда бормиш янтоқ, тиканлар.
Йўлингиз беркитмоқ қасдига мудом
Тушган эканлар.

Қуёш ўпар эмиш юзларингизни,
Ўзин топар эмиш баҳор сизлардан.
Булоғим, Худойим асрасин сизни
Ёмон кўзлардан...

4. 03. 1995.

х х х

х

Беёгин, беуқув, сийрак булутлар
На кетмас, на кўкни ўраб ўрамас.

Мен беҳад севгувчи шиддатлар, ўтлар
Ҳолим сўрай, демас, ҳолим сўрамас.

ШИДДАТ эди менга ардоқли, сара,
ШИДДАТ эди менинг сайроқи кумрим...
... Дераза олдида бир хил манзара:
Алдамчи сукунат чўзар ўз умрин.
04. 03. 1995.

х х х
х

Боқаман... Боқаман... Кўзларим оғрир,
Излаганча майса, чечак, хандалар.
Менга бу муҳитнинг ҳавоси оғир,
Оғир ғилофдаги жумбоқ бандалар.

Яшарлар, айбларин олиб панага,
Руҳан етукликни руҳдан соқитлаб,
Хона ҳавосини қамаб хонага,
Ўз сассиқ ҳидларин ўзлари ҳидлаб...

4. 03. 1995.

х х х
х

Айб менда, тинчингизни буздим билмайин,
Айб менда, солиб қўйдим сизни йиғига.
Юрак буни кўтаролмас. Кетмоғим тайин...
Омонатман кўзингизнинг қорачиғига.

Сиз кўзгусиз. Мен ўзимни кўп кўрдим унда,
Яшарканман кескин, сиздай юкиниб эмас.
Мардлигини ёстикдошга пичирлаб тунда,
Кундузлари ҳадиклардан тўкилиб эмас...

Балки дерсиз: «О, сўзлари ўқ отар сўз-ку...»
Сиз-чи, мени ўлдирасиз қул бўлиб... сассиз...
Омонатман – қаршингизга қўйилган кўзгу.
Нечун унга бундоқ боқиб, ўзни кўрмассиз?..

5. 03. 1995.

х х х
х

Яшабман-ку очик, дея, юмук қалбимни,
Йиллар гуноҳ-хатосини ололмай уқиб.
Энди билсам, яратибди яккаш қабримни
Йиллардаги қанча ёлғон, қанчалар ниқоб.

Мен бўлсам-чи, сира кўрмай мардум ёшларин,
Ёзганмидим у йилларга гоҳо қасида?!
... Энди қалбим алам билан юва бошладим
Оҳор истаб умр шомин бўсағасида...

6. 03. 1995

х х х

х

Умр ўтиб борар баландлаб, пастлаб...
Узун туюлади бизга у дастлаб,
Бўлмас, яшамасанг ақлингни ростлаб...
Умр ўтиб борар...

Алдов ичра яшаш – қанчалар сағир...
Нодон етагида – яна-да оғир...
Куйинг чал, куйинг чал, куйинг чал, бағир,
Умр ўтиб борар...

7. 03. 1995.

х х х

х

Сизни десам, хотирамда мукаммал сиймо:
Битта бўлиб кўринарди сурат ва сийрат.
Сиз – жасорат. Сиз – маҳорат, эътиқод, иймон...
Сиз – Навоий байтидаги насталиғ бир хат...

Йўллар бизни бир-бировга танитди ҳаргиз...
Сезгандирсиз нималарга қилганим имо.
Узоқлашинг... Узоқлашинг... Хотирамда сиз -
Ақли расо, жасур, латиф, мукаммал сиймо...

8. 03. 1995.

РУБЕНС ХАТЛАРИНИ ЎҚИБ...

Мактуб эмас, нуроний юз, ҳалим сўзлар у,
Ҳақимларнинг малҳами-ю серлатофат гул...
Одамларга меҳр ила боқар кўзлар у,
Пойгак бўлиб, сизни тўрға чорловчи кўнгил...
Бизлар бўлсак... Юраклари айланмиш тошга,

Манфаати орқасидан югурмиш илдам...
Бизлар бошқа... Бизлар бошқа... Биз буткул бошқа...
Оҳ, айрилиб бўлибмиз-ку ҳалим кўнгилдан...

9. 03. 1995.

х х х
х

Хориждаги бирликчи дўстларимга

Хона маҳбусиман. Занжирбанд руҳим
Эзгин хаёлларнинг бағрига инди.
Эй, сиз, жўмардларим, умрим шукухин
Менга топиб бериб, қайдасиз энди?

Ўзгалар панага ўтганда пусиб,
«Тилим» деб, тиллари қайрилганларим...
Саф-саф темир тобут йўлларин тўсиб,
«Элим» деб, элидан айрилганларим...

Шу тупроқ умрига тилаб истиқлол,
Шу тупроқ бағрига сиғмаган жонлар,
Мен учун энг ёруғ, энг оғриқ хаёл,
Мен учун ифтихор, менга армонлар...

Ўзи шундай доим... Дунёни таниб,
Бошин эгик кўрдим – мардликдир, ҳақдир.
Буюк жасоратлар, орлардан тониб,
Сизни қай кунжакка ирғитди тақдир?!

Умр боғларингиз қанча оралай,
Сиз учун азобни хотам кўряпман.
Ва лекин, офарин, қачон қарамай,
Ёниқ кўксингизда Ватан кўряпман.

Аввал ғурурланиб, кейин айрилиб,
Сизни соғинади ўксиган Ватан.
Қайта топган куни кўзёшлар қилиб,
Маҳкам босгувсидир кўксига Ватан.

Бир йўла ой боқиб, кун боқиб сизга,
Кўнгли яримларим, тўлиб қолгайсиз.
Сингиб кетажаксиз бир-бирингизга,
Ватан – сиз, сиз – Ватан бўлиб қолгайсиз.

Ўшал саодатга букунда туриб,
Хонанишин ҳолда назар ташларман.
Хаёлий шавқларга кўксим тўлдириб,
Буюк учрашувга интиқ яшарман.

10. 03. 1995.

х х х

х

Шоирлардан бирига

Сўзланг, дедим. Жим турдингиз... Сўзлолмадингиз...

Сездим: титраб, қай офатдан олдингиз ҳадик.

Гўё бошда тиғ тутганди у кезлар Чингиз,

Кўпларимиз кўркувларга кул бўлган эдик.

Нари кетдим... Чанқоғимни қондирди ўзга...

О, ўшал мард... Арзир кўзга сурсам пойини...

Шундан сўнг мен ихлос қўйдим беҳадик сўзга,

Шундан сўнг мен иймонимда билдим жойини.

Беҳадик сўз оҳор олиб келди букунга.

Ажаб, унинг арқоғига энди ҳамма – бўз...

Сўз айтасиз... Лоқайд қулоқ тутаман унга...

Сўз айтасиз... Мен зор кезлар айтилмаган

сўз...

10. 03. 1995.

х х х

х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Сиз – мен учун мубҳам бир ҳилқат,

Сўқмоқлари – қоронғи, узун...

Сиз – мен учун янги бир хилват,

Хилватки, ҳеч кўрмаган кўзим...

Манманликдан тутгансиз қалқон,

Манманликдан кийгансиз совут.

На ўқ ўтар улардан бирон,

На уларни куйдиради ўт.

Ақл-у фаҳм – сиз учун абас,

«Мен-мен»лашдан топасиз шуқуҳ.

Ким айтарки, чириган эмас

Совутингиз ичидаги руҳ...

10. 03. 1995.

х х х

х

Ҳаёт сизни юрар эди кушдай учириб,
Оғушига босар эди онадай мунис.
Сархуш-сархуш шарбатларин сизга ичириб,
Дабдабалар қаршингизда чўкар эди тиз.

Ажаб, букун булар бари – туш каби гўё,
Ажаб, букун сизга боққан изтироблар мўл...
Ўйланг: кимга бўлгандингиз оғриқли дунё?
Ўйланг: қандай гуноҳларга ургандингиз қўл?

10. 03. 1995.

СТАЛИН ВА УНГА ЎХШАГАНЛАРНИНГ ДЕГАНЛАРИ

Қаранг, оқ келажак яқин, шоирлар,
Илҳом чамбарини тақинг, шоирлар,
Мендан мукофотлар, мендан унвонлар,
Менга ҳамд-у сано ўқинг, шоирлар.

Дориламонларни чиқаринг йўққа,
Мендан ўзгаларни тикинг балчиққа,
Биргина ўзимман даҳо борлиққа,
Менга ҳамд-у сано ўқинг, шоирлар.

Мақтовдан толсам-да, буюксиз, дея,
Сўзлашдан қолсам-да, буюксиз, дея,
Каллангиз олсам-да, буюксиз, дея,
Менга ҳамд-у сано ўқинг, шоирлар.

Йўлларим сиздайлар супураверсин,
Мадҳия, қарсақлар кўпираверсин,
Майлига, келажак тупураверсин,
Менга ҳамд-у сано ўқинг, шоирлар...

12. 03. 1995.

х х х

х

Қоп-қаро тун – усти-боши чанг,
Бошим узра ўлтирмоқчимиш.
Менинг тоза, азиз, курашчан
Кундузимни ўлдирмоқчимиш.

Нафратимни шахт айтдим тунга,
«Ўзни сенга бермасман», – дедим.
Ахир мен бу курашчан кунга
Умр бўйи орзуманд эдим...

18. 04. 1995.

МАЪСУМА

«Ўшами?..» – деб боқманг беписанд,
У – дунёлар бахтига молик.
Берган тонгги саломларига
Фаришталар олишар алик.

Қулоғига турар урилиб
Сиз эшитмас жаннатий саслар.
Сал «ох» чекса, ғамгузор бўлиб,
Осмон пастлар, юлдузлар пастлар.

Ўзингизча шарҳин сўйламанг,
Кўриб кўздан дув оқар ёшин...

Тун олдида хам, деб ўйламанг
Нур олдида эгилар бошин...
У – дунёлар бахтига молик...

19. 04. 1995.

БАҲОР. ДАЛА ХОВЛИДА

Ёмғир куни билан ёғиб муттасил,
«Эрта ҳаво очик», – девди кунботар...
Қуёшда нозланиб келинчак фасл,
Анҳор қирғоқлари буғланиб ётар.

Гўё бу оламда йўқдайин алам,
Гўё мунг руҳимни этмаган қамал...
... Яланг оёқларим ювади шабнам,
Ҳорғин яноқларим ўпади шамол...

19. 04. 1995.

ИККИЛИК

Олис бўлмоқ суллоҳ таъмадан -
Туморликка арзирли маъдан...

19. 04. 1995.

х х х

х

Умр йўлдир. Мендай басир йўқ.
Яна мендай унга асир йўқ.
Мен – йўл узра барг тўкар дарахт,
Одамлардан яширар сир йўқ...

19. 04. 1995.

х х х

х

Мен қайрағоч қулоғига айтмагайман сир,
Оҳим тошдай дийдасига этгайми таъсир?!
Юрагимни яширгайман ёнғоқлардан ҳам,
Пўсти каттиқ... Дардларимни кўролмас баҳам...
Мағрур, найнов терак ила қилмам мулоқат,
Юкоридан боқишларга йўқ менда тоқат...
Эркалагим келган маҳал беминнат бахтим,
Кучоқлайман анжирни... У – менинг дарахтим...

21. 04. 1995.

х х х

х

Яна бирликчиларга

Қайда ўксик кўрсам ҳақликни,
Кўрдим сизда жонҳалакликни.
Сиз – равона оқар сувнимас,
Танлагансиз чархпалакликни...

21. 04. 1995.

х х х

х

Қават-қават ердай юрагим,
Қандай конлар пинҳон – билмасман.
Пармаларга тутиб ўз таним,
Неларнидир топмоқдан мастман.
Эзгуликка тўймагай дилим,
Тер тўкаман бетаъма, холис.

Билмам, сизга кондан топганим
Қўрғошинми, олтинми ё мис?!

21. 04. 1995.

х х х

х

Сенгина ҳормайсан, қуёшим, хушлан!
Қолган умрим каби ҳилол бир тишлам...

Уфқда кўринмас шафақлар рақси,
Икки яноғимнинг ўчгандай нақши...

Юлдузлар милтиллар митти ва беҳол,
Чакноқ кўзларимдан кетгандай мажол...

Булут яхлит эмас, минг қийқим нусха,
Ёзган шеърим мисол бўй-басти қисқа...

Сенгина ҳормассан, қуёшим, хушлан!
Қолган умрим каби ҳилол бир тишлам...

24. 04. 1995.

х х х

х

Ерни кўриб бефайз, беҳусн,
Баҳор кўзларини ёшлайди.
Дарахт, қирғоқ, адр... лар юзин
Йиғлаб-йиғлаб, ўпа бошлайди.

Нечоғ меҳр истарди тупроқ,
Эриб, дилни эритади ёш... -
Ва дарахтлар ёзади япроқ,
Ва майсалар кўтаради бош...

26. 04. 1995.

КАФТ ЧИЗИҚЛАРИГА БОҚИБ...

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Жирканасиз олтин кузнинг хазон-хасидан,
Ўтмагайсиз тор кўчалар баланд-пастидан.

Ўтлар босган сўкмоқлар ҳам буткул бегона,
Силлиқ шаҳар шоҳкўчаси манзур ягона...

Ақл таниб, биронтага бермагансиз ён,
«Ҳақман» деган муқим қараш муқим ҳукмрон...

Сизга ёқар юмшоқ курси, тавозе, жимлик,
Сиз – дабдаба токчасида ўсган ўсимлик...

Бўлса ҳамки қадам эгри, иштаҳа ўғри,
Сизнинг тақдир чизигингиз нечоғлик тўғри...

Бирон ерда узилмаган, бўлмаган камон,
Сизни элтгай тўппа-тўғри... НАФРАТЛАР томон...

29. 04. 1995.

х х х

х

Бирдан ҳаммаёқни тутиб унлари,
Бирдан шахд келтириб қўрқоқ ғашини,
Нечоғ хуш кўраман, баҳор кунлари
Момақалдиروقлар гумбурлашини...

Кейин шаррос ёмғир... Томчилар яйраб,
Ёпиқ деразам-ла «тук-тук»лашади...
Кейин найкамалак... Нечоғ сахий қалб...
Руҳ боғим бир зумда кўм-кўклашади.

Зумда ғариба дил кетади бойиб...

30. 04. 1995.

х х х

х

О, қушларим, бунчалар сиз меҳрибон юрак,
Пастлаб учиб, ёмғирлардан берасиз дарак.

О, дарахтлар, баргларингиз тўкиб уч-учдан,
Огоҳлайсиз қаҳратон қиш – қаҳрли кучдан.

Юракларнинг меҳробини деб билгайман сизни,
О, одамлар, дарахт, қушча бўлмайсизми?!

30. 04. 1995.

х х х

х

Сўзи бошқа, иши бошқа юракларга зид, чапман,
Товонтешар тошли йўлда оёқяланг кетяпман.

Кечар эди кунларим тинч, ёзмасам-да қасида,
Ёлғонларга «оқ йўл» десам ҳаёт чорраҳасида...

Ўзгалардай муросага кўна қолса куй-сайдим,
Иғволарни иғво деган тилгинамни тийсайдим...

Алдовларни кўра туриб, кўрмаганга олса кўз,
Ситамларга лутф айласам: «Сизда, хоқон, йўқ мугуз...»

Йўқ-йўқ... Асло... Худоси йўқ юракларга зид, чапман,
Эркин кушлар хузурига хузур қилиб кетяпман...

30. 04. 1995.

х х х

х

Чимён чўккилари турар оқариб,
Савр кесолмабди қорларнинг кучин.
Бир ҳафта кўрмовдим, кетибди қариб
Узум япроқлари ток оши учун...

Излайман... Шимолга солиб йўлларин,
Турналар хайр-хўш айтиб бўлибди...
Аслини соғиниб атргулларим
Наъматок ҳолига қайтиб бўлибди...

... Хурлик довлари мудом чорлар-у
Яшасанг бутун халқ енгиб пайдар-пай,
Савр эритмоққа ожиз қорлар-у
Аслига қайтолган атргуллардай...

2. 05. 1995.

х х х

х

Ҳадича опамга

Қулоқ тутар асаларига,
Туюларми «виз-виз»и «Ушшоқ»...
Бўғот тўла каптарларига
Ҳар кун тонгда сепеди ушоқ.

Томчилардан тинглайди садо,
Ёмғир ўхшар ёмғирмас, ёшга...
Хонқизини кўрса мабодо,
«Бахт рамзи», – деб, қўяди бошга.

Ҳақиқ гилос узра ёприлар
Дайди кушлар – гала, очофат...
«Шуларнинг ҳам ризки-ку», – дея,
«Кишт»ламоққа тополмайди ҳад.

Эзгуликка қўйганча ихлос,
У яшайди мўъжиза кутиб...
... Хонқизисин ўлдирманг бехос,
Каптарларин қўйманг хуркитиб...

4. 05. 1995.

х х х

х

Юраман... Йўл иссиқ... Манзилим олис...
Чидайман ғамда кўп, бахтда камликка.
Шунданми, нозиктаъб, оқкўнгил Қавс
Мени танлаб олган ҳамқадамликка.

Қиш ёзнинг, ёз қишнинг қаҳрин ютади,
Ўқиймиз умрнинг нурли хатини.
Қавс менга оппоқ қор завқин тутади,
Мен эса Саратон ҳароратини...

5. 05. 1995.

х х х

х

Қучоқлар, ардоқлар,
Ўпар тонгларим
Лолақизғалдоқлар -
Болажонларим.

Улар – мен ичиккан
Сурурли тақдир.
Улар – менинг чеккан
Оҳимга таҳрир...

5. 05. 1995.

х х х

х

«Баҳор – дилгинамнинг дилдораси», – деб,
Севинган онимда қуйиб берди сел.

«Сен – умид уйининг вайронаси», – деб,
Чирқирашга тушди шунда мажруҳ дил.
Шунда оҳларимдан ёш оқди чак-чак,
Шунда чўкиб кетди самбитдай қаддим.
Шеъргинам, қалбимни бир сендан бўлак
Ўзгага тузукроқ англатормадим...

«Йўлдошлар кулфатда бир бўлса...» – дедим,
Сўзларимда ўтинч, сўзларимда ёш.
Бетаъма, беозор қўл чўзган эдим,
Чўзиқ қўлларимга ташладилар тош.
Шунда бўронларга тўлди дил воҳам,

О, бўлди ерпарчин эгилган қаддим.
Шеъргинам, қалбимни ҳатто сенга ҳам
Англатормадим...

5. 05. 1995.

МАҲЗУНЛИКНИ ЕНГИШ УЧУН АҚЛТАРБИЯ

Беандиша, беибо айём
Юрагингни янчиб ўртади...
Бош кўтаргил:
Фаришта аёл
Бир бурчакда тасбеҳ тортади...

Бош кўтаргил:
Шамалоқ гилос
Шоша-пиша бўлибди қизил...
Бош кўтаргил:
Наъматал қийғос...
Барг остида довучча тизим...

Тикка юргил.
Тарқалгай дудлар,
Йўкса умринг наҳангдай ютар...
Тикка юргил...
Қара: булутлар
Оппоқ туғин кўтариб ўтар...

5. 05. 1995.

х х х
х

Тақдирим битмишлар тор қўли ила,
Қалб кўзим очмишлар ор қўли ила.
Очмишлар бахтига беқиёс фидо,
Бахтига беқиёс зор қўли ила...
Қанчаларни билдим: бўлмиш жувонмарг
Қилвир зулм қўли, дор қўли ила...
Ўзни чўкқа урдим, эрк кўрмоқ учун,
Дўст-у аҳбоб қўли, ёр қўли ила.
Қолди баланд орзу, очолмай юзин,
Азмида истибдод бор қўли ила...
Ёраб, асаббузар режаларин қиш
Бажармоқда совуқ, қор қўли ила...

6. 05. 1995.

х х х

х

Кўнглингизга елимланиб ёпишар озор,
Миянгизга ғувурларин тўлдиран бозор.

Озорингиз мен беозор ола билсайдим,
Бозорингиз камёб моли бўла билсайдим.

Бўлолсайдим кўзларингиз ғамхонаси мен,
Таскин топган сўзларингиз шукронаси мен...

Маъзур тутинг, юртдошларим, озори лак-лак,
Яролмадим корингизга, йиғлашдан бўлак...

6. 05. 1995.

х х х

х

Сиз бу муҳит маҳсули эмас,
Намойишга келгансиз гўё.
Қилсин, дея, одамлар ҳавас,
Мўъжизасин кўрсатмиш дунё.

Сизга бўлган парилар доя,
Энагангиз малаклар балким.
Меҳрингизга йўқдир ниҳоя,
Сўзларингиз шакарким, болким, -

Мен девона, тикиламан лол,
Мен мастона, эшитаман жим, -
Дилдошликка арзимамай, алҳол,
Йўлдошликнинг билмай иложин...

7. 05. 1995.

х х х х

Бу баҳор баҳорга ўхшамас сира,
Ваъдалари бисёр, ёмғирлари йўк.
Шабадаси эмас сарин, бокира,
Соялари эмас оромбахш, қуюқ...

Иссиқ танангизни қилади лоҳас,
Саврга кўчгандай асаднинг шахди.
... Туккан ғўраларин дув тўкиб бехос,
Қуриб қолмасайди умид дарахти...

7. 05. 1995.

1996

ЎТИБ БОРМОҚДАМАН. АЗИЗ ЮРТДОШГА
БАХТ-У ҚУВОНЧЛАРДАН ТОҒЛИК ТИЛАРМАН.
ҲАДЕБ ЁҒАВЕРМАЙ МУШКУЛЛАР БОШГА,
ЁРУҒ КУНЛАРИГА СОҒЛИК ТИЛАРМАН...

х х х
х

Менда ажиб ҳолдир, азизим,
Тилим забун, лолдир, азизим.
Ҳабибимдан кетди ҳабиблик,
Гарчи тили болдир, азизим.
Тиғлар санчди. Чақиргил табиб,
Юрагимдан олдир, азизим.
Заҳри ёмон... Демаган эдим:
«Мени дардда толдир, азизим!..»
Кўз ёшларим оқар ичимга,
Бу қандайин ҳолдир, азизим?!
Тўйдим дунё эрмакларидан,
Мени шеър-ла қолдир, азизим.

15. 04. 1996.

х х х
х

Ногаҳонда, эй тупроқдош,
Озор тусаб, ўч тусаб,
Сиз ҳам отманг кўксимга тош,
Отганлари беҳисоб.
Бу юракка мунис ўлкам
Суратини ўйганман.
«Юртдошим» деб, мен сизни ҳам
Унга жойлаб қўйганман.
Мен учун бу тупроқ азиз,
Удир менга бир жаҳон...
Сиз отар тош ўз бошингиз
Ёрмасайди ногаҳон...

17. 04. 1996.

х х х

х

Рухимиз ўқитиб, руҳимиз ўқиб,
Шундоқ ҳақиқатни олганмиз уқиб:

Қўйганимиз муқим бир йўлга ихлос,
Бораримиз муқим бир отни ниқиб...

17. 04. 1996.

х х х

х

Чакмоқдай шиддат-ла келиб кетдингиз,
Кўксимга оқ байроқ илиб кетдингиз,
Мени мажнуншиор қилиб кетдингиз,
Туғёнли кунларим.

Бўлиб қолдингиз-ку юрагимда ишқ,
Ҳаётимда маъно, тилимда қўшиқ,
Гар бўлсам, биргина сизга мен ошиқ,
Бўронли кунларим.

Хаёлимдан сира қўймаслигим бор,
Қайтарсиз, барибир тўймаслигим бор,
Сизни суймасларни суймаслигим бор,
Туғёнли кунларим,
Исьёнли кунларим,
Достонли кунларим!..

19. 04. 1996.

х х х

х

О, у фасл – ҳаётингнинг тожли дамлари:
Муҳаббатга жориялик, унга бекалик...
Қувғин бўлиб юракларнинг кўст-у камлари,
Сенга насиб афсонавий шодлик, эркалик...

Гўё энди туғилгандай туярсан ўзни,
Гўё олам сен мисоли ўн саккиз ёшли...
Бахт қўлида турган каби ҳаётинг изми,
Йўлинг ёруғ, кўксинг баланд, кўзинг куёшли...

Кейин эса... баҳор қайтар, эвоҳ, қайтмас ул.
О, у фасл, ширин тушлар, фирдавсларга хос...
... Қолган умр – у фаслнинг ёди-ла машғул,

Қолган умр – унинг хира шуъласи, холос...

22. 04. 1996.

х х х

х

Биз томонда баҳорлар қисқа,
Ёз кунлари узундан-узун.
Етишсин, деб, ҳар кимса ризққа,
Тонг ҳам зумда очади кўзин.

Биз томонда каслар тўрт қўлли,
Қўймас борни юлмагунича.
Кўзлари ҳам тўймас шекилли,
Тупроқ билан тўлмагунича...

24. 04. 1996.

х х х

х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Сизга хуш келардим, эшитмасданок
Айтар сўзларингиз бажара берсам.
Кўнглимда не шаҳар, не овул, не боғ,
Хоҳиш-майлингизга ижара берсам...

Сизга хуш келардим, юрсам мабодо
Елдан ҳам беовоз, майсадан ҳам паст.
Мадҳга ўч райингиз бўлиб муддао,
Саркаш кимсаларга тикласам қафас...

Сизга хуш келардим, алмаштираман гар
Чакқон елпатакка ҳайронангизни,
Бадбўй кўчангизни билсам муаттар,
Қаср деб кўрсатсам вайронангизни...

Шунда бўлар эди йўлларим текис,
Фароғат – харидор, омадлар – жазман...
... Эвоҳки, эвоҳки, эвоҳ, билсангиз,
Сизга хуш келишга муҳтож эмасман...

25. 04. 1996.

х х х

х

Нима бўпти, шеърга чўзиб даст,
Кутмас бўлсам эҳтиромини.

Мария* ҳам шоир бўлибмас,
Қалпоқ тўқиб, топган нонини...

Нима бўпти, иқболим матни
Умрим бўйи турмаса яхлит.
Гоҳ яшасам, танлаб хилватни,
Хонанишин Анна**га таклид...

Нима бўпти, боғласа минг ип,
Чирмаб олса само висоли,
Мен яшасам, эркимни севиб,
Севгипараст Сапфо*** мисоли...

Балки дерсиз: «Яратган шоҳид,
Йўлолмассан уларга сира...»
Нима бўпти, қолипларга зид,
Мен яшасам, бўлиб Гулчеҳра...
25. 04. 1996.

- – *Мария Цветаева*, ** – *Анна Ахматова* – машҳур рус шоиралари.
*** – *Сапфо* – қадимий юнон шоираси.

•

ҚОТИЛЛИК

(достон)

1.

Ажойибот, ғаройиботдан
Ёза билмас митти қаламим.
Оддийгина кулбали, зотан,
Сўз оламим, хаёл оламим.
Буролмасман дарёлар сари
Яркираган ойли ирмоқни.
Эплолмасман кўплар сингари
Қизиқ қилиб сўзлаб бермоқни.
Билганларин, шундай бўлса ҳам,
Айтмоққа ўч хаёлкаш қалам.

2.

Ўн еттига кирган Дилобар
Сулувлиқда мислсиз эди.

Сочи кўйлак билан баробар,
Кўрганларнинг кўнгли «жиз» эди.
Қоп-қора қош-кўзлари, алҳол,
Қаймоқ юзда «мана мен»ларди.
Ўнг яноқда турган дона хол
Қорачикдай жойни энларди.
Кимдир суқин солган эканми?!
Қорачиғи қолган эканми?!

3.

О, қиз юрса... О, қиз юрганда,
Сарви сумбул айлар хиромон.
Йигит кўзлар ногоҳ кўрганда,
Дерки: «Эвоҳ, жаннат ароман...»
Бунча ҳусн, малоҳат, ибo
Бир рухсорда ҳеч зуҳур бўлмас.
Хур қизлар ҳам бунчалар зебо,
Парилар ҳам бунча хур бўлмас.
Ўз зоти ҳам боқаркан гирён,
Онасида бормикин армон?!

4.

Йигитларни ўртарди малак,
Ўртар эди мулзам бўлишлар.
Билолмасдан кўплар жонҳалак:
Бу қиз қандай умрдош хушлар?
Қайтишганди остонасидан
Талайгина совчилар қурук.
Бир бор кўрар ё кўрмасидан
Қиз жавоби бўлар эди «йўқ».
У қалбидан туғён кутарди,
Туғёнга бек ўғлон кутарди...

5.

«Кутганим шу...» – ўйлади гўзал,
Бошин эгиб турганида алп.
Айтмади у сеҳрли сўзлар,
«Мен, – демади, – ошуфтахол қалб»...
«Майлими?...» – деб, қиз раъйин сўраб,
Сўнг бошлади қабристонга у.
Қабртошга лаб босди, ё раб,
Бу соҳир кўз, бу латиф туйғу!

Сўзларининг жодуси борми?
Қиз орзуманд ёғдуси борми?

6.

«Бувижоним, айлангиз дуо,
Шу қиз менинг оқ гулим бўлсин!
Уни бахтли кўрмоқ – муддао,
Севгим бўлсин, севгилим бўлсин!
Майли, қабрим тўлдирсин илон,
Ишқ фармонин бажо этмасам.
Буви, сизнинг руҳингиз билан
Севги учун ичаман қасам.
Шу париваш истаги бўлай,
Мен ҳам унинг меҳрига тўлай...»

7.

Қиз дегани қадим-қадимдан
Дил бўлади, дилдор бўлади.
Ипак тортиб қатим-қатимдан,
Гул бўлади, гул ёр бўлади.
Йигит эса, нигоҳи чақмоқ,
Мард бўлади, мардон бўлади.
Қиз кўксини айлагувчи тоғ,
У гуркирар майдон бўлади.
Шу бўларки қиссадан ҳисса,
Жаннат бўлар, икков севишса...

8.

«Яқин эмиш Дилобар тўйи», -
Хабар зумда тарқалди-кетди.
Кимлар боши эгилди қуйи,
Кимлар қалбин ўкинч чок этди...
«Куёв киммиш?»
«Қўшни қишлоқлик
Шариф деган муаллим эмиш...»
Маҳалла-кўй кўнглида оқлик,
«Икков қўша қаришсин», – демиш.
О, сен – менинг дуоғўй халқим,
Тоза ният, тоза ўй халқим!..

9.

Лабларида қип-қизил чечак,
Баҳор чирмаб юз-у кўзини,
Оқ кўйлақлик оппоқ келинчак
Гўшангада кўрди ўзини.

«Жоним...»

Гўзал кетди сесканиб:

Ё раб, бу не бегона товуш?!

«Ие, сиз... сиз... Шарифжонмасми?...» -

Қиз бошидан учди буткул хуш.

«Мен кўрқиб рад этмоғингиздан,

Дўстим кўнгил олганди сиздан...»

10.

Ўлди, ўлди, қиз кўзидаги
Қайноқ-қайноқ меҳрлар ўлди.

Ўлди, ўлди, наргизидаги

Булоқ-булоқ сеҳрлар ўлди.

Сийнасида эди, ўлди, оҳ,

Одамларга ишонч қаптари.

Гул эмас, йўқ, кул бўлди ногоҳ

Ишқ дафтари, умр дафтари.

Номард атаб куёвни қалам,

Ёзолмади ҳатто номин ҳам...

11.

Бир нуқтага тикилганича

Ўлтирди қиз бир кеча-кундуз...

Осмонидан тўкилганича

Ниҳон бўлди қуёш, ой, юлдуз...

Кейин деди: «Қотилсиз... Лекин

Обрўйингиз тўка олмасман.

Эл-юртга ош тортгансиз букун,

Номусингиз бука олмасман.

Чикмагайман остона босиб,

Лекин сизга... бўлмасман насиб...»

12.

Нима қилиб кўйдинг сен, макр?!
На айтиб, на солиб бўлар дод.

Икков кирар эшик биттадир,

Икков юрак айродир, ҳайҳот!

Аросатга ўхшар робита,

Топталган қалб неларга қодир:

Ўртадаги дастурхон битта,

Фотиҳалар буткул айродир.
Кун келарми шифоли, нурли?
О, бу дўзах қанча умрли?

13.

Бошда куёв қилганди хаёл:
«Кун, ой ўтар... Қолгай қиз кўниб...»
Йўқ! Йўқ!!
... У мунг тўкди бемажол...
Зор қақшади... Кўрди юкиниб...
Йўқ! Йўқ!!
Ёниб, минди ғазабга...
Қилиб кўрди дағдаға-ю дўк...
Изн берди титроқ асабга...
Куч кўрсатди...
Барибир... Йўқ! Йўқ!!
Найранг кўксин поралаган қиз
Асаб, кучга букарканми тиз?!

14.

Бу – шундай дард, бу – шундай сазо,
Икки дилни айларди ғариб.
Топиб бўлар на унга қазо,
Ва на бўлар уйдан чиқариб...
Чиқарсангиз... Бу юҳо-ютоқ
Кўзларингиз баттар ёшлагай:
Қиз-иффатни айлагай-да доғ,
Эр-номусни букиб ташлагай.
Иффат – ҳижоб, фариштага хос,
Номус эса йигитга либос.

15.

Кунлар ўтар, ўтар ой-йиллар,
Қиз алдовни кечира олмас.
Бир афсуски, ўқрар, чийиллар,
Йигит дилдан ўчира олмас.
Бу – ҳаётмас, томирлардаги
Борки қонни сўргувчи каззоб.
Уқубатнинг кўринмас таги,
Туғагувчи эмас бу азоб.
Ўлиб сурур, ёшлик – тик қоя,
Яшар фақат икковда соя.

16.

Йигит борар тобора нураб,
Дилни дилга пайванд этолмай.
Юпун қалбни қўймайди ўраб -
Қиз, алдовни ёнлаб ўтолмай.
Йигит ўхшар тугаган шамга,
Нурни тунга кўчиrolмасдан.
Қиз эса-чи, содиқ қасамга,
Ҳийлаларни кечиролмасдан.
Алдов, макр кечирилса гар,
Ҳаёт тугар, коинот тугар.

17.

Алдов, макр кечирилса гар,
Тўлмагайми зулматга борлиқ?!
Залолатлар бўлиб мўътабар,
Зарофат, деб олмасми ёрлиқ?!
Касофатнинг ошиғи олчи,
Ҳиёнатнинг тиллари узун...
Адолат-чи, ҳақ-чи, ҳалол-чи
Забунликда кўрмасми ўзин?!
Қайда ҳаёт бенур, албатта,
Билингизки, разолат тахтда.

18.

Бўларкансиз «Ёр-ёр»ларга сас,
Эй янгалар, келинчакка сиз
Остонаси тилло уй эмас,
Қалби тилло ёрни тилангиз.
Самоларнинг кўклигин тиланг,
Тиланг яна юксаклигини,
Мардлиги, чин сўзлиги билан
Энг покиза юраклигини.
Поклик – ахир ҳаёт устунни,
Келин-куёв сеп билсин уни.

19.

Куёвлик тўн тўзиди, бироқ
Тўзимади бедаво охи.
Янгиларди ҳар соат, ҳар чоғ
Дилобарнинг маъюс нигоҳи.
Янгиларди муттасил, тинмай

Ҳатто саси, ҳатто шарпаси.
Эр кўкракка тушар пайдар-пай
Хатосининг чўқмор зарбаси.

Насиб этмай жаннатий васл,
Зарбалардан йигит бўлди сил...

20.

Қабр турар қабрлар аро,
Тупроғини шамол юлқийди.
Ўтлар босган... бейўл... бедуо...
Кўрган кўздан савол силқийди:
Ким ётибди?
Жувонмарг орзу,
Муҳаббатнинг ботилимикан?
Тубанликка, алдовга кўзгу -
Ишқ-у ишонч қотилимикан?
Худо билар: эҳтимолки, ул
Ҳам қотил-у ҳам мақтул, мақтул...

28.04-4.05. 1996.

х х х
х

Фақат тушда жайрон кўрсанг, майлига,
Хилватларда хайрон юрсанг, майлига,
Аҳволингдан нодўст хурсанд, майлига,
Лекин ўзни ёлғонларга берма, дил.

Шохмассанки, буташлардан пастлашиб,
Кетаверсанг ҳар иқлимга мослашиб,
Юролмас бўл алдов ила дўстлашиб,
Чакноқ кўзни армонларга берма, дил.

Сендайларга таъқибларнинг дасти бор,
Чидаш бергил, назарларнинг пасти бор,
Нолимагил, кенг осмоннинг ости бор,
Эркин сўзни унвонларга берма, дил.

Берар бўлсанг, юрагингни окқа бер,
Эндигина таниганинг Ҳаққа бер,
Едирар-у ўзи емас халққа бер,
Лекин ўзни ёлғонларга берма, дил,
Унвонларга, армонларга берма, дил.

4. 06. 1996.

х х х

х

Ўтиб бормоқдаман. Азиз юртдошга
Бахт-у қувончлардан тоғлик тиларман.
Ҳадеб ёғавермай мушкуллар бошга,
Ёруғ кунларига соғлик тиларман.

Уларники бўлсин бокира тузум,
Қадди тик, ҳиммати баланддан-баланд.
Йўқса, изтироблар юмдирмас кўзим,
Йўқса, ўтолмасман кемтик дил билан...

4. 06. 1996.

х х х

х

Ташларканман кўксимга назар,
Кўрмаслик-чун қон силқар изни,
Сотқинликдан қилганча ҳазар,
Хотирамдан ҳайдайман сизни.
Найрангидан отилар лаъва,
Қувончимга махфий ғаним – сиз.
Танимасдан қўл чўзганим ва
Синамасдан ишонганим – сиз...

10. 09. 1996.

МЕНИНГ ҚАҲРАМОНИМ

Юрт осмонин тутса қаро булутлар,
Қор, ёмғир ўрнига ситамлар ёғса,
Темир тобутларга тўлса йигитлар,
Оналар соч юлиб, эсидан оғса,
Босиб келаверса бало-қазолар,
Суянчлар суянчиқ бўлмаса жонга,
Уй-уйига қочса казо-казолар,
Менинг қаҳрамоним тушар майдонга.

Кўкка қайта бошлар қуёш, ойлари,
Кўзга қайта бошлар малоҳатли ранг.
Юрак афғонлари, дилнинг «вой»лари -
Ўрнин эгаллайди ҳаётбахш жаранг.

Энди кўкрак керар кечаги кўрқоқ,

Жонин ҳовучлаган ҳайқирар: «Халқим!..»
Кеча эл бўзига бўлмаган арқоқ
Ўзин «фидойи» деб айлайди талқин.
Номдорлар кўпаяр соат, кун оша,
Ботирлар пиёда, кўрқоқлар отда...
... Бу ҳаёт саҳнини қилиб тамоша,
Менинг қахрамоним турар бир четда...

11. 09. 1996.

х х х х

Сочса қуёш майин зиёсин,
Нафис еллар қанот ёйсалар,
Бу сурурнинг топмай қиёсин,
Ҳаяжонга тўлар майсалар.

Кўнгил, йўллар сени этса зик,
Тўлқин-тўлқин майсага қара.
У – ҳаётдан мовий бир кўшиқ,
У – ҳаётдан нафис манзара -
Овунтирмоқ бўлгандай сени...

11. 09. 1996.

х х х х

Дилларга синчиков бокқан маҳалим,
Бениқоб дардкашга ташна, зор кезлар,
Кўрдим фоҳиша тун сўзларин ҳалим,
Кўрдим рутубатда юлдузли кўзлар.

Мағрибдан кўринган сокин булутлар,
Дебмидим, бошлайди қиёмат-қойим.
Тегса ловуллатар газанда ўтлар
Чорбоғим четида турар мулойим.

Арида куйчилик, гулда бенишлик,
Теракда тўкислик ниқобин кўрдим.
Елда беозорлик, сувда хонишлик,
Сўқмоқда текислик ниқобин кўрдим.

«Сен ҳам юрагимнинг кўкмаги», – девдим,
Тилишди янтоқлар оёқ-қўлимни...
Шивир-шивир куйчи ёмғирни севдим,
Халқоб-халқоб бўлиб, тўсди йўлимни...

Неча бор ўртаниб, ёшланди кўзлар,
Неча бор қалтираб, тугилди муштим...
Қандай тушунсангиз – ихтиёр, дўстлар,
Мана, мен бениқоб ўртага тушдим...

13. 09. 1996.

1997

ЖАМИ ДАВРАДОШНИ УЛФАТГА БУРСАНГ,
ЮРТ, ДЕБ КУЙМАСЛИКНИ ИЛЛАТГА БУРСАНГ...
ҚАБРДА ТИНЧ ЁТМОҚ МУДДАО ЭРСА,
ЖОН-У ЖАҲОНИНГНИ МИЛЛАТГА БУРСАНГ...

х х х

х

Бу не бокира кун, -
Оппоқ кийинган.
Шох-шаббалар дуркун,
Момиқ куй инган.

Боқаман. Ўранар
Оқликка руҳим.
Кўзга сургим келар
Январ шукуҳин.

Меҳр чанқоқ сўзга,
Завқ-ла биттаман.
Мендан араз дўстга
Қорхат биттаман...

26. 01. 1997.

х х х

х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Ўйлайсизки, кўргай хорликлар,
Кетиб саркаш, хавfli сўқмоқдан.
Шум қоялар тикка жарликлар
Чарчамагай ғамга тикмоқдан...»

Ўйлайсизки: «Тилимлаб дилин,
Яшар энди зор бўлиб нурга...»
Мен бўлсам-чи... Бекишан йўлим
Алишмасман ҳеч бир сурурга...

2. 02. 1997.

х х х

х

Сизга шахд қисматни кўрмасман раво,
Гарчи у оғриқли, оловли даво,
Ҳамманинг бахтига талабгор наво...
Сиз унга талабгор бўлолмагайсиз...

Юксак парвозларнинг парвонаси – сиз,
Манманлик буржининг сайёраси – сиз,
Ердаги оғриқлар бегонаси – сиз,
Дилхунга дилафгор бўлолмагайсиз...

Шахд қисмат – юртига қайишганларга,
Оқлик, иноқлик-ла суйишганларга,
Кўкси ноҳақликдан увишганларга,
Сиз унга талабгор бўлолмагайсиз...

Сизга шахд қисматни кўрмасман раво...

2. 02. 1997.

х х х

х

Ишонаман: юрагинг бир кун
Севинчидан қарсак уради.
Муродларинг кўз-кўзлаб кўркин,
Борлиғингда шоён туради.

Ишонаман: маъюс кўзларинг
Маъюслиқдан ғолиб чиқажак.
Қайтиб келар шўхчан кезларинг,
Қўлларингни қувонч сиқажак.

Боқиб бу кун лоқайдлигига,
Кўриб бахтнинг нишонмаслигин,
Мен эртангинг сербахтлигига
Мумкин эмас ишонмаслигим...

Ёришар-ку қоронғи ой ҳам,
Ватан.

2. 02. 1997.

х х х

х

Суюнма, ёнсам-у оҳингда,
Оҳимни Аллоҳга йўлласам...

Куйинма, овунган чоғингда
Сўзингда, кўзингда бўлмасам...

Ҳайрат-ла демагил: «Оҳ, кимсан?..» -
Дардингга жарроҳлик кезларим.
Сен – менинг азобли бағримсан,
Мен – сенинг оғриқли кўзларинг,
Ватан!

6. 02. 1997.

х х х
х

Ғирчиллайди чархпалак ўқи,
Эговлайди таранг асабни.
Сувдонлари – ўйинбузуқи,
Кўтаринки ҳолат тусабми -
Новга қуяр чала-ярим сув,
Ярмин тўқар олган жойига...
... Синган тик шох мук тушибди-ку
Танасининг шундоқ пойига...
... Самбиттолнинг чилвир қамчиси
Савалашга маҳталдай узун...
... Ёғиб ўтган ёмғир томчиси
Дорга осмиш бирма-бир ўзин...
Йиғлоқи кўк кайфидан кўшган
Сатрларим қовоқ осарлар...
... Газеталар ёшликда тушган
Хандон суратимни босарлар...

6. 02. 1997.

х х х
х

Тақдир сизни айлаб пиёда,
Рухингизни ғижимлаб қўймиш.
Айтинг, ким ҳам одил дунёда
Хоинликнинг нонига тўймиш?!

Яширмайман: хаёлимда сиз,
Қувончларга эмасман банда.

«Ким бўлсан?» – деб ниққанларингиз
Наҳот бу кун қилсам писанда?!

Нигоҳимга хаёл тун чизган,
Менинг-да руҳ либосим ғижим.
Хоинликнинг сизга тутқизган
Жазосига куйинаман жим...

6. 02. 1997.

х х х

х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Сермалоҳат, оромбахш узлат
Кўзга таскин, қўнгилга надим...
Менга ногоҳ кўрсатиб иззат,
Чорладингиз... Бора қолмадим...

Бошқа бўлса... қиларми қуллук...
Бошқа бўлса... борарми учиб...
Эҳ, менга-чи... хаёллар улуғ,
Шод юрибман, сукунат ичиб...

Нечун ғамга тутқазмоқ барни?
Надоматда нечун кўз ёшлаш?..
... Ўйин сизга не кимсаларни
Аввал чорлаб, сўнг туфлаб ташлаш...

8. 02. 1997.

х х х

х

Мудом бергайсиз изн,
Қай ҳавасга бойлансам.
Чидарманми, азизим,
Майсаларга айлансам?!

Тургайман беҳол-беҳол,
Фонийликдан бўлиб хат.
Бош устимда мажнунтол,
Атрофимда сукунат...

Севганим атргулдан
Экар, эҳтимол, қизим.
Балки ўшанда чиндан
Гул бўлгайман, азизим.

Саркашлиқдан бегона,
Нафиса гул, маъсум гул.
Ифорларга дугона,
Билганлари таъзим гул.

Кўрмагайсиз, оҳ, бироқ,
Оҳ, кўрмоққа бўлсин йўл...
Биз икковлан – қўш сўкмоқ,
Бир-бирига етмас қўл...

Тинглаб тиловат сўзин,
Беҳад меҳрни таниб,
Йиғларман-ку, азизим,
Майсаларга айланиб...

11. 02. 1997.

ҚОРСИЗ ҚИШ

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Шип-шийдам дов-дарахт кайфияти паст,
Қишнинг авзойида лоқайдлик битик.
Кўнгил, сен илҳомсиз кунга қасдма-қасд
Баҳор учун оппоқ кўйлақларинг тик.

Қорсиз қиш курсисин кўтаришар даст,
Санаб уни оппоқ, атаб уни бут...
Кўнгил, сен елпатак сўзга қасдма-қасд
Улоқтир қаламни, айлай қол сукут...

25. 02. 1997.

ТЎРТЛИКЛАР

1.

Кун келар-да, носоз тузалар,
Бетаъмир ҳам бир кун безалар.

Фақат қалбим келар жумбушга,
Барбодни гар обод, десалар...
03. 03. 1997.

2.

Куз. Япроқлар битта бўлмиш ер ила,
«Ўлик-тирик меникидир», – дер ила.
Мен-чи, шукур, яна тагин биргаман
Меҳр ила, куёш ила, шеър ила...

3.

Тонгда ёзганларим шомда ўчирдим,
Милт-милт ёниб турган шаъмда ўчирдим.
Ногоҳ очилди-ю кул босган кўзлар,

Қул шеър, қул унвон, шон-да ўчирдим...

4.

«Ўт кетсин!» – дейди ким аччиқ дод ила,
«Тўйдим...» – дер қай йўлчи хорғин от ила.
Ўтга сув, отга куч бўла қолгил, қалб
Ақалли илиқ сўз – илтифот ила...

5.

Жами даврадошни улфатга бурсанг,
Юрт, деб куймасликни иллатга бурсанг,
Қабрда тинч ётмоқ муддао эрса,
Жон-у жаҳонингни миллатга бурсанг...

25. 09. 1997.

6.

Сизни тутди селлар ёғини,
Ёзолмади дил япроғини.
Сиз – бўлиқ дон, тополмаган дон
Ўз иклими, ўз тупроғини...

7.

Илк бор унда топдим онам, отамни,
Унда топдим меҳри бисёр хотамни..
«Она», – деб, ўғлоним, чорласанг мени,
«Онажоним», – дея чорла Ватанни...

8.

Бирни ўйлагувчи – сурати одам...
Ўнни ўйлагувчи – шунчаки кимса...
Мингни ўйлагувчи – иймони бардам...
Элни ўйлагувчи – байроққа лойиқ,
Уни бошда тутса арзир халойиқ...

9.

Излагаймиз юзлардан навбахорлар тусини,
Ҳидламоққа ташнамиз атргуллар исини.
«Ҳаёт ширин», – деймиз-у яшаётирмиз унинг
Совуғидан ғужанак, чақинида исиниб...

10.

Баҳормас, куздаги баргда хаёллар,
Кўксидан қувончлар таркда хаёллар...
Ҳашамлар тарафга чорламанг, ҳабиб,
Девори, томи йўқ эркда хаёллар...

26. 09. 1997.

1998

ШЕЪРИЙ КУЗ КУНЛАРИН СОҒИНДИК,
РЎШНОЛИК ТУНЛАРИН СОҒИНДИК.
ДЎЛЛАРДА ЭЗИЛИБ, СЕЛЛАРДА ИВИБ,
МИЛЛАТ УСТУНЛАРИН СОҒИНДИК...

х х х
х

Ўқирган осмондан сапчийди юрак,
Тизза-бармоқларга тўлар титроқлар.
Бўрон бодом шохин этар чирпирак,
Бандидан узилмиш гўдак япроқлар.

Узилмиш меҳрдан, ориятдан ип,
Атрофдан мосуво салом-у алик.
Янгигина келган баҳорни қувиб,
Ҳаммаёқда ҳоким дўлвор-телбалик.

Кўзлар мардга муҳтож. Топилмайди мард.
Ғижим рухсорларга андуҳлар тўлган...
- Қани андак дардга бўлгувчи ҳамдард?
- Шоирлар, дейсизми?.. Шоирлар... ўлган...

13. 02. 1998.

ТЎРТЛИКЛАР

1.

Шавқнинг ҳубоблиги шеърда кўринди,
Дилнинг рубоблиги шеърда кўринди.
«Зарофатли, – девдим, – шеър ила дунё»,
Дунё хароблиги шеърда кўринди...

3. 03. 1998.

2.

Оғирқадам, залвор изтироб
Пок юракка турар тиз тираб.
Ул юракка имдод бўлолмай,
Аросатда мунглуғ биз – туроб...

3.

Толиб акага

Кўксингизда буюк севги сақлаб сиз,
Маломатлар совуғида яхлабсиз.
Мен – хайрона, мен – вайрона, мен лолман,
Ахир қачон сиз «ўзим...» – деб «оҳ»лабсиз?!

7. 03. 1998.

4.

Боқсин боққанича замон чаптастга,
Иқтидор ўзини пулласин касга.
Мен эса, қаламим, суянай сенга,
Инсон маснадимни туширма пастга...

8. 03. 1998.

5.

«Аралашманг...» сўзини хушлаб,
Мунглуғ дилни турар у ушлаб.
Кун ўтказса керак бу ёғи
«О, фалак!..» – деб, осмонни муштлаб...

11. 03. 1998.

6.

Таъб оппоқ, оқ қушни яхши кўради,
Кўз майин боқишни яхши кўради.
Дил-чи? У кексадай айтади ҳикмат:
«Сув эркин оқишни яхши кўради...»

7.

Бедорлигинг ўтаркан сўзга,
Баҳорлигинг кўчаркан қизга.
Армон эса дастхатларини
Ўчмас қилиб ёзаркан юзга...

8.

Ҳамманинг дардини чекар ҳабибам,
Хуш сўзга борини тўқар ҳабибам...
Мен эса кўрқаман: андак елга ҳам
Кўнглининг кемаси чўқар ҳабибам...

9.

Бир сўзни эъозлаб, хаёл толмагай,
Усиз шавқ-шукуҳлар қувват олмагай.
Ватан бу! Сурати ўйилган қалбни
Ўзга юрт кучоғи қувнатолмагай.

10.

Дарахти пойига барглар бош урар,
Анҳор тиниқлигин чандон оширар.
Ё раб, бу қай фасл, қандай кўналға? -
Қадам секинлашиб, фикр шоширар...
12. 03. 1998.

11.

Кўрдим сўқмоқ ўтларининг кўк тасмасин,
Ажриқларнинг ўсишдаги басма-басин.
Замондошим, ҳасратгўйим, ўтинаман:
Сўқмоғимдан ўтиб тургил, ўт босмасин...

12.

«Дўст», – дейман. Нозиктаъб бергил, Худойим,
Бир қараш, бир матлаб бергил, Худойим.
«Эл», – дейман. Унутмай биронтасин ҳам,
Фақат широкча қалб бергил, Худойим!

13.

Пок кўринган оқ қиш кузни йиқитди,
Чимрилган бир қараш сўзни йиқитди.
Ажабо, ҳайратдан ушлайман ёқа:
Биз кўтарган томлар бизни йиқитди...
13. 03. 1998.

14.

Ғамни янчиб юролсанг, кўнгил,
Аффликка ўралсанг, кўнгил...
Эҳтиромим беадад сенга,
Тож киймаган қиролсан, кўнгил...
17. 03. 1998.

15.

Йўл сўнггида турган пайтим, дейинми?
Шеър – ўтган умрдан қайтим, дейинми?
Дўст, рози қилдингиз бир умр мени,
Рози қилолдимми, айтинг, дейинми?..

16.

Кўзлардан довдираб, кўзга қайтганман,
Сўзлардан толиқиб, сўзга қайтганман.
Оғриниб, робита ипларин узиб,
Дўст, яна барибир сизга қайтганман...

17.

Парвоз орзуларим кушга кўчибди,
Ошкор мавзуларим тушга кўчибди.
Оламча оғригим битта тўртлик-у
Оламча нафратим муштга кўчибди...
21. 03. 1998.

18.

Баримас, ой чиққан тунлар умр экан,
Баҳайбат қувонч-у мунглам умр экан.
Борки яшалгувчи йиллар эмас, йўқ-йўқ,
Ватан, сенга фидо кунлар умр экан...

19.

Заҳмати йўқ билаклар – гадо,
Рағбати йўқ тилаклар – гадо.
Бизни кашшоқ ўйламанг, ҳабиб,
Севолмаган юраклар – гадо...

20.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Фурсатга имконни тадбиқ этсангиз-чи,
Забонга ёлғонни таъқиқ этсангиз-чи.
Рауф юракларни ағдар-тўнтар этмай,
Сиз ўз юрагингиз тадқиқ этсангиз-чи...

21.

Дўлга қолмасайди майса кез, болам,
Ёйга дўнмасайди мағрур тиз, болам.
Эриб йўқолмоқлик тақдирда бўлмай,
Қорга тушмасайди борки из, болам...

22.

Девдим: «Ким маслақдош бўлолса, у – дўст».
Маслақдош топмоқ ҳам ширин орзу, дўст.
Сени чироқ билиб, қувонган эдим,
Сўқирнинг қўлига тушибсан-ку, дўст...
22. 03. 1998.

23.

Меникисан, моҳина, моҳим,
Аритолса оҳларни оҳинг,
Ҳамон тинчлик бермаса агар
Қачонлардир қилган гуноҳинг...

24.

У қўнган гулбоғда олмасман хордик,
Маҳзун дафтаримни очмасман ортик.

Бахтиёр айларкан азобим уни,
Бундай бахтни унга этмасман тортиқ...

25.

Гарчи дасти толмассан,
Гарчи зеҳни олмоссан,
Ҳурлик – кўкда учар куш,
Уч, йўқса тутолмассан...

26.

Борки ранжларингиз сабримга қолсин,
Борки меҳрларим абримга қолсин.
Шундай яшайинки, ўқситмай сизни,
Ўқсир онларингиз қабримга қолсин...

27.

Менга танқид-таъна – сиз,
Мендан кутмас таъма – сиз...
Ногаҳонда йиқилсам,
Суягувчим – яна сиз...

28.

Бедарду бетуғён созга – истеъфо!
Шамол измидаги сўзга – истеъфо!
Меники эмассиз, меники эмас,
Бефикр лаҳзалар, сизга истеъфо!

23. 03. 1998.

29.

Рағбат ўзиб бораверади,
Иллат эзиб бораверади.
Истасак-да узоқ умрни,
Ғафлат кесиб бораверади...

30.

Ростдан жудоликнинг жавоби ҳам бор,
Юртга фидоликнинг тавофи ҳам бор.
Бугунга бўлмаса, охират учун, -
Ҳаққа адоликнинг савоби ҳам бор...

31.

Туғёнларим турганда,
Гирёнларим турганда,
Пастни нечун олқишлай? -
Осмонларим турганда...

32.

Изғирин чўчитган гулга соқчиман,
Чироғи узилган йўлга соқчиман.
Менга дашномларинг бас қилгил, нодўст,
Сенга ўхшамасдан яшамоқчиман...

33.

Ҳаяжонли сойлар сачради,
Сурайёлар, ойлар сачради...
От чоптириб ўтаркан КИБР,
Уст-бошимга лойлар сачради...

34.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Номатлуб озорга тўлган косасиз,
Номахбуб зарда-ла сўзни кесасиз...
Кўнгил майналарин чўчитиб нечун,
Кўнгил майсаларин нечун босасиз?..

35.

Осмонимда моҳ ёлғиз,
Юрагимда «ох» ёлғиз...
Ёлғиз билмангиз мени,
Кўксимда Аллоҳ ёлғиз...

36.

Кўзларни ўкситар кўзгудан кечдим,
Шаҳдга айланмаган орзудан кечдим.

Дарё ирмоқ-ирмоқ шимилди кумга,
Агар шундай бўлса, эзгудан кечдим...

37.

Қарзлар тўлов ила чиройли,
Дарзлар қалов ила чиройли.
Во ажабо, қароқчи учун
Ҳаёт талов ила чиройли...

38.

Ифори, тикони бут гул – муҳаббат,
Маҳрингга тушганман буткул, муҳаббат.
Адашиб юрмайин... Қабргача то
Чўзиқ қўлларимдан тутгил, муҳаббат...

25. 03. 1998.

39

Ўтни ўтга фидо тутқазди,
Дардни дардли нидо тутқазди.
Сиздай майин, нилуфар қалбни,
Сўраб эдик, Худо тутқазди...

40.

Саёз қалб тубида дур бўлмас эмиш,
Нодон – хато қули, ҳур бўлмас эмиш.
Балки зари бўлар, зўри бўлар-у,
Бетавфиқ юзида нур бўлмас эмиш...

41.

Харид тиллоларинг мен соф тиларман,
Харис кўзларингга офтоб тиларман.
Мени рақибига йўйган рафиқим,
Сенга ҳам Аллоҳдан инсоф тиларман...

42.

Қошинг, кўзинг гуноҳинг кўрди,
Лабинг, юзинг гуноҳинг кўрди...
«Кўрмади», – деб бўларми экан?!
О, минг битта гувоҳинг кўрди...
26. 03. 1998.

43.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Йўлда бир кимса-ку, минг фириб борар,
Чўзилган ҳар шохни синдириб борар.
Алҳазар, бийлатмай фаришталарни,
Елгага шайтонни миндириб борар...

44.

Чарчатмангиз – орзу бу ҳаёт,
Чўчитмангиз – оҳу бу ҳаёт.
Қийнамангиз, қийнаманг зинҳор,
Йўкса, ногоҳ оғу бу ҳаёт...

45.

Ғийбат изингдан чопар,
Ҳасад итлари қопар...
Эй фидойи, барибир
Иззат, албатта, топар...

46.

Навбахор иқлимли жойга тушганди,
Қуёшга тушганди, ойга тушганди...
Қаддини тиклолмай, ғужанак энди,
Бошга чикмоқ бўлиб, пойга тушганди...

47.

Кимлар мени «эркин» демиш. Учқур бахтга тутқунман,
Эркинликдай, эътиқоддай тожу тахтга тутқунман.
Тутқунлигим рўшноликка, ошноликка, дўстликка,
Садоқатга, саодатга, муҳаббатга тутқунман...

48.

Меҳр йўли узун-узун фариштам,
Шеърӣ фасл – суйгун кузим, фариштам,
Абгор эдим, вужуд ичра бевужуд,
Топиб берган менга ўзим, фариштам...
27. 03. 1998.

49.

Ватанларнинг нурланиши – шеър,
Миллатларнинг ҳурланиши – шеър.
Ўқиб-ўқиб, англаганим шу:
Юракларнинг тирналиши – шеър...

50.

Сир-у асрорингни дилдора айтгил,
Ранж-у озорингни садпора айтгил.
«Уйим жаннат бўлсин», – десанг, забоним,
Ҳар кун «севаман»ни юз бора айтгил...
28. 03. 1998.

51.

Йиллар ўтиб борар... Ишонч – истехком...
Йиллар ўтиб борар... Меҳр мустаҳкам...
Сизга қараб шундай дегим келади:
«Асал айнамайди, йиллар ўтса ҳам...»
29. 03. 1998.

52.

Майлимиз кўчманчи турнадек, Аллоҳ,
Фараҳли бу дунё – турмадек, Аллоҳ.
Ё раб, қай бандалар йўлидан юриб,
Сенинг йўлларингдан юрмадик, Аллоҳ...
30. 03. 1998.

53.

Тоғлар дара билан тизилди,
Оқ юз яра билан бузилди.
Бир-бирига ёндош бахт-у ғам
Оққа қора билан ёзилди...

54.

Кўзимда мунг нами, моҳитобоним,
Кўр дили нимтани, моҳитобоним.
Дардкаш бўлолмагай бағри бутунлар,
Кўнглинг яримтами, моҳитобоним?!

55.

Тоқлик тахти талотум бўлар,
Тоқлик бахти каро тун бўлар.
Фаришталар ўқиса никоҳ,
Икки ёрти бир бутун бўлар...

56.

Йўлларнинг соҳиби – ҳам ғайрат, ҳам хоб.
Минг хил қувонч унда, минг хил изтироб...
Мен ҳам бу йўлларни боряпман босиб,
Кўксимда зардоб-у орзумда офтоб...

57.

Баҳор, дерлар куз кунларини,
Илик, дерлар муз кунларини.
Минг мақомга йўрғалашар-да,
Бериб қўйгач тизгинларини...

58.

Ўғлон, иймон нури сенга бош бўлсин,
Ёринг кулсанг – кулгу, куйсанг, ёш бўлсин.
Офтоб ила моҳтоб дилбандларинг-у
Осмон тўла юлдуз қариндош бўлсин.

59.

Ҳар кун, ҳар дам уни севганди,
Билиб малҳам, уни севганди.
«Болам» девди, балолар чиқди,
Аллоҳдан ҳам уни севганди...

60.

Кажлик матосидан либослар киймиш,
Ўзини ардоқлаб, ўзига куймиш.
Мироб бўлиб олиб булутга шамол,
Дов-дарахт ризқини қийганча қиймиш...
31. 03 1998.

61.

Ширин болаларим, орқамда қолинг,
Шеърий далаларим, орқамда қолинг.
Кетсам, мен кетайин. Дафтаримдаги
Маъюс нолаларим, орқамда қолинг.

62.

Қонунсизлик агарки ғовлар,
Эзгуликни залолат овлар.
У олғирнинг безбет отларин
Фақат ошкоралик тушовлар...

63.

Ўғлим, сийламиш толе,
Яшноқ фикринг ниҳоли.
Тезроқ дарахт эт уни, -
Бу фасл интиҳоли...

64.

Асаб устунлари ташлаб бўлди тоб,
Кўтармоқ – муаммо, имкон энди соб...
Ё раб, изтиробга керакман мудом,
Лекин керак эмас менга изтироб...

65.

Куйим, созим, қаримагил ҳеч,
Кўпмас, озим, қаримагил ҳеч.
Ўзим майли... Сўзимда бўлсанг,
Эҳтиросим, қаримагил ҳеч...

66.

Никоҳ нима? Оқ дилга тортиғи оқ шекилли,
Меҳр тотмоқ шекилли, заҳар тотмоқ шекилли.
Сузишни билармисан, билмасмисан, барибир
Таваккал дарёсига ўзни отмоқ шекилли...
1. 04. 1998.

67.

Бодроқ-бодроқ гули оппоқ қуш фасл,
Ҳайрат-ҳаяжони кўм-кўк ниш фасл,
Ойнамдан олмагул қўлинг чўзибсан,
Бу не бахт!.. Бўлдингми мендан хуш, фасл?!

68.

На кўндириб, кўндингиз...
На тиндириб, тиндингиз...
Эгилмоқни хушламай,
Эгаман, деб синдингиз...

69.

Чарчоқ-чарчоқ оламга малоҳат, тин – аёллар,
Бўйсизга бўй – аёллар, энсизга эн – аёллар.
Ёридан пастакларим, оқида юракларим,
Ёрлар кўтарсагина, уларга тенг – аёллар...

70.

Таркоқ уйқуларим, ассалом,
Чакноқ туйғуларим, ассалом!
Дилдан учиб, шеърга кўнибсиз,
Байроқ қайғуларим, ассалом!

71.

Кўзлар боқмас бизлар ёққа, азизим,
Бегоналик кўнмиш боққа, азизим.
Нима қилсам экан, ўзни англатиб,
Сизни англамоққа, азизим?!

3. 04. 1998.

72.

«Омин!», – денг. Оқ бўлсин шу она замин,
Ҳеч ким рўшноликка бўлмасин зомин.
Ватанга халоллик қайтсин-у хушҳол -
Умргузаронлик қилайлик, ОМИН!

5. 04. 1998.

73.

На хусни баркамол юз керак шу лаҳза,
На илм-у урфонда из керак шу лаҳза.
Тураркан бу кўнгил мунғайиб, ўкиниб,
Биргина қуёшли сўз керак шу лаҳза...

8. 04. 1998.

74.

Оқ ювиб, оқ тарарим, жоним,
Юрагим-ла ўрарим, жоним,
Борки меҳрим хирожи учун
Хайрихоҳлик сўрарим, жоним...

75.

Сўник боқишдайдим, ўт ташлаб кетдилар,
Қаҳратон қишдайдим, хут ташлаб кетдилар.
Ойдаи сўзладилар, кундай сўзладилар,
Кўксимга бир ёруғ юрт ташлаб кетдилар...

76.

Ёлғоннинг қотили – пок сўзлик экан,

Тўқислик душмани – ноқислик экан.

Ҳар не яралмишки, бор кушандаси,
Мени кемиргувчи – ҳақсизлик экан...

77.

Ташвишни елкага илаверамиз,
Азоб-ла юракни тилаверамиз.
Қиз – она. Ўғил ҳам ота. Вожаб,
Оналик, оталик қилаверамиз...

78.

Уфқимизда шафақлар эмас,
Фатҳимизда офоқлар эмас.
Лекин биздан бадастури йўқ,
Ўртаимизда нифоқлар эмас...

79.

Куяр бўлсанг, дилим, мантиқинг бўлсин,
Сўзлар бўлсанг, тилим, мантиқинг бўлсин.
Сен – балки умримга умр қўшгувчи,
Ё балки қотилим, – мантиқинг бўлсин!

9. 04. 1998.

80.

Тақдир севиб сизни, шеърга туширди,
Учқур қанот ила бирга туширди.
Яқин турсин, дея, биздай ғарибга,
Нилий кўкдан яна ерга туширди...

10. 04. 1998.

81.

Уммон уммон сари толпинар,
Иймон иймон сари толпинар...
Биз – қўш ирмоқ битта бўлганмиз,
Армон армон сари толпинар...

82.

Висолман, висолман... Ҳажр билмангиз,
Тунга туташ оқшом... Фажр билмангиз.
Асло йўлингизга босмасман чимлар,
Минбаъд бўйиндаги занжир билмангиз...

83.

Демас: «Азобларим тўкис эди-ку...»
Демас: «Юрак-бағрим кукун эди-ку...»
Айтар, бошга тошлар теккан маҳали:
«Бундан ҳам ёмони мумкин эди-ку...»

84.

Дарахт дардин аришини кутаркан,
Дард дарахтнинг хоришини кутаркан.
Қаранг, дарахт остидаги ниҳоллар
Унинг тезроқ қаришини кутаркан...

11. 04. 1998.

85.

На нур ва на нурхона эди,
На дур ва на дурдона эди.
Йўқотдилар. Бўлак топилмас
Кўнгил эди. Бир дона эди...

86.

Кўксимизда мудроқ мизғир, эй доно,
Бошимизда калхат изғир, эй доно,
Ҳосили бўлакча, хирмони бўлак, -
Биз минг сўйлаклик-у сиз – бир, эй доно...

87.

О, бу бош сохтамас, аслга интиқ,
О, бу ёш сершиддат наслга интиқ.
Қишнинг булутлари остида қолиб,
Қуёш инқилобий фаслга интиқ...

88.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Қуш орзуси – бир кафт доним ўмариш,
Касники – менда йўқ шоним ўмариш.
Ўғрибошига-чи, барибир экан
Оғзимдаги сўнгги ноним ўмариш...

89.

Кези келса энкайиб, ерга теккан бошгинам,
Кези келса тиккайиб, кўкка етган бошгинам...
Энкайиб ҳам нур кўрдим, тиккайиб ҳам нур кўрдим,
Заминда дилдошгинам, осмонда қуёшгинам -
Сиз...

90.

Қувонсам руҳимнинг хур, эрклигига,
Ғурур дарахтимнинг шахд, тиклигига,
Танбеҳ бериб ақл: «Қараб қўй, – дейди, -
Сермева шохларнинг эгиклигига...»

91.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Бедард, «Мен – гирён...» – деб оғиз йиртавер,
Хилват, «Мен – сурон...» – деб оғиз йиртавер.
Тепкилаб-эзфилаб туркий заминни,
Номард, «Туркистон!...» – деб оғиз йиртавер...

92.

Ҳиссизни дуторнинг торлари оссин,
Номардни, бўлса гар, орлари оссин.
Осар бўлса мени, элга бенаф, деб,
Баланд ақлларнинг дорлари оссин...

93.

Тўжлар даврасимас, очлар бизники,
Ёйиқ, мотамсаро сочлар бизники.
Кимлар бузиб юрса иймон деворин,
Асабдан тўланар божлар бизники...

12. 04. 1998.

94.

Алам-андухимга монёъ – сиз,
Қувончимнинг тани-жони – сиз,
Ўғлим, қизим – бир жуфт кабутар,
Фуруримнинг Регистони – сиз...

95.

Том бошида қўш-қўш тоғора,
Остонада карнай, ноғора...
Супрада-чи, бир кафт ун – анқо,
Бу – қандайин сирли моғора?!

96.

Ҳайратлар дафъаси, бунча кечикдингиз,
Ҳимматлар нафаси, бунча кечикдингиз.
Ёза бошляпман, қўлларим титраб,
Умр фалсафаси, бунча кечикдингиз...

97.

Ҳусн қийғос-қийғос бунча ҳам,
Ақл олмос-олмос бунча ҳам.
Берса Худо, бераркан бирдан:
Исм жисмга мос бунча ҳам...

98.

Умрин тафтиш этаётган – мен,
Дилда борин битаётган – мен,
Бола кўнглин маҳкам қучоқлаб,
Момоликка кетаётган – мен...

99.

Боғингиздан мен хас олмасман,
Созингиздан бир сас олмасман.
Ростин айтсам, сиз билан бирга
Бир даврада нафас олмасман...

100.

Бу офоқда меҳр сардорми?
Бу офоқда адолат борми?
Билар бўлсанг, жавоб бер, қалам,
Шоир кўпми, лаганбардорми?

101.

Бағрим тешолмаган ўқлар ўртансин,
Ғийбатлар, ҳасадлар, суқлар ўртансин.
Мен нега ўртанай, шеърим-ҳабибам,
Кўксида Ватани йўқлар ўртансин...

102.

Жозиб нақл, менга қўл узат,
Мендан оқил, менга қўл узат.
Бу дафъа мен – ловуллақ гулхан,
Совуқ ақл, менга қўл узат...

103.

Қаттол сўз ўртага девор тиклади,
Қаттол сўз юракка алам юклади.
Оҳ, нечоғ малъун у, нечоғ ситамгар,
Оқ севги либосин зумда кўклади...

104.

Юрагимнинг дориси,
Қувончимнинг вориси -
Набирамда – жонимда
Мен кўрмаган бахт иси...

13. 04. 1998.

105.

Мехри осмон эди. Ер, дедик.
Нури афшон эди. Кир, дедик.
Ғажиб бўлиб, йўқотиб бўлиб,
Ёвкур сиртлон, дедик. Шер, дедик...

14. 04. 1998.

106.

Читми, зарбоф – кийганларингиз?
Ёвми, аҳбоб – куйганларингиз?
Балки бошга кўйишга лойиқ,
Балки дорбоп – суйганларингиз...

15. 04. 1998.

107.

Мадад тиланади йигит яроғдан,
Мехр тиланади қароғ қароғдан.
Мен ҳам – икки кўзи гадо бир кимса:
Шеър тиланаман гулдан, япроқдан...

16. 04. 1998.

108.

Кас кибрни қуйма айлар. Куядиган – сиз.
Бад меҳрни қийма айлар. Куядиган – сиз.
Бу ҳаётнинг баланд-пасти, оқ-қорасига,
Водариф-э, қуймагайлар. Куядиган – сиз...

109.

Эътиқодга кўз-қулоқ ўзингизми?
Дил матоси минг улоқ ўзингизми?
«Қайга кетди Мингбулоқ?» – деб сўрасам,
Бахтимдаги Мингбулоқ ўзингизми?

110.

Уйинг офтоб ичра, малагим,
Умринг тавоф ичра, малагим.
Паримисан, фариштамисан
Оппоқ ҳижоб ичра, малагим?!

111.

Қонни киздирар шеър. Унга тараф йўқ.
Завқда суздирар шеър. Унга тараф йўқ.
Ажаб, ноқислигим, беуқувлигим
Сассиз сездирар шеър. Унга тараф йўқ...

112.

Шеърий куз кунларин соғиндик,
Рўшнолик тунларин соғиндик.
Дўлларда эзилиб, селларда ивиб,
Миллат устунларин соғиндик...

113.

Кеч келибсан. Эрта кетма, муҳаббат,
Мунг торимни черта кетма, муҳаббат.
Тилаганим сенга – фақат парвозлар,
Ерда кетма, ерда кетма, муҳаббат!

114.

Юрагимга келиб ўлтирди,
Кўзларимга ҳайрат тўлдирди.
Ҳайҳот, дўстга «алвидо» девдим,
Мени меҳр ила ўлдирди...

115.

Бу юрт сўник тортса, сиз ўт тутқазарсиз,
Виждон тутқазарсиз, субут тутқазарсиз.
Ёр, диёрдан бўлак сизга йўқ хонумон,
Лозим бўлса агар, вужуд тутқазарсиз...

116.

Фазл керак. Фасоҳат керак.
Меҳр керак. Маҳорат керак.
Тисарилиб борар бу юртга
Адл керак. Адолат керак...

17. 04. 1998.

117.

Иймони бутуним, кўнгли яримсиз,
Беибо дунёда ибо, шарм – сиз.
Олов ичингизда. Олов ичида -
Менинг ўтда куймас самандаримсиз...

118.

Қаймоқ бўлсин учун сутни сузиб бердим,
Бир оловни, бир оташни тузиб бердим.
Бўзлар бўлсам, боиси бор оғриғимнинг,
Жонни жондан ахир сизга узиб бердим...

119.

Тизимга суялдим йиқилганимда,
Сўзимга суялдим йиқилганимда.
«Қаддин тикладим», – деб айтарлар балким,
Ўзимга суялдим йиқилганимда...

18. 04. 1998.

120.

Осмон ўзим... Нур сизга фидо.
Асрор ўзим... Сир сизга фидо.
«Аёл жони қирқта», – дейдилар,
Қирқтаси ҳам бир сизга фидо...

121.

Чаҳ-чаҳ кушлар сайрашар шох-бутоқда,
Яшил барглар шивирлашар кучоқда.
Чиноримсиз, азизгинам, ишқилиб
Қуламангиз мен кутмаган бир чоғда...

122.

Ғажий олмас дард, йиғи,
Ҳимоям – киприк тиғи.
Ахир мен беркинар жой -
Кўзингиз қорачиғи...

123.

Қаҳр буюк-буюк... Меники эмас.
Меҳр суюк-суюк... Меники эмас.
Нима айтар бўлсам, элимдан айтдим,
Бағир куюк-куюк... Меники эмас...
19. 04. 1998.

124.

Шалоласи бор қўшиқ... Зилоласи бор қўшиқ...
Ғурури бисёр қўшиқ... Сурури бисёр қўшиқ...
Бунча юракни ушлаб, мунғаясиз, одамлар,
Бахтли этолмаса-я шунча бахтиёр қўшиқ?!
20. 04. 1998.

х х х
х

Кўзларимдан томди-ку томчи,
Туташди-ку бағрим ўтларга,
Оққушларим – кўнгил қувончи,
Кетдингизми ўзга юртларга?!

Куйлар бўлсам, овозим ярим,
Сўзлар бўлсам, тўлмайдим оғиз.
Оққушларим – оқ қўшиқларим,
Соғинчимни этармисиз ҳис?

Поклигингиз мен учун тумор,
Соғинаман даврангиз бетин.
Сизсиз Ватан – қаровсиз бемор,
Сизсиз Ватан – ташландиқ, етим,
Оққушларим – оқ қўшиқларим...

11. 03. 1998.

х х х

х

Не фасл, не замон ўша-ўшасиз,
Хатолар беомон, ўша-ўшасиз.
Доно айларди-ку алам-оғриклар,
Не учун сиз ҳамон ўша-ўшасиз?!

Сакрамассиз, йўлни ариқ тутаркан,
Ўкрамассиз, боғни сариқ тутаркан.
Ўзни бериб кўйиб оқимга, дейсиз:
«Худо бахтни биздан дариғ тутаркан...»

Бахт ҳам бир тупроқ-ку, ёмғирга муҳтож,
Меҳри, заҳматлари маъмурга муҳтож.
Кўҳна обида у, кўҳна обида -
Ҳар кун, ҳар соатлик таъмирга муҳтож.

Сиз эса... сиз эса... ўша-ўшасиз...

27. 03. 1998.

х х х

х

Номахбуб юзимга тикилар,
Доғ излаб, изимга тикилар,
Ёш кўмсаб, кўзимга тикилар,
Тийилинг, тийилинг, ёшларим.

Гарчи мен оғриққа дугона,
Ёшлига ёш тўкиб садпора,
Мен учун сиз буткул бегона
Туюлинг, туюлинг, ёшларим.

Энди-чи... тор ила биргаман,
Ҳасрати бор ила биргаман,
Ҳамдардга зор ила биргаман,
Қуйилинг, қуйилинг, ёшларим...

31. 03. 1998.

х х х

х

Қанча ҳаловатни ўқ олиб кетди,
Қанча оташ нидо кўчмади оққа.

Қанча маъсуд ишонч йўқолиб кетди,
Қанча маъсум қувонч тушди титроққа.

Дучор изтиробдан ёш тўкиб дув-дув,

Урилганим қолди оловга-чўкқа.
Шоирлик қисмати ёнмоқ экан-ку,
Ҳавас қилганмидим, ваҳ-ваҳ, тамуққа...

22. 04. 1998.

х х х

х

Сўз йиқилса, кўрқув билмас сўз -
Гуллар иси, боғ иси бўлган,
Сўз йиқилса, ҳеч йиқилмас сўз -
Ғурурларнинг боиси бўлган,
Талтайганча бундай шукуҳдан,
Қаро ўзин эълон этса оқ,
Битта эмас, бесаноқ руҳдан
Дув тўкилиб, тўзғиса ахлоқ,
Қотар бўлса тиллар танглайда,
Қулоқлар қар, кўр-басир кўзлар,
Тизза букиб чўкса, лалайса
Қолган-қутган бурди йўқ сўзлар,
Ожизликлар ожизлик туғиб,
Банд айласа ҳаммани пинак,
Борки журъат, мадорни йиғиб,
Сўз бўла қол, эй шоир юрак!
Ҳар мушкул чоғ, ҳар ожиз фурсат
Шоирига суялғай миллат!..

24. 09. 1998.

х х х

х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Баҳор эзгин руҳим қилар-ку таҳлил,
Мустар умрим таҳлил қиларди-ку куз,
Нега дил кўзимга тортмоқчисиз нил?
Нега руҳ чўққимни яниб турибсиз?

Билмас эдингизми, минг қарра тилим...
Кўрмас эдингизми, мард ила аҳил...
Сезмай сезимларин, англамай тилин,
Нега юрагимни қиларсиз таҳлил?!

х х х

х

Қовжиратса қаттол чархи дун,
Қовжиратса заққум ғам-алам,
Менга ҳомий – қаноатли тун,
Менга ҳомий – қоғоз ва қалам.

Ялмоғиз дун ўтга отаркан,
Пари илҳом сепа бошлар сув.
Жаллод ситам тиғдай ботаркан,
Осуда тун тўшайди парку.

Муқиммасман дўзах комида,
Муқиммасман жаннатга қайтиб...
Бахт-у ғамнинг истехкомида
Яшаяпман билганим айтиб...

24. 09. 1998.

х х х
х

Минбарга ишондим, ишларга боқмай,
Минбарда мунаввар бир юртни кўрдим...
... Энди мен ўзимни қандайин оқлай?
Кўзингга қандайин тик боқай, юртим?

Ҳасратинг зиёда... Оғригинг бисёр...
Ёмғирдан тўйиб сен, қорга тутилмиш...
Бир гала калхатга ҳаётинг дастёр,
Бир ҳовуч очкўзга ғуруринг емиш...

Қандай яшаш мумкин, иймондан тонмай?
Қандай олса бўлар алдовлар ўчин?
... Мен энди минбарга қўйдим ишонмай,
Юртим, кўзларингга тик боқмоқ учун...

27. 09. 1998.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Аравангиз ғилдираксиз... Отларни никманг,
Исьёнларни – кўндимликка ётларни никманг,
Вулқон бўлиб отилажак додларни никманг,
Йўқса, сабр тугагувси, умр тугамай...

Гул ҳаётни сақламоққа гул юрак лозим,

Фаросатни уйғотмоққа гулдурак лозим,
Отлар учун қамчи эмас, ғилдирак лозим,
Йўқса, сабр тугагуси, умр тугамай...

Меҳр нима? – юракдаги жавоҳир-лаълким,
Уни сиздан тополмади, афсуски, халқим,
Сизга манзур бу кунларни чўзарсиз балким,
Даҳшат! – сабр тугар бўлса, умр тугамай...

Истайсизки, бўлса сизга борки тавозе,
Бизга бўлса кўндимликнинг оғир ҳавоси.
Ўйланг, ўйланг: айтаримнинг шу индаллоси:
Даҳшат! – сабр тугар бўлса, умр тугамай...

Аравангиз ғилдираксиз... Отларни ниқманг...

1. 10. 1998.

1999

ИЙМОН, ДЕВДИМ, ЭРКАК ЖОНЛАРИ,
ИФФАТ, ДЕВДИМ, АЁЛ ҚОНЛАРИ...
БЎЛАЁТИР ЮЛҒИЧ-ХАРИСЛИК
ЗАМОНАМИЗ ҚАҲРАМОНЛАРИ...

х х х
х

Эй, менинг сарватим қаттол ҳаётда,
Тансиқ саодатим, ёруғ қисматим,
Ногоҳ кўз юмсам-у, қолсангиз ортда,
Эслашга бўлгайми бирор ҳислатим?

Мен-чи, сўнаётиб, чидарманми, о,
Йитсам-да, сийнамда «ох» қоларига,
Саховати танҳо, вафоси танҳо,
Суяниб юрганим тоғ қоларига...

х х х
х

Нигоҳимда серюлдуз осмон,
Биласизки, завқидан мастман.

Қулоғимда чуғурчук кушлар,
Биласизки, кўнглимни хушлар.

Димоғимда бинафша ҳиди,
Биласизки, мен – завқ муҳити.

Юрагимда шиддаткор отлар...
Билмагайсиз: соғинчим додлар...

25. 01. 1999.

ТҮРТЛИКЛАР

1.

Бизга увол сознинг шеърий торлари,
Бизга увол халқнинг оҳ-у зорлари.
Оҳким, бўлолмадик, бўла олмадик
Ҳаёт жароҳатин шифокорлари...

25. 01. 1999.

2.

Сирим йўқ... Хонишга ё созга тутдим,
Ёшга, мунғайишга, ё розга тутдим.
Ўраб-чирмар экан кимлар қалбини,
Мен эса ошкора... қоғозга тутдим...

3.

Ажаб, кимсиз? Мажнун севги жунбушлари сизда йўқ,
Қўш булутнинг чакмоқ ёқиб, сингишлари сизда йўқ.
Кўзларингиз куёшида, шиддатингиз ўтида
Куйиб ғам-у андуҳларнинг, ўнгишлари сизда йўқ...

4.

Ўзни маҳзун-маҳзун ўйга урибман,
Юзни эзгин-эзгин куйга бурибман.
Оёқ остим хазон – сап-сарик хазон,
Кўнгил ғамларини босиб юрибман...

5.

Бўла олсанг, бахт нигори бўл,
Бўла олсанг, дардга дори бўл.
Бўла олсанг, магар, юрагим,
Эзгуликнинг мардикори бўл!

6.

Сиғса бахт танамга, жондаин сиғсин,
Сиғса шавқ-ҳарорат, қондаин сиғсин.
Сиғмай қолар гоҳо дардим дунёга,
Муштдай юрагимга қандаин сиғсин?!

7.

Сиз бор – мени суйгай бу дунё,
Сизсиз мендан куйгай бу дунё.
Кўрсатмасин... Мендан ҳам аввал
Қаро кийгай, кийгай бу дунё...

8.

Тошбағир қиш тош айлади сувларни,
Ҳар тирқишдан оширди «ғув-ғув»ларни.
Шумшук бўлиб кўринишдан чўчибми,
Бир кечада ёғдирди оққувларни...

9.

Кўрдим: аямажиз юҳоси бўлак,
Етишдим: илиқ кун баҳоси бўлак.
Куртаклар ошиқар зумрад бўлмакка,
Энтикдим: баҳорнинг даҳоси бўлак...

10.

Лутфим, сен сипороқ, майинроқ кийин,
Қалбим, сен дард тўла қалбларга куйин.
Англаганим шуки, қанча йил яшаб:
Яшаш жуда қийин...

11.

Сукунатга чўмган қора ҳам, оқ ҳам...
Индамаслик – азоб. Азоб айтмоқ ҳам...
Ажабо, турармиз йўл ўртасида,
Юриб юрмоқ ҳам йўқ, қайтиб қайтмоқ ҳам...

26. 01. 1999.

12.

Ташқарида аёз.
Ташқарида тун...
Юрагим йиғлайди:
Дарахтлар юпун...

13.

Кўринг атроф ярқироқлигин,
Кўринг қорнинг оқ чироқлигин.
... Фақатгина қора қарғалар
Бузиб турар руҳнинг оқлигин...

27. 01. 1999.

14.

«Баҳорим!..» – деб нидо бўлса,
«Жаҳоним!..» – акс-садо бўлса...
Муҳаббат ибтидо бўлса,
Муҳаббат интиҳо бўлса...

15.

Расо от, дегандим... Ёлсиз қолибсиз,
Сўзда қаҳрамоним, ҳолсиз қолибсиз...
Бир ён – дўст, бир ёнда маснад кўринди.
Сиз маснадни танлаб... ёлғиз қолибсиз...

28. 01. 1999.

16.

Тақдир, дил боғимни тоқзорлик этгил,
Олма, беҳи, анор, ноқзорлик этгил...
Кибрни йўлатма хоналаримга,
Бани зийнатларин хоксорлик этгил...

29. 01. 1999.

17.

Қачон бўлмиш ўйламасдан еганга осон?
Қачон бўлмиш ўйламасдан деганга осон?
Терсни ўнглаш, мушкулларни осон айламак -
Ёлғизгина, ёлғизгина Эгамга осон...

30. 01. 1999.

18.

Букун шоҳсупада турар шотирлар...
Букун остин-устун ёдлар-хотирлар...
Кеча нон евдилар чўққини мақтаб...
Букун масҳаралаб еяётирлар...

19.

Чечак – мароқларнинг охор олари,
Шабнам – чанқоқларнинг гуҳар олари...
Булут қанотсиз-у учгай кўнгилдек,
Шамоллар – эркинлик фуқаролари...

20.

Ёмғир ҳузур қилар, кўриб шарросин,
Кўзлар ўпиб тўймас кўзлар чаросин.
Мен ҳам ҳимматларинг кўрарманми, СЎЗ,
Дерманми: «Бу – нечоғ хушбахт маросим?!»

21.

Чакмоқ чакмоқ эмас, нафрат хатлари,
Момогулдураклар – осмон додлари.
Нечоғ юракларга ўхшайсан, само:
Камалак – меҳрнинг илтифотлари...
31. 01. 1999.

22.

Билмас, надир ором-тин, гала тўлқин,
Елиб-югуради минг гала тўлқин.
Майин-майин ўпиб оёқларингиз,
Сизга маҳрам бўлар жингала тўлқин...

23.

Иймон, девдим, эркак жонлари,
Иффат, девдим, аёл қонлари.
Бўлаётир юлғич-харислик
Замонамиз қаҳрамонлари...

24.

Вазминлик бобида сиз – сокин денгиз,
Ҳайрати тобида, журъати тенгсиз.
Адолик кўрама, фидолик кўра,
Мен – ёшини шитоб совиргувчингиз...

2. 02. 1999.

25.

Хушбичим бўлдингизми,
Сиз ичим бўлдингизми,
Тўртлик, саккизликларим,
Эл учун бўлдингизми?

3. 02. 1999.

26.

Суманбар қор ёғар, малак қор ёғар,
«Қиш адо бўлди», – деб, халак қор ёғар.
Уялдими осмон қиш бўйи қорсиз,
Шитоб, йирик-йирик – лайлаққор ёғар...

5. 02. 1999.

27.

Кўм-кўк туғилган барг хазон кетаркан,
Балогардон юрак вайрон кетаркан.
Ров келган касаллик кетаркан-да сушт,
Осон келган давлат осон кетаркан...

10. 02. 1999.

28.

«Оҳ»ларига дуч келаркан қай бандаларнинг,
Сезиб қолдим кўзидаги ним хандаларни.
Ногаҳонда сергак тортдим: ажабо, «оҳ»и
Ноласига ўхшайди-ку гириядаларнинг...

11. 02. 1999.

29.

Қай кимда қай иллат бўлса, кулгаймиз,
Қай дилда азият бўлса, кулгаймиз.
Кулмоқ – бизга аҳком. Биздан ўзгада
Бизда йўқ фазилат бўлса, кулгаймиз...

22. 02. 1999.

30.

Нодонга мақтовлар, санолар – шикор,
Ҳоқонга ўзидан донолар – бекор.
Айб этманг, тўрт кулоқ бўлиб эшитсам,
Менга мен билмаган маънолар даркор...

11. 03. 1999.

31.

Йиллаб тутдим қалам, – мукаммал эмас,
Йиллаб босдим қадам, – мукаммал эмас.
Мукаммал бўлмоққа уннаб асрлар,
Ҳануз насли одам мукаммал эмас...

32.

Гўдакка эп бермайди тутқич,
Вақтини еб, бермайди тутқич.
Кексага-чи, қўймас ҳам қараб,
Қаридинг, деб, бермайди тутқич...

33.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Нетарман, сизга мос руҳ тузолмасам,
Боридан ўзгача ҳулқ тузолмасам...
Танлаганим – шафақ, танлаганим – тонг,
Нетарсиз, тун ила сулҳ тузолмасам...

18. 03. 1999.

34.

Оппок фаришталар насга боқмагай,
Дорда кетаётган пастга боқмагай...
... Боқса, ёрилгувси ўтака ўтгиз,
Макр, лўттибозлик ростга боқмагай...

35.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Истайсан: шеърда, кўшиқда қолсанг,
Бор икром, бор эъзоз, бор ишқда қолсанг...

Гирдоблар яратиб фитна-фужурдан,
Гирдоб ичидаги бўшлиқда қолсанг...

20. 03. 1999.

36.

Тоғнинг кўчар сангидан кўркқил,
Фаҳмларнинг тангидан кўркқил.
Кўрқар бўлсанг яна, болажон,
Яллоларнинг сўнггидан кўркқил...

23. 03. 1999.

37.

Ўқиб қувнай, деса, бахт китоби йўқ,
Бир-бир ёзай, деса, дил хитоби йўқ.
Кунларин неларга совурди экан,
Дилин очай, деса, дўст-аҳбоби йўқ...

25. 03. 1999.

38.

«Овозим – сиз», – дейинми?
Дейинми: «Созгинам – сиз!»
Топмай, сизни ёзгандим,
Топиб ҳам ёзганим – сиз...

29. 03. 1999.

39.

Нур истаманг ғаддора тундан,
Руҳ шикаста. Дил пора тундан.
Берилган-да одамга уйқу,
Безмасин, деб, қоп-қора тундан...

31. 03. 1999.

40.

Қарға бор... Оққувлар, яхшиям сиз бор.
Сиртлон бор... Охулар, яхшиям сиз бор...
Мудом қочсангиз-да, тутқазмай барни,
Самовий орзулар, яхшиям сиз бор...

41.

Ўтака ёргудай кўк қалди роғи,
Бурама қамчинли селлар яроғи.
Ажабо, бўларкан бетимсол ваҳм
Бетимсол гўзаллик – баҳор тўлғоғи...

2. 04. 1999.

42.

Ақлингиз жавохир. Сўзингиз латиф.
Латифлик лаззатин кўрсайдим тотиб.
Мунгли руҳингизга кирсам сездирмай,
Мунгларин сездирмай қўйсам тарқатиб...

5. 04. 1999.

43.

Ўксикли, титроқли бир ҳолат бўлди,
Ҳеч кимда йўқ хоҳиш ижобат бўлди.
Фаришта эдингиз. Тобутга жойлаб,
Ўлимнинг ўзи ҳам ҳижолат бўлди...

44.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Юхо, ҳарис ҳислар аҳдларда ошкор,
Аҳднинг дастхатлари шахдларда ошкор.
... Ўйлар у, қилмишим пинҳон қолар, деб...
... Илдиз тўла қуртлар шохларда ошкор...

45.

Умр – адолат деб адо бўлмоқлик,
Умр – мухаббат деб фидо бўлмоқлик.
Адо бўлолмасанг, фидо бўлолмасанг,
Лоқал, лоқал дуо бўлмоқлик...

6. 04. 1999.

46.

Тоғларингнинг булоғи бўлсам,
Йиртиғингнинг ямоғи бўлсам...
Ҳеч бўлмаса, Ватан-онажон,
Узуғингнинг улоғи бўлсам...

15. 04. 1999.

47.

Сиз меники, мен сизники, азизим,
Меҳрники, рост сўзники, азизим.
У кунларнинг ғамин ейлик, маҳшарда
Иккимиз ҳам ўз-ўзники, азизим...

19. 04. 1999.

48.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Борки умидимни узиб кетганман,
Ишонч ниҳолларим эзиб кетганман.
Сен оёқдан чалар тўп майдонига
Қайта кирмагайман, безиб кетганман...

23. 04. 1999.

х х х

х

Серифор ялпизгина,
Қанд-у новвот қизгина,
Қизгина-ёлғизгина -
Дилноза.

Орзуларнинг куртаги,
Ота-она эртаги,

Уч аканинг эрмаги -
Дилноза.

Тоат-тилакдан қайтим,
Эмаклаш, деса, – дайдим,

Келинлигинг кўрсайдим,
Дилноза...

26. 01. 1999.

х х х
х

Ширин-ширин бўса тутиб ҳар бир онимга,
Мендан бўса ололмаган кунлар ўтдилар.
Ўт қўйгудай бу ширин жон – хонумонимга,
Бахтни четга суриб, кўпроқ мунглаб ўтдилар.

Ўтган кунлар ўйларимни қилар-да таъкиб,
Чиқаверар, чиқаверар таъна-арзлари.
Тарозига солиб кўрсам, ортимга боқиб,
Қарзлари кўп, қарзлари кўп, менда қарзлари...

Холбуки, шахд йиғиб бўлган борки тортиғин,
Холбуки, шом... Мажолсизлик кўзлари катта...
Холбуки, тан беҳолгина... Сўрар ҳордиғин...
Холбуки, мен тургандайман сўнгги бекатда...

26. 01. 1999.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Сизга осон
Кайфиятни минг қийим этмоқ,
Сизга осон
Равон йўлни кўп қийин этмоқ...

Бизга осон
Вужудимиз нидога солмоқ,
Бизга осон
Сиз золимни Худога солмоқ...

27. 01. 1999.

х х х

х

Яхши кўшиқ, тикдингми кўзни
Эътиборнинг назарларига?!
Ороланиб, солдингми ўзни
Манфаатнинг бозорларига?!

Тизза букиб, илтифот тўкиб,
Сен ўзингча иззат ундирдинг.
... Суйкаланиб, қилпилаб, чўкиб,
Яхши кўшиқ, мени ўлдирдинг...

1. 02. 1999.

х х х

х

Гоҳ ғижиниб, гоҳ ўзни алқаб,
Шукур қилиб умр боридан,
Сени олиб чиқмоқдаман, қалб,
Бу ҳаётнинг чангалзоридан...

Бўлмагил, деб, ўта нозиктаъб,
Чидагил, деб, тўқмоқларига,
Сени яна ташлагайман, қалб,
Бу ҳаётнинг сўқмоқларига...

2. 02. 1999.

х х х

х

Ногоҳ юрагимда уйғонди ўкинч,
Изтироб айланди минг сипоҳимга.
Ағёр ўзга эди... Ўйламовдим ҳеч
Қўлни силтарман, деб, ҳамтупроғимга.

Ўйловдим: отиб муз, қувиб таъқибни,
Хурлик елларига тўлгай боғларим...
Нетай, ёғийларим англаган қалбни
Англай олмасалар ҳамтупроқларим...

3. 02. 1999.

х х х

х

Эгилмаган тизликлар,
Билмам, қандай изликлар,
Юрагимнинг парчаси -
Тўртликлар, саккизликлар.

Кошки бўлсангиз сўлим,
Кошки фикрати тўлин,
Сиз – элга чўзган қўлим -
Тўртликлар, саккизликлар...

3. 02. 1999.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Беҳад илтифотин тутганда ҳаёт,
Қанча умидларни пичоқлаб сўйиб,
Қанча истеъдодга бўлдинг сен жаллод,
Қанча фарёдларни симирдинг тўйиб...

Бир кун шаъминг ўчар... Бу – элга шараф!
Энди маҳринг бўлгай ўкинчлар сарғиш.
Тупуриб ўтарлар қабринга қараб,
Сокин лаҳатга ҳам ёприлгай қарғиш.

Меҳр-муҳаббатни, эъзозни ёнлаб,
Шундай бир қисматни олмишсан танлаб...

3. 02. 1999.

х х х
х

Менинг завқим, табрикларим, олқиш-таъзимим
Эътиқоди талотумдан белат чиққанга.
Фикр етиб битганларим – юрагим-назмим
Юрагидан тоза Ватан, миллат чиққанга.

Менга ёғий, менга нафрат – алдоқчи, маккор,
Билиб-билмай ҳатто ўзим айландим ўққа.
Яратганим насиб этса, отилмоғим бор
Юрагида тоза Ватан, миллати йўққа...

5. 02. 1999.

х х х

х

...Га

Сизни журъат ила сийламиш ҳаёт,
Наҳотки саналса фазилат – хато?!
Кўриб феълингизни шарттаки, шаддот,
«Яшашни билмас...» – деб кўярлар ҳатто.

Журъат қуюнлари айлар бетоқат,
Сизга ор забтидан бўлмоқлик халос.
Тил тўла ҳайқириқ – майдон йўқ фақат,
Юрак тўла оташ – йўқлов йўқ, холос.

5. 02. 1999.

х х х

х

Улуғ Бек Ойбекка тегиш чорбоғда
Кундузлар меҳнаткаш, беором тунлар.
Фидойи юракда, нурли қабоғда
Улкан соғинч тунар, эътиқод тунар...

Соғинч энтикади, соғинч тўлғанар
Чорбоғ қўйнидаги овлоқ муҳитда.
Эътиқод кунма-кун пишар, улғаяр,
Ва лекин либоси доимо битта.

Бунда «Нечун?» деган кескир сўроқнинг
Бургут нигоҳидан нопоклик изза.
... Улуғ Бек Ойбекка тегиш чорбоғнинг
Руҳи мудом баланд, мудом покиза...

7. 02. 1999.

х х х

х

Сел қуяр... Ютгудай дарахт, уйларни,
Мен туриб қоламан том панасида.

Оқизгим келмайди тоза ўйларни
Бўтана оқимнинг пўртанасида.

Фаслнинг бетийиқ саркашлигидан
Четроқ тура қолсин тегса сўлар руҳ.
... Ўткинчи шумликнинг шаррослигидан
Ахир қанча кўнгил қўйлаги доғ-дуғ...

9. 02. 1999.

х х х

х

Ҳой чечагим, хой чечак,
Қуёш чечак, ой чечак,
Сен тенгма-тенг турибсан
Қиш, қор ила, бойчечак.

Гулбаргларинг жим-жима,
Кучинг гўё ним-ним-а...
Қордан ғолиб келишлар
Лекин сенга ҳеч нима.

Кўзингда маънолар бор,
Кўзимда санолар бор.
Миттигина тугмачам,
Шаҳдингда дунёлар бор.

Сассизгина қайнаб тур,
Дилга шаҳдни бойлаб тур.
Мана шундай, бойчечак,
Бизни мулзам айлаб тур.

Сабоғинг тинглаётиб,
Айтай: «Мен – сенга котиб...»

х х х

х

Еллар яйраб япроқ нозидан,
Бўса олар, беникоҳ олар.
Қўш булутнинг эҳтиросидан
Осмон кўзи чарақлаб қолар.

Сипо қоя, шаддот шалола
Туришади кўнгилни хушлаб...

... Уялгандан никоҳли лола,
Лабларини қонатар тишлаб...

10. 02. 1999.

х х х

х

Сен – шундай жозиба қадимдан-қадим,
Сен шундай табиба надимдан-надим,
Мудом ичдим сени, мудом чанқадим,

Ишқ, десам, у сенча мутгасил эмас,
Сенингдек бир умр, тўрт фасл эмас.

Сени йўқламаган биронта жон йўқ,
Сенсиз ҳаёт тийин, сенсиз жаҳон йўқ,
Сенга шайдоликка асти поён йўқ,
Мен ҳам бир кемтикман, фатҳингга толиб,
Бунча жаҳонгирсан, бунчалар ғолиб...

«Бас, етдим...» деганда, яна бир бошдан
Ойдан ёғду олиб, олиб қуёшдан,
Бўлиб ойдин вужуд, бўлиб қуёштан,
Олисда чарҳ уриб порлайверасан,
Тўлинсан, тўлмоққа чорлайверасан...

Сен – масрур қўшиқлик, шодон дуторлик,
Кунларим олдиндан хандон этарлик,
Гоҳи қўл етмаслик, гоҳи етарлик,
Шундай мўъжизасан, шундайин қисмат,
Жаннатий нафасли, фаришта хислат...

Йўқ эсанг, мушкуллар бизни ермиди,
Оғриққа эш кунлар бизни ермиди,
Ўксиклар, тушкунлар бизни ермиди,
Ҳаётга олтин ҳал сураб ўзингсан,
Суманбар кўрсатар, кўрар – ўзингсан...

Сен – менинг мангулик йўлдош хунарим,
Ҳеч завоқ билмасим, доим унарим,
Ҳамма сўниб бўлгач, охир сўнарим,
«Ўлим» деган сўзга доимо зидсан,
УМИДсан, УМИДсан, ширин УМИДсан!

Эй кўнгил – самовий рангин камалак,
Синдир, умидсизлик шохларин синдир!
Букун фақат ростни тавоф айламак,
Букун – умидларга суянар кундир.

11. 02. 1999

х х х
х

Мен лол ҲИММАТ маҳоратига:
Ана сарв-у ана санобар...
Гулрў сурат малоҳатига
Ноқис ақлим қилолмас бовар...

... Мен лол ҲОРАТ харобатига:
Қувғин ҳаё, қувғин садоқат...
Бадхў СИЙРАТ жаҳолатига
Ноқис ақлим қилолмас тоқат...

13. 02. 1999.

х х х
х

О, бу ақл!.. Тортган каби қобил, хотиржам,
Ташлагандай беоромлик либосин ечиб...
Сабр ухлар... Нафрат ухлар... Овлок чодирчам...
Яшаяпман кунларни еб, кунларни ичиб...

О, бу юрак!.. Пармалайди ҳар кун танамни,
Жимжит, ношуд соҳибадан кетгудай кечиб...
Яниб ғамни, тилиб дилни, койиб қаламни,
Кун ўтказар у мени еб, у мени ичиб...

13. 02. 1999.

х х х
х

Сенга гул ярашар, ақл ярашар,
Сахийлик ярашар, баҳорим, жуда.
Фасллар шоҳи, деб, сенга қарашар,
Сел, дўл бўлаверма худа-беҳуда.

Сени ўйлаганда, кўрмай тангликни,
Латифлик киради шоир тушига.
Жаъми зулм, қаҳр, беписандликни
Кўшиб юборсанг-чи қиш улушига...

11. 03. 1999.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Кўрмоқдамиз, қаҳратон қиш, найрангларингни,
Ҳаммадан ҳам навбаҳорга қайраяпсан тиш.
Боиси: у оқ қордаги ой рангларингни
Эритди-ю, кўзга ботди шумшук кўриниш.

Деразага чизган безак-суратларинг ҳам
Бўғотдаги шокилалар бўлмади санъат.
Дув тўкилди, қуёш юзин очаркан кўклам,
Эриб битди, оқиб бўлди, нуради талъат.

Бизга қучоқ очар экан баҳор-гулойим,
Кўк либосда кўрарканмиз она масканни,

О, сен қаттол, сокингина тортиб мулойим,
Ямлаб қўйдинг бир кечада унган-ўсганни.

Не ҳам дердик, югуравер гўшалар оша,
Омад кулиб, давринг келиб қолмиш ҳарқалай.
Бу ҳам бизга битта сабоқ, битта тамоша,
Кўзасидан чиққан жинни кўрганмиз талай...

24. 03. 1999.

х х х
х

Рухият осмони, вужуд замини
Нечоғ дилрабо-ю нечоғ оғриқли.
Дўзах ўтларидай куйдирар мени
Ҳар битта нопоклик, ҳар бир қийиқлик.

Кўзда кулгуларим, кўзда ёшларим,
Бахт, ғам қоришмаси замин-у фалак.

... О, гўдак кўнгил-а... Тупроқдошларин
Барини фаришта кўрсам, деб, халак...

24. 03. 1999.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Кўпоргувдай борки денгиз кўксини ғулув,
Олдга чопар, кўкка сапчир, қайнар, ўкирар...
Сувлигини йўқотгандай денгиз тўла сув,
Тўфон, гирдоб, сел бир бўлиб шиддатга кирар...

Ўзин отар ҳар томонга бесамар, беҳуд,
На саломни билади у ва на аликни.
... Мен бўлсам-чи, қирғоқда бу жунбушга шоҳид,
Ҳайрат ила кузатаман девоналикни...

24. 03. 1999.

х х х
х

Бу кунлар алдоқчи, кунлар бежуръат,
Мақтовларин, кўнгил, билаверма рост.
Биздан авлодларга не тутар фурсат?
Қай асно сийратлар қолгувси мерос?

Эвоҳ, ҳар битгамиз бир кафтгина хок,
Ёндирсак умрнинг хазонларини.
Ясамоқ бўламиз ўзимиздан тоғ,
Тан олмай фурсатнинг мезонларини.

Бу кунлар алдоқчи, кунлар бежуръат...

29. 03. 1999.

х х х

х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Сизга боқар бўлсак, чехрангиз хандон,
Букун умрингизнинг ғолиба фасли.

Очилиб боряпсиз кун сайин чандон,
Хушсурат муҳитли, хушҳол нафасли.

Тамойиллар янги... Илтифот катта...
Амрингизга муштоқ теграда юзлаб...
... Э, бизми? Маликчўл – бийдай хилватда
Юрибмиз Искандар қудуғин излаб...

30. 03. 1999.

х х х

х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Қўй, дўстим, интилма ҳашам тарафга,
Гуллар ифоридан бўлолмассан маст.
Буткул етти ётсан бу айри сафга,
У махсус тантана сеники эмас.

Улар асъасадан сармаст, ҳойнаҳой,
Улар учун тийин манфаат-коринг...
Жинлар ўйини бу... Асрасанг-чи, ҳой,
Қийшайиб қолишдан афти-ангоринг...

30. 03. 1999.

х х х

х

Ер маҳзуна. Ер ранги синиқ,
Ҳавода ҳам рутубат, туман.
Ҳар нигоҳда ўксиш, хўрсиниқ,
Ҳар лаҳзанинг захри – ёсуман.

Шарқирок сув – занжирбанд, халқоб,
Ариқларнинг йўқ кўнғироғи.
Илтифотлар бўлган каби соб,
Табиатнинг бисёр фироғи.

Ўт-ўланлар – супринди, чирик,
Буткул ғойиб кечаги фараҳ.
Харобалик ишғоли йирик,
Мунғаяди шип-шийдам дарахт.

Ер истарди: кўринса ширин,
Туйса умр зарифлигини...

... Учқунлаган оппоқ қор, ернинг
Беркита қол ғариблигини...

31. 03. 1999.

х х х

х

Бошим узра феруза само,
Оёқ остим – гуландом баҳор.
Улар ила биттаман гўё,
Нигоҳимга қуйилар оҳор.

Чор атрофим кўм-кўк оғушда,
Майса ўқир севги хатини.
Гўёки мен кўргандай тушда
Қабоҳатлар салтанатини.

Гўё андуҳ бўлиб оқизоқ,
Симираман поклик шукуҳин.
Кўкси баланд, тилаклари оқ
Қушлар учар... Учади руҳим...

Осмон ерга қўл чўзар, ёки
Осмониға бош урарми ер...
... Умрим бино бўлиб, гўёки
Битганларим – ошиқона шеър...

Шу тупроққа ишқман, ихлосман,
Тутгим келар менинг-да оҳор.
... Бошим узра феруза осмон,
Оёқ остим – гуландом баҳор...

4. 04. 1999.

ДЎСТГА ТАСКИН

Беҳудага кўк чақар гугурт,
Қалдиروقлар осмонга устун.
Беҳудага йиғлайди булут,
Беҳудага ғамгинсиз, дўстим.

Кўкда чақин... Кўнгилда чақин...
Садолари сервахм, тихир...

... Нигоҳингиз ёритай, боқинг,
Беҳудага сўнмасин меҳр.

Сочилсин-да хушҳоллик зулфи,
Бахт гуллари очилсин қийғос.
Жудо бўлмоқ – шу куннинг урфи,
Фидо бўлмоқ – қадимдан мерос.

Ўтар фурсат... Ўтмоқда тезоб,
Ғам юқмасин ўйларингизга.
Бу дунёнинг бўлгани – азоб,
Арзимаиди куймагингизга.

Бизда меҳр бир эмас, икки...
Бизда меҳр кемтик эмас, бут...
Тушкунликни ҳайдаб, дейликки:
«Беҳудага йиғлайди булут...»

9. 04. 1999.

САРОЙ ШОИРЛАРИНИ ЎҚИБ...

Бекиёс дардкашлик хиёбонида
Кезгувчи шоирин севар-ку очун.
Йўқ экан бу ҳатто шоҳ имконида,
Шоҳлар ҳузурида эмаклаш нечун?

Бу айри истеъдод дасталарида
Аллоҳ назари-ю каломи яшар.
Оҳ, уларни ёрлик расталарида
Арзимас чақага нечун пуллашар?!

21. 04. 1999.

х х х
х

Ногоҳ кайфиятим ғуборин артиб,
Қўлимда жилмайди пушти атргул.
Вайрона кўнглимга беролди тартиб,
Ломакон таскинга макон бўлди ул.

... Кунлар юрагимга андуҳлар ташир,
Еб қўймоғи аниқ шоқол ғам-алам...

... Атргул тутмоққа қодирмисан, шеър?
Қодирмисан таскин бўлмоққа, болам?

21. 04. 1999.

80-ЙИЛЛАРНИНГ ОХИРИ...

Мен ўшал кезларда изтироб бўлдим,
Томири кесилган кун эди кунлар.
Мен ўшал кезларда хок-туроб бўлдим,
Мунг эди, мунг эди, мунг эди кунлар.

Шеърлар ёзолмадим... Ёза олмадим,
Додларни, «ох»ларни, қонларни босиб...
Лекин РОСТЛИК эди мен учун надим,
УЙҒОҚ ХАЛҚни кўриш бўлганди насиб...

21. 04. 1999.

х х х
х

Ҳар кўрганим, кўрмаганимда
Мен истаган толе бўлсайди.
Бирга юрган, юрмаганимга
Шеърларимнинг боли бўлсайди.

Ҳар кимсанинг зийнати – субут,
Ҳар кимсанинг суянгани – юрт,
Юрт қизларин кўзларида ўт,
Йигитларин ёли бўлсайди...

Ҳар миллатдош – сўзимга меҳроб,
Ҳар қари-ёш – кўзимга суҳроб,
Дейман ихраб, ўйлайман ихраб:
«Юзларининг оли бўлсайди...»

Умрин узун кўрсам ёлқиннинг,
Сеҳрин фузун кўрсам талқиннинг,
Ёзганларим она халқимнинг
Таржимаи ҳоли бўлсайди...

22. 04. 1999.

х х х

х

Кўксига қўш умр заҳматин осиб,
Заррача сўз очмай азоб, хоришдан,
Менинг ўттиз йилим бағрига босиб,
Иситган, яйратган оппоқ фариштам,
Менга ҳадя этган қўш жуфт қоракўз,
Кўзларки, нуридан энтикар юрак!..
... Ҳасадлар, қарангиз, ғамлар, қарангиз,
Не бахт шундай сурур кафтида турмак!

22. 04. 1999.

х х х

х

Қуёш нури – ипак кокила.
Иккимизнинг зиё – жонимиз.
Қия, ҳарир дарпарда ила
Безаб қўйдим шабистонимиз.
Бахт уфурар, шеър уфуради
Меҳмон ойдан, меҳмон шамсдан.
Ёруғ хавас боқиб туради
Қия, ҳарир дарпардамиздан...

23. 04. 1999.

х х х

х

О, бу риёкорлик, о, бу разолат... -
Чандон яшамоққа уринаверар.
Сиз минг бошин ёринг, айланг жароҳат,
Майда бутунларга бўлинаверар.
Ўсиб катталашар... давомли... жўшқин...
Ким унга пойдевор, ким унга ҳомий?
... Мана шундан куйган Навоий, Пушкин,
Мана шундан куйган Арасту, Жомий...

23. 04. 1999.

х х х

х

Ташвиш чекмасинлар: узлат оғуши
Ҳали урганча йўқ кўнглимга маним.
Сокинлик лаззати, хаёл оққуши
Қувнатар кўзларим, яйратар таним.

Ташвиш чекмасинлар: кўрган-кечганим
Ҳар кун юрагимга энг азиз меҳмон.
Муҳаббат, муҳаббат... – эшик очганим,
Улкан бойлигига тикилган шоҳман...

23. 04. 1999.

КУЗ МАНЗАРАСИ

Тоғлар қордан оқарди букун,
Қуёш тафти синиқлашади.
Оқар сувлар кексайдимикин,
Фикрлари тиниқлашади.

Базўргина тизгинлаб бардош,
Қаро булут солланиб борар.
Сарикликка эгмагандай бош,
Ўрик барги олланиб борар...

Дилдирайди толлар – чилвирсоч.
Ачинганча дейман: «Бечора...»
... Ўкинмасдан ўзга йўқ илож,
Тўкилмасдан ўзга йўқ чора...

24. 04. 1999.

х х х

х

Ҳозир ҳамма бизда айтади қўшиқ...
Ҳамма рақсга тушиб, учирар елка...
Бу юрт – фақат куйлар тўлдирар бўшлиқ,
Бу юрт – фақат рақслар ўсгучи ўлка.

Менгина укувсиз, менгина ношуд...
Оққуш йўқ руҳимнинг бўйи-бастида...

... Балки укувларим бўлгандир нобуд
Ялпи сархушликнинг оёқ остида...

26. 04. 1999.

х х х

х

Шундай шеър ёзсамки,
Шундай шеър ёзсам,
Бағри ўт бўлса...
Юракка боссангки,
Ярангга боссанг,
Баргизўт бўлса...

26. 04. 1999.

х х х

х

Бузмадингиз, умримга кириб,
Эски яшаш тамойилимни.
Мен барибир қўйдим ўчириб
Сизсиз ўтган ойим, йилимни.

Сизли бўлди борки бу ҳаёт,
Сизли бўлди борки бу йиллар.
Зеро, сизсиз фикр йўқ дилшод,
Зеро, сизсиз умр йўқ дилбар.

Айтар бўлсам кўнглимни холис,
Диёнати, меҳри қойимсиз.
Ҳатто ўзим сақлашга ожиз
Юрагимни қўяр жойимсиз...

26. 04. 1999.

х х х

х

Орқага қайрилиб, тан олмоқ лозим:
Мискин кунлар бўлди бисёрдан-бисёр.

Иншооллоҳ, энди учгай овозим,
Иншооллоҳ, бўлгай тасалли дастёр.

Ақалли, бошимда муҳаббат паноҳ...
Ақалли, кўксимда тиловат-тоат...
Ақалли, руҳимга эркинлик ҳамроҳ...
Ақалли, жиринглаб уйғотмас соат...

26. 04. 1999.

УЧЛИКЛАР

1.

Ҳақиқат, сендадир жаннат ифори,
Лекин йўлинг чағир, сўзинг тўпори,
Ёлғон эса, худди мойдай мулойим...

2.

Дунё хурдир. Кимсаларин хур, деб бўлгайми?
Дунё сирдир. Қилмишларин сир, деб бўлгайми?
Топилади сирни очар котиблар доим...

3.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Қалбингиз кафтингиз устида,
Кўнглингиз шон-шуҳрат қасдида...
Ўлибманми сизни танитай...

4.

Фақат олисларга тикиб у нигоҳ,
Фақат олислардан бўлиб у огоҳ,
Оёқ остидаги тошга қоқилди...

5.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Пешво билиб юрагингизни,
Шоҳсупага чиқардик сизни.
Туширолмай, энди биз ҳалак...

6.

Мен сизга келгандим хавотир ила,
Шунчаки бир ташриф, юз-хотир ила...
Шукур, ҳаётимга тўлди гунафша...

7.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Мард, девдилар... Қароқчи чиқди...
Пок, девдилар... Алдоқчи чиқди...
Айтилмасми чўпчак болага?!

8.

Узоқ йиллар ипи боғлаган бизни,
Чийралиб боғлаган икковимизни.
Менга хўп ёқади шундайин тузоқ...

9.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Ҳарис, сурбетликни бош илм қилиб,
Сонсиз юракларни минг тилим қилиб,
Тарих эшигини қандоқ қоқар у?

10.

Дейишади: «Бўлгани ғам, бўлгани жафо,
Дунё каттол. Дунё совук. Дунё бевафо...»
... Кўрсат, аёл, шу дунёнинг муҳаббатлигин...

11.

Менга меҳр эмас, нафрат бўл, болам,
Сен юлиб олинган бағримга шу дам
Нафратни кўз-кўзлай, ўлмаслик учун...

12.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Аллоҳ улашаркан камсуқумликни,
Ростгўйлик, диёнат, безуғумликни,
У юҳо юрганди қайда ивирсиб?

13.

Фақат биздан қилмоқда фарёд
Фақат биздан қолдиргувси от,
Фақат бизга тегиш кун, ойлар...

14.

Нигоҳим-ла тоза юрак, соф руҳни силай,
Сиздан юқиб, пок ниятга мен ҳам осилай,
Қалдирғочлар, келиб кўнинг бўғотимизга...

15.

Қор эриди қуёш боқиши билан,
Ер қуриди қуёш боқиши билан...
Ҳар кимнинг қуёши ёришсин экан...

16.

Гўдак аёлингиз овута қолинг,
Гулдак аёлингиз овута қолинг, -
Борки гуллар кейин сизники бўлар...

17.

Касбингиз аввало кўнгил бўлгайми?
Сиз боис кўнгилга енгил бўлгайми? -
Садоқат кирмоқчи ишхонангизга...

18.

ДЕҲҚОН

Сабри узун, қўллари қисқа,
Уни талар минглаб қумурсқа...
Имконида бори – хўрсиниш...

19.

ҲАЁТ

Соб этади риёси,
Азоблайди дунёси...
... Лекин совимоқ қайда...

20.

Серзиё кундузлик, зим-зиё тунлик,
Нечоғ гулгунлик-у нечоғ дилхунлик...
Бу сенми, оппоғим, шеърият?

21.

Қуёшини йўқотгани чоғ
Қора ғамдай кўринади тоғ...
... Бундан шафақ ўлардай хижил...

22.

Тушдим кўнгил аробасига...
Кунларимнинг харобасига
Гулкўчатлар эсмоғим керак...

23.

Умрим бўйи тақдиримга букким тиз,
Умрим бўйи нигоҳимда бўлсангиз,
Азизим!

1999.

х х х

х

Сиз кириб келасиз.
Чиқар хонамдан
Нохуш эсдаликлар,
Қора хаёллар...
Сиз кириб келасиз, -
Рухимга ҳамдам
Бўлиб қолар зумда
Поклар, ҳалоллар.

Сиз оппоқ чўққисиз
Тоза нафасли
Мендай руҳи синиқ,
Мендай асовга.
Сиз – менга умримнинг
Биллура фасли,
Сиз -
Менга қисматдан
Шоҳона совға!

7. 05. 1999.

х х х

х

Эзгуликка, покликка толиб,
Нурлар, гуллар ичра битганим,
Ўзларига ўхшатиб олиб,
Фаришталар севиб тутгани -
Қизим, боқсам, сен-ла эгизак
Орзум бўлган покиза муҳит,
Сийратингга бўлибди безак
Мехр, ҳаё, шоҳона бир дид.
Фидоликка очасан кучоқ,
Парвоналик, жоним, сенга хос.
Мен ҳаётни севардим нечоғ,
Шукур, севгим бўлибди мерос.
Видо кезиб ўнг-у сўлимда,
Сўнгги нафас сўраса изн,
Мен бўлай-да оппоқ қўлингда,
Кўзларимни юма қол, қизим...

15. 05. 1999.

х х х

х

Ўн йиллик соғинчим қолгай-да бошлаб,
Эгатга эгилган элга бораман.
Бахтсиз бахтиёрлик ниқобин ташлаб,
Бениқоб дил ила дилга бораман.
Далалар – ирода. Далалар – сабр...
Чанг-тупроқ йўл бўйлаб тераклар бўйчан...
Осмон тўла қуёш. Осмон – беабр...
Ҳориган чошгоҳнинг нигоҳи ўйчан.
«Жазира» аталмиш битта сўзга жо
Саратонга оид борки сир, афсун.
Иссиқ авж пардасин этади ижро,
Салқинга қочолмай, ғўзалар маҳзун.
Она гўдагига тутади кўксин
Серчандиқ тут таги, пайкал бошида...
«... Нахот шулар бўлса, – ўйлайман ўксиб, -
Шоирлар куйлаган ажиб нашида?!»

16. 05. 1999.

х х х

х

Йўқотганча бардош-тўзимни,
Оғриқлари узун бўлгим йўқ.
Йиғлаб-йиғлаб, яна ўзимни
Овитгувчи ўзим бўлгим йўқ.

Сароб бахт-ла бежаб орзумни,
Сероб озорларни қуварман.
Ажин босган чарчоқ юзимни
Марям* сувларига юварман.

Ҳаёт шоми бўлса-да ҳамдам,
Толибаман исъён битикка.
Соб умрни чўзиб бўлса ҳам,
Кўргим келар халқимни тикка...

04. 11. 1999.

**- Марям дарахти – ёввойи мурч. Унинг барг ва навдаларининг қайнатмаси, ёзишларича, ажсинларни кетказар экан.*

х х х

х

Алдовлари, фириблари йўқ,
Бағри тўкин, ғариблари йўқ,
Булут тўсган ғурублари йўқ, -
Гўзал эди хаёл ўлкаси.

Ҳар одами одам, деб яшар,
Кўнглим маним – олам, деб яшар,
Йўламагай алам, деб яшар, -
Гўзал эди хаёл ўлкаси.

Суйдим, суйдим, мен уни суйдим,
Туйдим, кейин фириблар туйдим,
Улар ичра йўқотиб қўйдим, -
Гўзал эди хаёл ўлкаси.

Дунё – бир кам. Мен ҳам бир камман,
Юрар йўли доим тиканман,
Уни қайта топармиканман? -
Гўзал эди хаёл ўлкаси...

5. 11. 1999.

2000 – 2002

БИРЛИК ИСТАБ,
ҒҰРЛИК ТОПҒАН – МЕН,
ҲҰРЛИК ИСТАБ,
ХҰРЛИК ТОПҒАН – МЕН...

х х х
х

Мен – маккор ўқлардан безган жайрона,
Мен – қилвир андухдан тўзган вайрона,
Мен – сўзи ярадор, кўзи хайрона,
Ёнимда бўлинг.

Кўряпман: дунёси – бетизгин, фосиқ...
Одам-ку одамга улкан бахт, тансиқ...
Ҳеч кимга чўзилмас қўлларим чўзиқ,
Ёнимда бўлинг.

Беором хилқатнинг савдоси – икков,
Ярадор юраклар садоси – икков,
Бедаво кўнглимиз давоси – икков,
Ёнимда бўлинг.

Нетардим, дил ёлғиз, ўт билмаганда,
Умримга сиз эҳсон этилмаганда...
Ўтиб кетмоғим бор кутилмаганда,
Ёнимда бўлинг...

11. 01. 2000.

х х х
х

Кўникиб кетдим ҳам, серҳадик кўзлар
Кўриб кўрмасликка олишларига.
Айтмасам, кўксимда минг маҳбус сўзлар
Виждонни не кўйга солишларига...

Менга ачинганлар айлашар талаб:
«Ҳар боб-ла урилмай, терсликни ташла...»
... Маҳбус сўзлар эса, кўксим таталаб,
Ҳурлик, эркинликка, о, нечоғ ташна!..

22. 11. 2000.

х х х

х

Буюк эди менга ҳақиқат,
Тоза эди орзум булоғи.

Мантиқ дерди: «Ҳар бир дақиқанг
Жоиз эрур гўзал бўлмоғи...»

Булоғимга супринди ташлаб,
Ҳақиқатни этдилар сургун.
Мен нетайки, шу ондан бошлаб
Оҳим бўлди дуркундан-дуркун.

Умидларим қолди пучмайиб,
Қувончларим айтди хайр-хўш.
Сўзим ёшли, сўзларим майиб,
Қаршимдаги йўл эса бўм-бўш.

Бу йўллардан сургун ҳақиқат,
Қуриб борар орзум булоғи...
Ваҳоланки, ҳар бир дақиқам
Жоиз эди гўзал бўлмоғи...

11. 12. 2001.

ҲУРЛИККА ДЕГАНИМ

Излаганим, кўзлаганим, сўзлаганим,
Изларини топа олмай музлаганим,
Қачон сенга айтаркинман «Ассалом!» деб?..

3. 12. 2001.

х х х

х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Менга аён пинхон дардингиз:
Қўйиб берса, мени ердингиз
Иштаҳа билан...

10. 12. 2001.

ИККИЛИК

Мен шеърда юлдузга, ойга учарман...

Ерда ер тишлаган элга дучорман...

2001.

АЁЛНИНГ 8-МАРТ КУНИ АЙТГАНЛАРИ

Йилда бир бор байрамим менинг,
Тутилган ой – ойларим менинг...

2001.

ҲАЁТ ЙЎРИҒИ

Чириган барг, хаслар айтишса лапар,
Виз-визак шамолнинг най саси билан,
Ернинг пўпанагин қиш қори ёпар,
Баҳор ёпар гул-у майсаси билан...

2001.

ЯХШИГА АЙТГАНЛАРИМ

Ўнгга юрдим... Чапга юрдим... Эгилдим «ох»дан...

Таскин топдим биттагина сизнинг даргоҳдан...

Исириқлар осиб кўйинг дарвозангизга...

20. 11. 2002.

х х х

х

Бирлик истаб,
ғўрлик топган – мен,
Ҳурлик истаб,
Хўрлик топган – мен...

2002.

х х х

х

Ватан – тўкин, адл боғим,
Ғурбат эса – қатлгоҳим...

2002.

х х х

х

Ҳали уйқусидан турмаган қуёш
Менинг юрагимдан кўтаргудай бош...

2002.

х х х

х

У... -

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Энг қисқа ишонч-у энг узун офат,
Бир кичик янглиш-у улкан касофат...

2002.

2003

ҚУЁШИ ТУТИЛГАН ЮРТ,
НУРЛАРИ ЮТИЛГАН ЮРТ...
ВО АЖАБО, БУ ЮРТДА
ИЙМОН-ЭЪТИҚОД УНУТ...

х х х

х

Ўқидим... Ўқидим... Шеър – махбусхона...
Ундан фақат оҳ-воҳ, андуҳ таралар...
Борми дардсиз шеърни кўрган замона?
Наҳотки шоирлар ғамдан яралар?!

Шеър битдим... Мени ҳам буткул ёнлаган
Қувноқ вазн-у оҳанг, шодон маросим...
Борки шоир ёзиб тугатолмаган
«Оҳ»дан бўлак, э воҳ, йўқми меросим?!

28. 06. 2003.

УЧЛИК

Кўриб қўйсин тўкислар:
Ғижим руҳни текислар
Ғижим кўнгил – меники...

28. 06. 2003.

х х х х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Кўрган-билганларим кўз ёши бўлди,
Кўз ёши шеъримга сўзбоши бўлди...
... «Гадонинг душмани – гадо», – дердилар,
Ажаб, менга эса... юртбоши бўлди...

28. 06. 2003.

ИККИЛИК

Ҳар куннинг бор ўз улуши:

Ё миси, ё зар-кумуши...

28. 06. 2003.

х х х

Менинг руҳимга мос йиғлади осмон,
 Қон йиғлади осмон неча кун-тунлар...
 Мен ҳам осмон каби охи шарросман,
 Бу – қандай тузум-у бу – не тутумлар?!

Нимани ҳам кўрди элим эл бўлиб?
 Наздимда, бахт уни буткул йўқотган...
 Дунё булутлари бошига тўлиб,
 Дунё тўфонлари кўзида қотган...

Мен-ку истар эдим: шу мунис халқим
 Андуҳларин бир-бир юрсам супуриб...
 Гулгун чехрасини этолсам талқин,
 Қувонч ифорлари турса уфуриб...

Мен-ку истар эдим буюк покликни,
 Ним-ним кўнглим эди ҳаммадан бойроқ.
 Тасаввур этолмай ёқачокликни,
 Орзумда учарди оққанот байроқ.

Мен уни кўксимдан тополмай халак,
 Мен уни чехрамдан тополмай сўлдим.
 Кўрганим – фириблар... О, кўхна фалак,
 Ўлдим! Ўлдим!! Ўлдим!!! Тириклай ўлдим!!!

... Лопиллаб бораркан мен ётган тобут,
 «Ким?» – деб танимаслар сўрса мабодо,
 «Бир ғариб, – деб айтинг, – озод, тоза юрт
 Орзусида ўтган ғариб бир гадо...»

28. 06. 2003.

х х х

х

Кўзларимга қумлар қадалди,
 Қаро-қаро тунлар қадалди,
 Жоним, сени суйганим учун...

Маломатлар емишим бўлди,
 Оҳ-у зорлар демишим бўлди,
 Жоним, сенга куйганим учун...

Мени сендан ситмоқчиларми,
 Сени менсиз этмоқчиларми,
 Сени қалбга қўйганим учун,
 Ватан?!

7. 07. 2003.

х х х

х

Гавҳарбегим ОРИПОВАГА

Сознинг мунгли тори учун туғилган,
Элда армон бори учун туғилган...
Айтмасалар майли, бахтли аёл, деб,
Зор-зорларнинг кори учун туғилган...

Чорикорми, мардикорми аёллар?!
Танин сотган тарки орми аёллар?!
Ташландикми, хор-у зорми аёллар?! -
Шундайларнинг ори учун туғилган...

Боқишлари сирлигина, сиргина,
Жозибаси нурлигина, нургина...
Гавҳарим у! Ватан деган биргина -
Биргинага дори учун туғилган...

4. 08. 2003.

ЁР-ЁР

Авж-авжига бадкорлик
Чикмиш жуда, ёр-ёр.
Ёлғон ила маккорлик
Бўлмиш куда, ёр-ёр.

Юртни босмиш кўпкари
Тараллоси, ёр-ёр.
Келинчакнинг сеплари
Юрт тиллоси, ёр-ёр.

Тўйхонанинг тўрида
Навохўрлар, ёр-ёр.
Куёвтўра тўнида
Жавохирлар, ёр-ёр.

Эл ёмон-у топгани
Яхши эмиш, ёр-ёр.
Тўйчилар-чи, ўлканинг
Нақши эмиш, ёр-ёр.

Кўнглин, улар ирғишлаб,
Чоғ қилмоқда, ёр-ёр.
Эл уларни қарғишлаб,
Оқ қилмоқда, ёр-ёр.

Бу дабдаба, бу савлат
Чўкар бир кун, ёр-ёр.
Оқ қилинган қай сумбат
Кўкардийкин, ёр-ёр...

4. 08. 2003.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Сизга, кам, дейдилар, «муттаҳам» сўзи,
Сизга, кам, дейдилар, «манфур», «мунофик»...
Тепкилаб, бошларда турволса ўзи,
Айтинг, бундайларга қай сўз мувофик?
Сиз кимсиз?

Сизга, кам, дейдилар, «иблис» каломи,
Ҳатто ундайларга бермишсиз сабоқ.
Бошларга ёғдириб не қур балони,
Ажаб, айтармишсиз ўзни яна оқ.
Сиз кимсиз?

Бошга лойиқ Ватан тушди оёққа:
Суллоҳдай ямламай ютарсиз борин.
Бир сиз кўрингайсиз, боқмай қаёққа,
Сиздан бўлак яна борми ағёрим?!
Сиз кимсиз?

Аён-ку муаррих қандай ёзмоғи
Ватаннинг гирёна, бу ўксик пайтин...

Аён-ку сураткаш қандай чизмоғи...
Келинг, эр бўлсангиз, ўзингиз айтинг:
Сиз кимсиз?

4. 08. 2003.

х х х
х

Бир мунис бор, бир дилкаш бор, бир моҳир бор,
Юрагимнинг туб-тубида жавоҳир бор.

Менинг ўшал ноёбимга жоним фидо,
Ёлғизимга, офтобимга жоним фидо.

Сўлсам ҳамки, уни яшноқ кўрсам, дейман,
Бўла қолсин фақат ўша хурсанд, дейман.

Лекин унинг қузғунлардан бағри пора,
Ўксиклардан, зуғмлардан бағри пора.

Уни тортиқ этган эди онам, отам,
Хор айлашди...

Алам мени ер дафъатан...

О, у – Ватан,

О, у – Ватан,

О, у – Ватан!..

4. 08. 2003.

х х х

х

Сенинг сочинг оқартирган ғам
Қаро этди менинг оламим.
Эвоҳ, дастим қисқа бўлса ҳам,
Ғаддорингга узун аламим,
Онажон!

Ғам гуркираб борар кунма-кун,
Ажаб, улус кўрни сайларми?!
Не тамойил, бу қандай жунун,
Онани ҳам зўрлагайларми,
Онажон?!

О, кўзингда, қаро кўзингда
Мунг бозори... Бахтлар мозори...
Эвоҳ, яна мажруҳ кўксингда
Минг-минглар... Йўқ, милёнлар зори,
Онажон!

Яниб ғамни яшнатганларни,
Тош отганга дод отсам, дейман.
Бу ғамларда тош қотганларни
Йиғлаб-йиғлаб уйғотсам, дейман,
Онажон-Ватан!

4. 08. 2003.

ЯНА САРОЙ ШОИРЛАРИГА

Сиз шон-у шуҳратга кўнгил тутибсиз,
Сиз бахт-у қувончни сингил тутибсиз,
Сиз мушкул ҳаётни енгил тутибсиз,
Сизнинг оламларга сиғармидик биз?!

Кўзга бало билиб юлғични, бадни,
Уюм-уюм бўлса оҳимиз матни,
Англай олмасангиз биз битган хатни,
Сизнинг оламларга сиғармидик биз?!

Эл-у улус битта. Дардимиз бўлак.
Сизга торлик қилар биз юрар йўлак.
Лахта қонлардан доғ биз киймиш кўйлак,
Сизнинг оламларга сиғармидик биз?!

Бизлар етти ёт, о, бизлар бегона...
Бизга андуҳ – доя, изтироб – она,
Эзгин-эзгин куйлар бўлиб дугона,
Сизнинг оламларга сиғармидик биз?!

Беёғду дилларга ёрликлар ила,
Зорларнинг бахтига зорликлар ила,
Оташда қовурдоқ борликлар ила
Сизнинг оламларга сиғармидик биз?!

О, бизнинг бу олам жўшқиндан-жўшқин,
Биз ёқда кўрарлар рост сўзнинг кўшқин,

Ёлғон оламларга хайрким-хўшким,
Сизнинг оламларга сиғармидик биз?!
Бизнинг оламларга сиғармисиз сиз?!

4. 08. 2003.

БИР АМАЛДОРГА ДЕГАНЛАРИМ

Менинг сиздай яшагим келмас,
Чувалчангни наҳангшоҳ атаб,
Ситамгарни шаҳаншоҳ атаб...

Менинг сиздай яшагим келмас,
Азиз бошни ёлғонга букиб,
Темир-терсак, унвонга бўкиб...

Менинг сиздай яшагим келмас
Кимларгадир сўктириб падар,
Орим баланд осмонлар қадар...

Ҳақни кўриб, деёлсам: «Ҳақсан!..»
Эл кўзига доим тик боқсам...
Менинг шундай яшагим келар...

4. 08. 2003.

О, не кўргилик бу: майдонлар тўлин...
Қадр сотиш учун турсалар...
... Сенинг кўз олдингда, кишанлаб кўлинг,
Ёсдиқдошинг ечинтирсалар...
... Ажаб, чапин ўйса ўнгда турган кўз...
Бу – қай иблис ижоди – иллат?!
Шундоқ бўлгач, «биз...» – деб керилма, улус,
... Биз – халқ эмас...
Биз – эмас миллат...

8. 08. 2003.

х х х
х

Бахт, дегани юрар адашиб:
Фозилгамас, фосихга борар.
Кун, дегани тунларни ташиб,
Низомини бузиб юборар.
Нурни соя этар асира,
Мен бу ҳолдан ҳайрона, карахт...
... Кўз кўрар-у қўл етмас сира,
Уфқдаги шафақ каби бахт...
Жоним Ватан, ёниб кетяпман...

8. 08. 2003.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Сизга не ҳаддим бор? Айламанг фараз,
Миттигина барглар, бўлинг хотиржам.
Келиб-келиб сиздан қилайми араз,
Бўла олмади, деб, шулар ботирчам?!
Гарчи гадосиман юртфидоликнинг,
Сиздан фидоликни қандоқ сўрайин?! -
Топмоқ мушкул бўлса мард нидоликни,
Топмоқ осон бўлса кўрқоқлик раъйин...
Ҳар кун муъжизавий кутиб хабарлар,
Дераза олдида турсам мен карахт,
Сиз эмас, сиз эмас, жонсарақ барглар,
Кайфим кемирмоқда чириган дарахт...

16. 09. 2003.

х х х

х

Мен беморман.

Тасалли керак:

«Куртаклар уйғонди» деган тасалли,
«Юраклар тўлғонди» деган тасалли...

Мен беморман.

Тасалли керак:

«Тутам ел бўронга айланди» деган,
«Сукунат суронга айланди» деган...

Мен беморман.

Тасалли керак,

Яъни ҳар гўшадан чиққан журъатлар,
Тўмарис келбатлар, Широқ келбатлар...

Йўқса, бу хасталик тузалмай ўтар,

Йўқса, оёқларим узалмай кетар,

Йўқса, очик кетар очик кўзларим...

Унда кетарман-ку халқи йўқ каби...

16. 09. 2003.

х х х

х

Эл роҳат кўрмайин, на роҳат кўрдим,
Ғамнинг сарҳадларин бесарҳад кўрдим,
Умр битикларин мунглуғ хат кўрдим,
Худойим!

Тарқоқлик уруғи унғандан унди,
«Ўзи бек» деганни англадим энди,
Бошга ғам, кўксимга ўкинчлар инди,
Худойим!

Эл кўзи жиққа ёш.. Эл кўкси яғир...
Нега сас чиқармас бу халқ – қонбағир?
Андуҳ эмас, унга бахт тансиқ ахир,
Худойим!

Ичи моғор, ялт-юлт сиртдан уялдим,
Сўздаги ясама бурддан уялдим,
Элдан кўтарилган қутдан уялдим,
Худойим!

Наҳот гул аталиб, гулсиз юргайман?!
Наҳот кеча-кундуз оҳлар ургайман?!
Наҳот гўримда ҳам тикка тургайман,
Худойим?!

16. 09. 2003.

х х х
х

Нафис най навоси тўқиган ғазал,
Қўйни-қўнжи тўқис, камоли тўқис,
Ҳусни ҳам, ақли ҳам етилган гўзал -
Бальзак аёлларин эслатади КУЗ...

20. 10. 2003.

х х х
х

Қайда қолди кўнглимнинг
Ман-ман деган чўққиси?
Ўзимнинг ўзимга саволим
Чўққиларим бор эди тўқис...
Энди эса... Минг бор уринмай,
Чор-атрофим турар теп-текис,
Чўққиларим қолди кўринмай.
Оқиб ётар ҳасрат дарёси,
Мен улардан чиқолмай ҳалак.
Ўйламангки: қувонч шарроси,
Сув эмас, мунг тўқар чархпалак.
Чўққиларга интиқ, толибман,
Излагайман фарёдлар тўқиб.
Ё кўрмасман, жарда қолиб ман,
Ё чўққилар кетишган чўқиб...
Изтироблар – мисоли булоқ,
Оҳлар эгиз, фарёдлар эгиз...
... Саҳроларга тутганча кулоқ,
Ўзбекистон турар теп-текис...

2. 11. 2003.

ЯНА КУЗ ҲАҚИДА

Табассумдан холи, виқордан холи,
Атроф руҳияти шикаста, майиб.

Куз – янги бўшанган аёл мисоли,
Чўзилиб ётибди беҳол, сарғайиб...

Бошидан ёғади ёмғир майдалаб,
Эзилган кайфини эзгудай баттар.
Ҳидларин шамолга топширмиш алаф,
Қайда қолди гуллар атри муаттар?!

Дарахтлар туришар шийдам, низоли,
Бузилиб қолгандай гўё ораси.
КУЗ – янги бўшанган аёл мисоли,
Ўлик туғилгандай жигарпораси...

3. 11. 2003.

х х х

х

Бўй-бўй қизга кўзёш – сеп...
Ёш йигитга зиндон – эп...
... Онам мени тукқанми
«Мушфиқ элга куйгил...» – деб?!

«Дод» тайёрдир босмоққа,
Дор тайёрдир осмоққа...
... Қалам менга текканми
Фақат ғамни ёзмоққа?!

Доим дучман шўришга,
Бўлинишга, бўлишга...
... Берилганми бу умрим
Халқни дилхун кўришга?!

Халқим – жонгинам онам,
Рўшноликка бегонам,
Ташлади-ку мени еб
Оҳинг – қашқир ҳамхонам...

Тузуми – бузук-бузук...
Чизиғи – узук-узук...

... Халқим, куриб, қоқсуяк
Қўлларим сенга чўзик...

18. 11. 2003.

х х х

х

Далага пахтамас, дард экар халқим,
Тўрт фасл чекинмас дард чекар халқим,
Маошига дашном, дўқ тегар халқим,

Яна нималарни кутарсан?!

Дийдираб келди-ку кузагинг, онам,
Тананга ёймиш у сўзагин, онам,
Ўзингники узар ўзагинг, онам,
Яна нималарни кутарсан?!

Ёлғизим, заҳматлар ичра қолганим,
Талонлар, қаҳатлар ичра қолганим,
Оқибат – лаҳатлар ичра қолганим,
Яна нималарни кутарсан?!

Шамоллар томингга булутлар сурмиш,
Бахтинг куртакларин совуқлар урмиш,
Ҳатто юзин сендан Аллоҳ ҳам бурмиш,
Яна нималарни кутарсан?!

18. 11. 2003.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

«Қайтар дунё...» – деманг, боғламанг қўлин,
Бўғманг ҳам бўғзини, чатнаб аламдан.
Йўқ, сиз бу махлуққа тутқизманг ўлим,
Осон кетмасин у ёруғ оламдан.

Элтиб дор тагига, олмангиз жонин,
Тўппонча тираманг пешонасига.
Фақат ташлаб қўйинг, қайнатиб қонин,
Хайвонот боғининг бир хонасига...

У ердан узилмас, зеро, қадамлар,
У ердаги ўлим – узун ва руҳан...
Тупуриб ўтса бас унга одамлар,
Тупургани каби қавмига у ҳам...

Панжарага уриб, қонатсин қўлин,
Тишин ғижирлатсин минг бир аламдан...
... Йўқ, сиз бу махлуққа тутқизманг ўлим,
Осон кетмасин у ёруғ оламдан...

18. 11. 2003.

х х х
х

Қуёши тутилган юрт,
Нурлари ютилган юрт...

Во ажабо, бу юртда
Иймон-эйтикод унут.

Дарёси куриган эл,
Ёш-қари хориган эл...
Во ажабо, ғам қолиб,
Иқболи ариган эл...

Пахтаси момиқ Ватан...
Супраси қуруқ Ватан...
Во ажабо, халқининг
Кўзлари юмуқ Ватан...

20. 11. 2003.

х х х
х

Совун кўпиклари ялтирар гўзал...
Совун кўпиклари товланар ҳим-ҳим...
Лекин ким кўрмишдир азалдан-азал
Бундай гўзалликнинг қадри-ю нарҳин?!

Оҳ, мени ўртайди, ёшларим тўкиб,
Бой бергани холда ҳуқуқин-ҳаққин,
Кўпик ёлқинига кўзларин тикиб,
Кўпик жилвасига ишонган халқим...

20. 11. 2003.

х х х
х

Қарасанг, азиз дўстим,
Аъмоли остин-устун...

Қўй етови – бўрида,
Ўғрилар юрт тўрида...

Ботирлари кўлсиздир,
Йўлбошчиси йўлсиздир...

Фикратида йўқ сумбат,
Тўраси пулга уммат...

Шоирлари соков-лол,
Бичилгандир, эҳтимол...

Қадри чақа илмнинг,
Тили кесик тилимнинг...

Зиндонбанд дин-у иймон,
Ёлғон десам, осийман.

Қаерда бор бундай юрт? -
Йўқолган барака-кут...

Зулм етди ҳалқумга,
Сизмагай у талқинга...

Сабр тугаб бўлмиш-ку,
Ўзига хос йўлмиш бу...

Шунақа, азиз дўстим,
Аъмоли остин-устун...

20. 11. 2003.

ЎЗИМГА ДЕГАНЛАРИМ

Сен пулга ишонма. Пулнинг сероби
Бир кун қотилга ҳам қолгай айланиб.

Тортилиб ўшанда бойлик суроби,
Ўлтиргайсан тақдирни яниб...

Мақтовга ишонма. Мақтаб беармон,
Қабрга тикарлар сени олдинроқ.
Ўйламагил, рутба бўлгай, деб, дармон,
У ҳам эрур надомат, ингрок...

О, ўшал надомат кунлар олдида
Ташлагай ҳаттоки илонлар ҳам пўст...
Бу «синов» аталмиш қайноқ водида
Топгил иймон,

Топгил ҳалол дўст...

20. 11. 2003.

ИНТУИЦИЯ

Таталарди ични ит,
Этганича тамом хит,

Зарра қолмовди умид
Кўнглимнинг бир четида.

Ногоҳ шафақ ройини,

Сербулут тун ойини,
Сездим умид жойини

Кўнглимнинг бир четида.

Бир инқилоб, бир отқин
Доим бўлмагай тутқун,
Аланга олгай учқун
Кўнглимнинг бир четида.

Туғаб мунгли боқишлар,
Бу Ватанни оғушлар
Пайдо бўлган оққушлар
Юртимнинг бир четида...

Иншооллоҳ...

21. 11. 2003.

ИЛҲОМ

Кифоя этгандай пуфлашнинг ўзи
Ўргимчак тўрининг сўкилмоғига,
Қоқиўт укпарни бир зумда тўзиб,
Симдаги томчилар тўкилмоғига, -
Мен ҳам илҳом билан турганда якка,
Бўла олмоқ учун шеърга доя,
Симдаги томчидай турган юракка
Бир нигоҳ,
бир оҳанг,
бир сўз кифоя...

21. 11. 2003.

х х х

х

Элларга сочилди элатим,
Қашшоқлик, жоҳиллик – иллатим...
Ўзлигинг қолгайми, миллатим?! -
Йиғлайман,
Йиғлайман...

Ақллар – не алплар кетмоқда,
Чидолмас пок қалблар кетмоқда,
Тўп-тўплар, саф-сафлар кетмоқда...
Йиғлайман,
Йиғлайман...

Қолганлар: «Биз зўрмиз...» – дейишар...
Қолганлар бир-бирин ейишар...
Қолганлар исъёнин тийишар...
Йиғлайман,
Йиғлайман...

Бу миллат бунча қад буккан-а...

Бу иллат қаёқдан теккан-а?!
Кўзёш ҳам соб бўлмас экан-а... -
Йиғлайман,
Йиғлайман,
Йиғлайман...

24. 11. 2003.

МАҚТАЙДИЛАР

Гадойлари сероб,
Эл-улуси хароб,

Уламози туроб... -
Шоҳин мақтайдилар...

Гўдаклари чиллак,
Қозилари туллак,
Миршаблари лак-лак... -
Шоҳин мақтайдилар...

Уруғ-аймоқ юрти,
Зулм-қийноқ юрти,
Ҳибс-қамоқ юрти... -
Шоҳин мақтайдилар...

Тўрт томонда таъкиб...
Бўлсалар-да воқиф,
Сўлаклари оқиб,
Шоҳин мақтайдилар...

Юртда халол нафас
Бўлса бўлсин абас,
Унвон берилса бас, -
Шоҳин мақтайдилар...

25. 11. 2003.

х х х
х

Кўз очдим...
Кўрганим – қаровсиз сўқмоқ...
Фақат мушкулларда ўсиб-улғайдим...
Ақл-у хушим таниб: «Нечун мен уйғоқ
Элга қиз эмасман?!» – дея мунғайдим...

Ҳамон қанотини ёзолмайди СЎЗ,
Юлинар-топталар ҳамон гул-майсам...
Сиз айбга буюрманг, ҳамон: «Очиққўз

Элга қиз эмасман...» – дея мунғайсам...

26. 11. 2003.

х х х

х

Кўриб орзуларни қатл дорида,
Увол умидларнинг тутдим мотамин,

Бир тўп қароқчилар ихтиёрида
Талон бўлар экан азиз Ватаним.

Эй доно, айт менга, садағанг кетай,
Аввал узатгил-да юракдоридан,
Айтгил, қутқариш-чун Ватанни, нетай,
Бир тўп қароқчилар ихтиёридан?

27. 11. 2003.

х х х

х

Тошкентдаги феврал портлашларида Муҳаммад Солиҳни айблаб кўрсатма берган, 10 йил озодликдан маҳрум этилган Зайниддин Асқаров 2003 йилнинг 27-ноябр куни хорижий радиолар – «Америка овози», «Би-Би-Си», «Озодлик» орқали ўз халқидан, Муҳаммад Солиҳдан кечирим сўради...

Узр сўраш, кечирим сўраш
гўзал бўлармикин шунчалар,
шунчалар ҳам оҳанграболи...

Чироқли,
мароқли,
фараҳли -
севинч ёшин оқиши қадар...

Узр сўраш, кечирим сўраш
бўлармикин шунча шифобахш...
Жондан кечиб айтди ул маҳбус...

Бу – байрам...
Бу – байрам...
Бу – байрам... -
Йиқилгандай бирдан жами ёв,
кутилмаган мўъжиза бўлиб,
от мингандай чўлдаги яёв...

Узр сўраш, кечирим сўраш
Бўлармикин шунчалар буюк,
Интиқ-интиқ юраклар учун...

Бу – нолон...

Бу – иймон...

Бу – исъён...

Бу – учқуни тансиқ ёлқиннинг...
Улуғ кунлар арафасида
Покланиши шудир халқимнинг...

28. 11. 2003.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

«Номи қуриб кетсин!» – айлаб тавалло,
Юракларнинг оқар фатоси.
Сен ким? – бошимизга келган бир бало...
Сен – онангнинг улкан хатоси...

28. 11. 2003.

УЧЛИКЛАР

1.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Ўз қонунинг, ўз йўлинг тузиб,
Ҳаммаёқни ташладинг бузиб...
Қийин-қийин, бизларга қийин...

2.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

«Халқимни севаман», – дегандим шодон,
Лекин сен санокқа кирмассан, нодон...
Ахир ким иблисни одам ҳисоблар?!

3.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Шўринг курсин...

Бесабр, гирён,

Аксарият бир тан-у бир жон
Сенинг хотимангни кутарлар...

28. 11. 2003.

4.

Ингранар, ўртанар хазонрез фасл,
Уни соғинтирар баҳорий васл...
Мен ҳам худди шундай... Мен ҳам худди шу...

5.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Номингни тилимга олмасман,
Номингни шеъримга солмасман,
Таҳоратим бузилмасин, деб...

29. 11. 2003.

х х х

х

Тўқис бўлгай булутлар
Шаррос бўлиб, сел бўлиб.
Тўқис бўлгай умидлар
Бўронларга эл бўлиб.

Тўқис бўлгай дастхатлар,
Ола берса машқини.
Тил топишгай масҳадлар,
Жиловланса тошқини.

О, бу миллат!.. Эвоҳ, биз
Қачон бўлгаймиз тўқис?!

29. 11. 2003.

2004

БЕКАТМАНМИ МЕН, ОНА,
ҒАМЛАР МЕНДА ТЎХТАЙДИ.

ПОРТЛАШЛАРДАН ВАЙРОНА
ДАМЛАР МЕНДА ТЎХТАЙДИ...

х х х

х

Бирма-бир, бирма-бир
сўзимни таъқиблар шуҳратга жазман,
шафқатни билмас...

Барибир, барибир
мен қор остидаги майса эмасман,
эгилгим келмас.

Бирма-бир, бирма-бир
қор сўйлар бесамар кажлик ҳақида:
«Буни дерлар «қиш».

... Барибир, барибир

Менга ёт
жимгина,
қорнинг тагида
баҳорни кутиш...

24. 07. 2004.

х х х

х

Мен сени қалбимга қўйганман, девдим,
Мен сени қалбимга ўйганман, девдим,
Янглишган эканман, онажон.

Ойнага боқаркан, кашф этиб бирдан,
Ўзим ҳам ҳайрона, лол қолдим бир дам:
Юзимда сен бўлдинг намоён...

Сарғайган ранг-рўйим, ажинларимда,
Ажинки, устма-уст саржинларимда
Сен ўзинг, сен ўзинг...

Оқарган киприклар, тўкилган кошлар,
Алданган бокира умид-бардошлар -
Сен ўзинг, сен ўзинг...

Косасига чўкиб бўлган кўзларда,
Лиммо-лим хасратга тўлган кўзларда
Сен ўзинг, сен ўзинг...

Чеҳра ҳам шунчалар бўларми мазлум?!
Сенга истибдодлар бўлдими мазмун,
О, Ватан, хорланган, хўрланган Ватан?!

24. 07. 2004.

х х х

х

Кезсанг овул-қишлоқни,
Қакроқ дала-ёбон кўп.
Берсанг бирон сўроқни,
Сукут сақлар забон кўп.

Тинмаса ҳам эрта-кеч,
Бири икки бўлмас ҳеч,
Армони эса ғиж-ғиж,
Қозонида ёвғон кўп...

Йўл етаги эгрида,
Кўзи тўймас ўғрида,
Во ажабо, теграда
Сени отар камон кўп...

Зиёли ин-инида,
Чин қолмаган чинида,
Қиличлари қинида,
Эл кўзида армон кўп...

Минбарларда сайрайди,
Элни мудом аврайди,
Сайраб, ўзи яйрайди,
Йўлбошчида ёлғон кўп,
Йўлда эса афғон кўп...
Армон кўп...
Нолон кўп...

25. 07. 2004.

х х х

х

Фақат сен, фақат сен, фақат сен – дардим,
Оҳларинг билан...

Иссиқ бўйгинангни кўрмоқ истардим
Боридан баланд.

Бахтингни қўмсарди – нурамас бахтинг
Бу камсўз қалам.
Мунғайиб, ўксиниб кўзимга боқдинг,
Боқарди алам...

Сен талон...

Мен шундан ғамга манзилгох,
Таъқиқ сатрман...
Ватан, шу лаҳзада билармисан, ох,
Ўлаётирман...

1. 08. 2004.

х х х

х

Йўлим жуда кетди торайиб
марди майдонсиз,
аҳли иймонсиз,
шаҳдам забонсиз...
Ва яна -
курмаклар боис,
хадеб қопаверар кўппаклар боис...

Йўлим жуда кетди кенгайиб
ёлғонлар билан,
армонлар билан,
нолонлар билан...
Ва яна -
туликлар билан,
бизлар ҳеч кутмаган қулликлар билан...

1. 08. 2004.

х х х

х

Сочлари пахмайган...
Кўйлаги йиртиқ...
Ҳолсиз кетиб борар оппоқ ҲАҚИҚАТ.

Бошин эгиб,
мени ҳаммадан ортиқ
Гирён этиб борар оппоқ ҲАҚИҚАТ.
Унга изн бермай,
у эди толе,
Иблисга бердилар унинг жойин ҳам.
Кучим кошки етса...
Тутмай уволи,
Кетяпти, изидан чопа қол, болам!

03. 08. 2004.

ҚОФИЯБОЗЛИК

Халқим – етим,
Ёшли – хатим,
Қора – отим,
Художон!

Хурлик – эълон,
Халқим – нолон,
Умри – талон,
Художон!

Халқим – хор-зор,
Тошди озор,
Кўксим – мозор,
Художон!

Халқим – қиргин,
Совуқ – турғун,
Қуёш – сургун,
Художон!

Ғам – фавора,
Мен – дилпора,
Мен – бечора,
Художон!

3. 08. 2004.

х х х
х

Ҳаётимнинг гул кузагида
Мени янчар хаёллар – беор.
Бу зах кунлар елвизагида
Бўлиб қолди халқимиз бемор.

Унга энди орзудир сароб,
Дўзахини атайди жаннат...
Уни бунча айлади хароб
Қай гўрдаги иблисий «санъат»?

3. 08. 2004.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Унга керак итоаткор,
Менга эса – шижоаткор...

Унга – олтин, хашам, шуҳрат...
Менга эса – бундан ҳайрат...

Унга – йўлнинг текислиги,
Менга – элнинг тўқислиги...

Унга – эркнинг жиловлари,
Менга – ҳурлик сийловлари...

Ана шундай у ила мен,
Тун ва кундай у ила мен...

4. 08. 2004.

х х х
х

Сени чизиб юрибман, Ватан,
бўзчи билганини тўқиган каби.
... Сураат чиқаверар
кўзлари қизил,

кўл-оёғи боғлиқ,
тишланган лаби...

... Сени чизиб юрибман, Ватан,
ўзим истамаган, сезмаган ҳолда
уйилган қовоғим,
таранг қош ила...

Оппоқ қоғозимга мўйқалам эмас,
кўксимга қадалган харсангтош ила...

Тош ҳам йиғлар экан. Мен энди билдим...

4. 08. 2004.

МЕНИНГ ДАРАХТИМ

Мунажжимлар очиб фол,
Мени алдашар алҳол.

Мосмас менга бу тақдим,
Олма эмас дарахтим.

Кўриб қўйинг, халойиқ,
Ҳув ана, сочи ёйиқ,

Сув бўйига экилган,
Ғамдан боши эгилган,
Гуллари ҳам сап-сарик,
Вужуди тўла оғрик,
Кўриб теграда макр,
Кўриб юракларни кир,
Тутиб туради мотам,
У – менинг ўзим, зотан...
Эй мунажжим, билиб ол:
Дарахтим-ку мажнунтол...
4. 08. 2004.

САВОЛЛАР

(парча)

Бахт ўрнига кезса мусибат,
Кунлар ўтса қаро кийиниб,
Маънавият бўйи бўлса бад,
Ва бўлмаса ҳатто куйиниб,
Халолликнинг жойи қисқариб,
Тунаш бўлса барча касб-у қор,
Истеъдодлар муте ва ғариб,
Фидоликнинг ҳиммати бекор,
Умид шаъми тугаса тамом,
Бу – не макон, бу – қандай замон?
Кимда иймон, фазл-у камолот,
Юрагининг оғриғи – миллат,
Кимга душман саҳв-у сафолот,
Ҳаётининг ёрлиғи – миллат... -
Қон қусмокқа этилса дучор,
Ҳукм қаттол ва қатъий бўлса,
Ва кимдаки Ватан оҳи бор,
Унга таҳқир одатий бўлса,
Титроқ кунлар узундан-узун... -
Бу – не хилқат, бу – қандай тузум?..
4. 08. 2004.

ТАШҲИС

Портлатишди...
Беркинди қотил...

Бегуноҳни осишди дорга...
Гувоҳликка ўтганди ботил,
Қолган эди ҳукм ғаддорга...

«Бу – ноҳақлик», – деганди қай ким,
У ҳам зумда этилди гумдон...
Энди ҳамма – ола-кула, жим...
Энди ҳамма – бесар, безабон...

Умидсизлик эгаллаб ярмин,
Қолган ярмин босиб қўрқоқлик,

Юракларга қуриб олди ин
Олазарак, олақуроқлик...

Қон қусмоқда шу боис Ватан...

5. 08. 2004.

х х х

х

Бекатманми мен, она,
Ғамлар менда тўхтайти.
Портлашлардан вайрона
Дамлар менда тўхтайти.

Кунлар юпун куздаги,
Унлар унсиз сўздаги,
Қаро-қаро кўздаги
Намлар менда тўхтайти.

Заҳар-заққум ошида,
Сузса бўлар ёшида,
Ваҳший булут бошида
Жамлар менда тўхтайти.

Кўксим Ватанга тўла,
Оҳлари мўлдан-мўл-а...
Шу Ватанни бир йўла
Ямлар менда тўхтайти...

5. 08. 2004.

х х х

х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Ҳали у бўлгайдир ғаройиб китоб,

Айланиб бешафкат ғам меъморига.
Ғиштлар термоқда-ку ҳозирда шитоб
Қора хотиралар пойдеворига...

5. 08. 2004.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Алдов... ёлғон... қон... вабо...
Йўқ-йўқ, булар йўлмас-ку...
Одамми у?
Ажабо,
Одам бундай бўлмас-ку...

5. 08. 2004.

ТАРЖИМАИ ҲОЛНИНГ САВОЛ-ЖАВОБЛАРИ

- Туғилганинг қайси бир маскан?
- Ватан.
- Касби нима? Ким эрур отанг?
- Ватан.
- Ким сен учун бошсилар, хотам?
- Ватан.
- Ҳеш-ақрабо бор эрур, зотан?
- Ватан.
- Хаёлларинг чирмашган маҳзан?
- Ватан.
- Қай кемтиқдан кўзингда мотам?
- Ватан.
- Хуллас, сенга бўлмиш жон-у тан...
- Ватан!

6. 08. 2004.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Ёздирмай қаламни,
Сўзлатмай тилни,
Ўлдириб бўлди-ку ўн олти йилни...
Яна нималарни истаркин?

САВОЛ-ЖАВОБ

- Минг хил таъмир безатаркин шаҳарни нечун?
- Юракларнинг вайронасин ниқоблаш учун...

7. 08. 2004.

х х х
х

Бевақт куйган ёмғир...
Ноодатий ёз...
Чилла қайноғидан маҳрум саратон...
Кунлар – нари-бери чизилган қоғоз,
Дебочаси бўлиб турар яра тонг...
Рўшнолик булутга бўшатмиш ўрин,
Ёздан кутса бўлар қаҳратонларни.
Кунлар йўқотгандай иймон, ғурурин,
Кунлар йўқотгандай қаҳрамонларни...

Борки шоҳсупада турар пул, маснад,
Элдан тамом кувғин руҳи афифа.
... Авом давралардан тўкилар ҳасрат,
Авом чойхоналар тўкир латифа...

07. 08. 2004.

БЕВА ҚИШЛОҚ

Бўйга етган нилуфар қизлар
Иффатини солар бозорга.
Эркаклари кетган иш излаб,
Қишлоқ куни қолмиш озорга.

Бепарво ой...
Бепарво қуёш...
Гўё шунда жами «хут-ют»лар...
Оналарнинг кўзларида ёш,
Елкасида эса – тобутлар...

7. 08. 2004.

х х х
х

Тутқичсиз дарпарда...
Ҳадсиз йиртиқлар...
Эси йўқ саркарда...
Бахти тиртиқлар...

Урчийди муттаҳам,
Урчир соқчилар...
Қолган-қутганни ҳам
Ўмармоқчилар...

Авомми?
Бесўқмоқ...
Қўлида кишан...
Бошида уртўқмоқ,
Ўлимга нишон...

7. 08. 2004.

х х х
х

Дўстларим – ғофил тун ағёри – куёш,
Ғамдан адо бўлиб сарғайган кузак.
Дўстларим – мазлума кўзлардаги ёш,
Уни қуритай, деб эсган елвизак.

Дўстларим – ғам ямлаб, чорак қолган дил,
Ва бу дил дардига йиғлаган сатр...
Дўстларим – тераклар, тургувчи адл...
Шулар шеър ёзишга ундамоқдадир...

8. 08. 2004.

х х х
х

Қушим, бас қил сайроқни,
Этолмассан хуш мани.
Еб ётар зар тупроқни
Ичдан чиққан душмани.

Юртда ўлган толега
Билдириб сен таъзия,

Қушим, аянч ҳолимга
Йиғлаб айтгил марсия...

5. 08. 2004

х х х

х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Кўзимни юмаман кўрмаслик учун...
Хаёлга киради...
Уйқуга чўмаман, хаёлдан тўйиб...
Тушга киради...
О, қандай бало бу дўзахий сурат?
Етмасмиди унга
Бешарм бўлиб
Кўшк-у равоқларда туриб олгани?!

х х х

х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Сен кўкка кўтарган йўлни босаман,
Йўл босганим сари мотам-азаман...
Уйим ёнбағрида карнай-сурнайлар,
Мен эса, босилмас шеърлар ёзаман...

8. 08. 2004.

ҚИЁМАТ ҚОЙИМ

Ҳаммаёқда остин-устунлик...
Мувозанат бозори касод...
Ўз ўрнини жунжикар тунли
Сумбулага алмашган асад...
«Биз бахтли», – деб сўзлайди нолон...
«Биз эркин», – деб сўзлайди маҳбус...
... «Равнақ» дея аталар талон,
Қутку тарҳи тузилар махсус...
... Ўзимда ҳам тушкунлик ғолиб,
Юртга тўлган ҳарб-у зарбдан...
... Ой осмонда йўқолиб қолиб,
Чикмасайди қуёш ғарбдан...

9. 08. 2004.

х х х

х

Кун сайин ошмоқда тантик нарх-наво,
Ўнг-у сўлга боқмай, бамайлихотир...
Ошаверар кейин ишрат, кайф-сафо...
Ошаверар қарғиш, дуоибадлар...

Қадр эса...

Доно, кадри йўк кадр
Кўтаролмай бундан эгик бошини,
Жарлик томон пастлаб, йўколаётир...
Йўқолиб кетмоқда умид мусаффо,
Иймон, ҳаё, фазл – нархи баландлар...

Кўзин ерга тикиб, уялар Ватан...

10. 08. 2004.

х х х

х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Ўн олти йил ўтди...

... Мен сенга боқиб,

Жонга теккан нигоҳ,

Ваъдаси қат-қат,

Ўзимдаги тоғ-тоғ

Сабр ва тоқат,

Бинафшабўй ишонч,

Гулчирой умид,

Туғилмаган қувонч -

Йўргаклари чит -

Барча-барчасини юбордим ёқиб...

... Эндиги йилимга кирмоқ истайман

Бутунлай сенсиз...

10. 08. 2004.

х х х

х

Толиб ЁҚУБга

Зарур бирон гап йўк,

на бирон хабар,

на тифнинг ёсуман боқиши,

на кўнгил бўшатиш хоҳиши...

Барибир
мен сизга кўнғироқ қиламан...
Зотан,
йиғлаб турар экан атргул Ватан,
буюк ҳимматнинг -
майдонга тик тушиб,
Ватан овози
бўлаётган сиздай камсукум марднинг
эшитгим келади хуш овозини...

11. 08. 2004.

х х х

х

Ватан – сарвқомат, гул ҳидли сулув,
Оппоқ манглайида гўзал тиллақош...
Ватан – нигоҳларга жозиба, ғулув...
Шундан юҳоларга бўлмоқда талош...
Юлишди тиллақош, узук, зирагин...
Топталди, тирналди сутдай сийналар...
Эди у париваш илҳом, тирагим,
Энди чизмоқ бўлиб, сўзлар қийналар...
Ватан – юраги оҳ, кўзлари оху...
Питирлар, сақлашга уннаб орини...
Ватан – тўнғиздан сўнг ит теккан сулув,
Йиғлаб кутаётир халоскорини...

12. 08. 2004.

х х х

х

Дарахтлар илдизсиз...
Япроқлар рангсиз...
Атргул очилган...
Ифор ундамас...
Кўшиқлар шеърсиз...
Куйлар жарангсиз...
Бу халқ индамайди.
Бу халқ индамас...
Бебулут осмоннинг йўқолмиш оyi,
Лекин эшитилмас ҳайратлар «вой»и.

Лаҳзалар – беқанот...
Кунлар – савдойи...
Бу халқ индамайди.
Бу халқ индамас...

Сўрайман: «Бу кунлар ўнгимми ё туш?»
Сўрайман: «Айтинглар, сизда борми хуш?»
Наҳот тиллар кесик, оғизлар бўм-бўш? -
Бу халқ индамайди.
Бу халқ индамас...

Бу – қай искирт бало, қай дўзахий хавф?
Борми бу балони эта олгич даф?
Жовдираб қарайман, дўстлар, тўрт тараф:
Бу халқ индамайди.
Бу халқ индамас...

Менинг-да овозим очолмас эшик...
Оғиз жуфтлаганнинг манглайи тешик...
Зотан, ўтсиз ўчок, гўдаксиз бешик...
Бу халқ индамайди.
Бу халқ индамас...

Кўтармоқ машаққат бу кунлар юкин,
Умидлар, илинжлар – тупрокдай кукун.
Ҳали бу кунларга ўқилгай ҳукм,
Ўшанда бўлишгай тиллари бурро...
Астағфурилло!

12. 08. 2004.

х х х
х

БУГУН хоқон билар, шоҳ билар ўзин,
ЭРТА ўяр ҳали БУГУНнинг кўзин...

14. 08. 2004.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

У қон қакшатмаса маъсум адолатни,
Бошга урармидим, воҳ, мен маломатни...

15. 08. 2004.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Сен – чирк-губорсан
ОНГЛАРДАГИ,
РУҲЛАРДАГИ,
ҲАМИЯТДАГИ,
ЖАМИЯТДАГИ...

... Ярақлатиб ювиб қўйсайдим, дейман,
Қатронласам, дейман, ўнг-у сўлимни...
Ювишни истайман...
... Юволмаяпман...

26. 08. 2004.

х х х
х

Юк бўлмай ҳеч кимга бўлайин-да соб,
Зеро, дунё юкин ўзи беҳисоб...

27. 08. 2004.

2005

ЯЛПИЗ КУНЛАРИМ ЙЎҚ, БАРИ БУРГАНДАЙ,
ҚУЁШ ЮРТИМИЗНИ ЁНЛАБ ЮРГАНДАЙ,
АЛДОВ БИЗДА МУҚИМ МАКОН ҚУРГАНДАЙ,
СЕН ҲАМ АЛДАРМИСАН, БИРИНЧИ АПРЕЛ?

х х х
х

Мен тўлдим яқинлар, йироқлар ила,
Бутун эмас, бағри куроқлар ила,
«Бу – не ҳаёт?» – деган сўроқлар ила... -
Тўкилмасам бўлмас...

Кўзимга зулмнинг тиғи қадалди,
Бўғзимга тош бўлиб йиғи қадалди,
Юртимнинг бори-ю йўғи қадалди... -
Тўкилмасам бўлмас...

Томиримда оқар мақтуллар қони,
Гўрдадир халқимнинг халқлик мақоми,
Оҳ, унинг устидан кулар ҳоқони... -
Тўкилмасам бўлмас...

Халқ, деб фақат ўзин англайди боён,
Яшаса бўлгани угина шоён,
Зулмин сарҳадига кўринмас поён,
Тўкилмасам бўлмас.
Йўқса ўламан...

1. 01. 2005.

х х х

х

Бор-у йўғи таланган
Боғлар қоним сўради.
Ғам устма-уст қаланган
Чоғлар умрим ўради.

Шафақлари буталган
Уфқлардан толиқдим.
Бахтбоши, деб аталган
Дардбошига йўлиқдим.

Бахт нарида ўйнайди,
Ташлай, демас кўз қирин.
... Ёзда иссиқ қийнайди,
Қишда эса – изғирин...

2. 01. 2005.

х х х

х

Биз кулишни унутдик, дўстим,
Булутларнинг кўксин йиртгувдай,

Илонларнинг ташлатиб пўстин,
Гулдураклар хавас этгудай -
Кулишларни унутдик, ҳайҳот!

Биз сўзлашни унутдик, дўстим,
Киригудай сомелар жонин,
Токи бўлиб ўй остин-устун,
Кўпиртирар дил ҳаяжонин -
Сўзлашларни унутдик, ҳайҳот!

Биз яшашни унутдик, дўстим,
Фақатгина ишлайверамиз,
Узун этиб қабоҳат дастин,
Қуруқ нонни тишлайверамиз...

Йиғла, йиғла, йиғла, Гулчеҳра!..

2. 01. 2005.

х х х

х

Сенмидинг чўқкида кўзим тушган гул?
Сенмидинг нигоҳдан шахд учган каклик?
О, сени йўқотиб қўйгач мен буткул,
Буткул маъшуқангга айландим, ПОКЛИК!

Тентийман хазонрез йўлларни босиб,
Жизғинак қуёшда куйиб тентийман.
Истайман висолинг бўлишин насиб,
Мен сени соғиниб, суйиб тентийман.

Изимдан қолмайди қоп-қора шарпа,
Зуғм тўла овоз: «Гўхтагил!» – дейди.
Илондай вишиллаб, ургудай зарба,
Заҳарли вужуд-ла: «Мақтагил!..» – дейди...

Йўқ! Йўқ!! Йўқ!!!

Эй поклик, сени ўпай, деб,

Ҳазар қилганимча пачоқ орлардан,
Висолинг соғиниб, айтарим айтиб,
Ўтиб бормоқдаман илонзорлардан...

4. 01. 2005.

х х х

х

Ёлғизоёқ чорбоғ оралаб
Битта-битта оёқ босаман.

Кўйишганди мени яралаб,
Паймонаси тўлган косаман.

Ғам янчади фурсат ўғири,
Уст-бошимга тўзон куйилар.
Турфа қушлар чуғур-чуғури
Менга фарёд бўлиб туюлар...

Ҳаво намчил... Кўзларим намчил...
Озод боғда эмасман озод.
Йўллари паст, нурлари камчил
Қуёшдан-да ўқийман фарёд.

Бас-э, етар, хайр-хўш айтиб
Дилгир оқшом, дили қон боққа,
Лозим энди хонамга қайтиб,
Фарёдларни кўчирмоқ оққа...

4. 01. 2005.

х х х

х

Чўчиб кетдим, бир лаҳза боқиб:
Сўзларимнинг боши узра ХУТ...
Таъқиб, таъқиб, КАТТАКОН ТАЪҚИБ...
Қачон бўлгай бу кунлар унут?!

Нафратимда баланд ҳарорат,
Ҳасратимда ҳеч туганмас дуд...
Умид ғорат... Умидлар ғорат...
Қачон бўлгай бу кунлар унут?!

Қорларини соғинтирар қиш,
Ҳурлигини соғинтирар юрт.
Нигоҳларда вайрона боқиш...
Қачон бўлгай бу кунлар унут?!

Рухиятда синиш, қонаш, лат...
Умидсизлик қорачиқларда...
Қачонгача ўксиб йиғлар-да,
Кунлар боқар мискин, ҳижолат...

Бўлгаймикин бу кунлар унут?

14. 01. 2005.

х х х

х

Уят уят бўлмаё қолди бу замон,

Ёлфон рост ўрнини айлади ишғол.
Покни нопок атаб, яхшини – ёмон,
Зулм юрт тўрида ўлтирар хушҳол.

Бомбалар портлайди... Ортида сирлар...
Менинг вужудимда нафрат қўпади.
Бир пайт, халқникиман, деган шоирлар
Энди зулм пойин сархуш ўпади...

20. 01. 2005.

х х х

х

Сен – борки хаёлим эгаси,
Уйқуни йўлатмас нолонсан.
Дарз кетган умидлар чегаси,
Сен – менга армонсан, армонсан,
Озодлик!

Оқ қушим, тоқ қушим, орсан-у
Талонсан, талонсан, талонсан!
Оҳ, кундош юлқиган ёрсан-у
Оҳ, бурни қонаган боламсан,
Озодлик!

Нурлигим, ёлғизим, муродим,
Мақрга, жодуга йўлабсан.
Мен сени ҳаммага сўровдим,
Бир туркум бош узра кўлобсан,
Озодлик!

Гарчи мен – шунчаки бир ирмоқ...,
Шунчаки чорловчинг бўлмасман.
Ўлдирмоқ истарлар, ўлдирмоқ...
Мен сени кўрмасдан ўлмасман,
Озодлик!

20. 01. 2005.

х х х

х

Қоқсуяк қўлимдан, чарчоқ кўзимдан,
Зарғалдоқ юзимдан келар ғам ҳиди.
Ғам ҳиди анқийди айтар сўзимдан,
Мен – алам шаҳиди, ситам шаҳиди...

Нетай, УЛКАН ЁЛФОН сўраверса қон,
Ҳар кунги найранглар этса пажмурда...

... Мен – бошдан-оёғи армонман, армон,
Мен – УЛУҒ ҲУРЛИГИН соғинган мурда...

23. 01. 2005.

ДАРАХТЛАР

Ҳуқуқсиз дарахтлар, махбус дарахтлар...
Оёқлари кишан... Этолмас қимир...
Сезилмас забонлар, майллар, шахдлар,
Фарёди пинхона яшар бир умр.

Сукутни танийсан, боқсанг афтига,
Бу – не яратгандан беисъён ижод?
Фақат олсагина бўрон забтига,
Синар чоғ қарсиллаб, солишади дод.

Десам, буларда ҳам бор экан-ку тил,
Солар экан фақат жунбушга қатл...

23. 01. 2005.

х х х

х

Ажаб, қайси иблис китобларидан
Ўрганиб улгурдик бузмоққа қонни.
Мана энди макр гирдобларидан
Чикмоққа йўл бўлсин, бузмай иймонни.
Оқибат – бетизгин ҳар иш, ҳар йўсин,
Ҳар тутум тобора қинғирлашмоқда.
Зиёлилар ночор кўришиб ўзин,
Чекка-чеккаларда шивирлашмоқда.

Улар қабоҳатга букиб бўлган тиз,
Улар – ақл эмас, ҳасрат ҳокони.
Битта мушт бўлмоққа, очмоққа оғиз
Кўймайди, кўймайди бузилган қони...

24. 01. 2005.

х х х

х

Бу дийдаси қотган,
Нафси хакалак,
Ҳаёсин йўқотган,

Руҳи чакалак,
Ўмарган рутбасин
Чангаллаб олган,
Қанча зар тутмасин,
Зумда ютолган
Кимсаларга
Керак эмас шекилли
Кўкраги ғоз бўлган
Ҳақгўй забонлар,
Ҳаё либос бўлган
Моҳитобонлар...
Курмак, дейишмоқда
Иймон ошиғин.
Керак, дейишмоқда,
Катта қошиғим...

25. 01. 2005

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Муҳаббатни қандайин тиклай?
Нафрат дарсларини ўқитдинг...
Гулларимни бўғдинг тириклай,
Баҳоримни уриб йиқитдинг.
Ҳайрон бўлма, тутса ўжарлик,
«Жим!..» – десалар, кирмасам сўзга...
Боиси – сен яратган жарлик
Чеккасида мен энди ўзга...

25. 01. 2005.

х х х
х

Мен мерос истайман аввал ўзимга,
Кейин тонгдай ўғлим, гулдай қизимга
Улардай ифбатли, покиза Ватан!

26. 01. 2005.

х х х
х

Вой-вой, бу кимсанинг
Девори баланд.
Нега? – деб сўрасанг,
Қилмиши – талон...

Вой-вой, бу кимсага
Ҳамма – гўё ёв.
Нега? – деб сўрасанг,
Айтари – алдов...

Вой-вой, бу кимсага
Сокчилар қалқон.
Нега? – деб сўрасанг,
Икки қўли қон...

Вой-вой, бу кимсага
Йўламас уйқу.
Нега? – деб сўрасанг,
Талвасада у...

Вой-вой, бу кимсадан
Кулажак тақдир.
Нега? – деб сўрасанг,
Худоси йўқдир...

26. 01. 2005.

х х х
х

Бу ким? Менми? Мавжудманми? Келмас ишонгим...
Узилганим ростга ўхшар она заминдан.
Увоқ-увоқ тўзган гўё бу жисм-у жоним,
Бирон нима қолдимикин менга хос мандан?!

Кўча ёлғон... Уйлар ёлғон... Фақат ёлғонлар
Минбарларда, китобларда, кенг бозорларда...
Ёлғон экиб, ёлғон ўрар экан боёнлар,
Мен ўзимни йўқотгандай ёлғонзорларда...

Бу ким? Менми? Мавжудманми? Келмас ишонгим...

27. 01. 2005.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

На уят, на надомат...
Қийратгани – адолат...
Қилар иши – бузғунлик,
Бузғунликда қизғинлик...
Бориб турган ялмоғиз,
Қўймас очишга оғиз...
Дўзахни жаннат, дейди,
Мақтовни санъат, дейди...
Қолганлар оми эмиш,
Уларга соме эмиш...
Улкан даҳо – биз, дейди,
Юксак баҳомиз, дейди...
Биз хайрона бўлдик-ку,
Уятлардан ўлдик-ку...

27. 01. 2005.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Чўктирдинг ишончлар кемасин,
Ширин умидларга ўт қўйдинг.
Энди бу қалам не демасин,
Сўзлари минг чуқур, минг ўйдим...
Тугади умидбахш чаманлик,
Бугун ҳам, эрта ҳам харобат...
... Сенда бор савдойи ман-манлик,
Сенда бор савдойи жаҳолат...
Бизда-чи... жароҳат, жароҳат...

27. 01. 2005.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Қалампир ташладинг кунларимизга,

Дўзахни бошладинг тунларимизга...

Кет!

Қуёш, ойимизни ўғирлаб қўйдинг,

Икки елкамизни яғирлаб қўйдинг...

Кет!

Одамлар инсофга суялар эди,

Улар инсофини куялар еди...

Кет!

Бизни ўн икки ой шилади ғўза,

Шунча ой биз яна тутармиз рўза...

Кет!

Ўзингча яратдинг тамойил-тартиб,

Юпун яқтаккача олдинг-ку тартиб...

Кет!

Ёлғонни сув қилиб ичарсан доим,

Қолсанг, бошлангуси қиёмат-қойим...

Кет! Кет!! Кет!!!

27. 01. 2005.

х х х

х

Роҳатижон бўлмоғи лозим

Кунларимнинг оқарди сочи.

Қариб кетди ўктам овозим,

Қадамимнинг йўқдир қулочи.

Лекин кўнгил... Қаримас кўнгил

Мижжасига кўндирмас уйқу.

Эзгулик-ла тутинган сингил,

Ёвузликни қаритмоқчи у...

Иншооллоҳ...

30. 01. 2005.

х х х

х

Сўзда кишан... Йўлда кишан... Овозда кишан...

Исмимдаги гуллардан, оҳ, қолмабди нишон...

30. 01. 2005.

х х х

х

Ўғирланди ёзнинг гул иси,
Оқ қишларнинг ярақлашлари.
Ўғирланди юзлар кулгуси,
Нигоҳларнинг чарақлашлари.

Ўғирланди меҳрли сўзлар,
Мулозимат, саломлар ҳатто...
Етти ётга айландик бизлар.
О, бу – хато, шайтоний хато!

Гўзал эди, ҳаёлар парда,
Бир-бирова меҳр тутишлар.
Урф энди кўча-кўйларда
Танимасга ўхшаб ўтишлар.

Умидларга ёприлди шира,
Олувларга айланди кўшув...
Йиғлашингдан наф йўқ, Гулчеҳра,
Ўғирланган юртнинг ҳоли шу!

30. 01. 2005.

х х х

х

Мени кўп алдади саратонда ел,
Баҳорларда ногоҳ қуйилгувчи сел,
Ҳаддин билмас бўрон – хўп девонадил,
Сен ҳам алдармисан, биринчи апрел?!

Умрим не йўлларда қолди, адашди...
Кўзим ёш... Бахтлисан, дея алдашди...
Ишон, деб, кўксимга нишон қадашди,
Сен ҳам алдармисан, биринчи апрел?!

Ялпиз кунларим йўқ, бари бургандай,
Қуёш юртимизни ёнлаб юргандай,
Алдов бизда муқим макон қургандай...
Сен ҳам алдармисан, биринчи апрел?!

Мен чўққиман, дея, чоҳи алдаса,
Янгининг эскича роҳи алдаса,
Гадоси алдаса, шоҳи алдаса,
Сен ҳам алдармисан, биринчи апрел?!

Нигоҳларнинг кўм-кўк дашти йўқолди,
Кўнгилларнинг жўмард шашти йўқолди,
Косасидан сабр тошди, йўқолди...

Сен ҳам алдармисан, биринчи апрел?!

Чув туширмоқ сенга – мартаба, шараф,
Қўймасан ҳолимга бир бора қараб,
Ҳатто мазоримни майсага ўраб,
Сен ҳам алдармисан, биринчи апрел?!

30. 01. 2005.

х х х

х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Кўрсатди у ношудликда йирикликни,
Тирик юриб, бузди чунон тирикликни...
... Ҳазар қилса керак энди ўликлар ҳам...

23. 02. 2005.

х х х

х

Баҳор, дерлар... Куз кўрдим,
Сариқ-сарик юз кўрдим.

Дийдираган вужудлар,
Жовдираган кўз кўрдим...

Еганларин ёвғонлар,
Кийганларин бўз кўрдим.

Бахтни чорак, нимчорак,
Балони юз-юз кўрдим.

Ишончларни вайрона,
Кўнгилларни муз кўрдим.

Шеър учун, қўшиқ учун
Йиғлаб турган сўз кўрдим.

Боиси – юрт тўрида
Юҳо-ялмоғиз кўрдим...

23. 02. 2005.

х х х

х

Салом берсам, ғамлар алик олади,
Ўксиб турган дамлар алик олади.

Порлаб яшнагани боқмагай қиё,
Туғаётган шамлар алик олади.

Ўзим каби кемтик, ўзим каби танг,
Бир дунёси камлар алик олади.

Мумтоз кўнгли ярим, зукко умри хор,
Доно боши хамлар алик олади.

Хор-зор билма, ғофил, Гулчеҳрани сен,
Минг-минг кўзи намлар алик олади...

23. 02. 2005.

ТЎРТЛИКЛАР

1.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Дерларки, макр-ла алдаб сен бизни,
Ўзни мақтатишга чунон устасан...
... Номинг тилга олиб, халол оғизни
Харом айламакни наҳот истасам?!
24. 01. 2005.

2.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Ўзин қонуний, деб даъво қилади
Қонунларни топтаган зотлар.
... Айтинг, юртга қандай даво қилади
Заҳри қотил тўла сизотлар?!

27. 01. 2005.

3.

Қарашлар хотиржам, мамнун қарашмас...
Онғ қараш... Руҳ қараш... Тиллар қарашмас...

Эй дўстим, ярадор букунда «ох»ни
Уй-уйда айтишлар ҳечам ярашмас...

4.

ҚАБР ТОШИМДАГИ ЁЗУВ

Мункайишлар Гулчеҳрани ўлдирди,
Энкайишлар Гулчеҳрани ўлдирди.
Бу юртни оёғи остида эзиб,
Кеккайишлар Гулчеҳрани ўлдирди...

30. 01. 2005.

5.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Ўғри баландлатар ҳавозасини,
Қават-қават этар дарвозасини...
«Қошки тезроққина ўқишса, – дейман, -
Харом кунларининг жанозасини».

18. 02. 2005.

19.

6.

Ватан, бағринг диёнатли, гул маъво бўлсин,
Ватан, сендан тинглашларим дилнаво бўлсин!

Тилаганим сенга, жоним, бахт-у камолот,
Сенсиз бахтни орзу этсам, нораво бўлсин!

7.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Билмам, уйқунгизда на туш яшайди?
Кайфингиз беҳушми ё хуш яшайди?
Аммо билганим шу: ул кўнглингизда
Вайронани севар бойкуш яшайди...

6. 03. 2005.

8.

Кўнглим бутун эмас. Кўр: синиқлардан...
Ҳатто руҳга тўлган нур синиқлардан...
Мен – зил армонларнинг фарзанди гўё,
Туғилганман гўё хўрсиниқлардан...

7. 03. 2005.

9.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Устозингиз – мен англамас ҳис,
Устозингиз – зарга, шонга ҳирс...
Мақсудига борми етганлар,
Устоз бўлса энг жирканч иблис?!

8. 03. 2005.

10.

Қуёш гул-чечакни хўп хандон этгай,
Бундан гул ўзини хуш андом этгай.
Тикони ҳам пайдо... Биз эса беғам...
Беғамлик ғамни, о, минг чандон этгай...

10. 03. 2005.

11.

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Диёнатнинг кўзларин ўйди,
Адолатни қўй каби сўйди...
Энди бўлса ваҳмга ем у:
Гўрин четдан ҳозирлаб қўйди...

11. 03. 2005.

12.

Олис-олисларда бирам ширин турар
ОЗОДЛИК.
Ўлаётган бўлсам, аниқ, тирилтирар
ОЗОДЛИК!

23. 03. 2005.

13.

Айтармишлар: «Ким ўзи у?»
На Чотқол, на Хисорман.
Шу тупроқдан яралган-у
Шу тупроққа нисорман...

14.

БИР ЭРКАК...

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

«Даҳо ўзимман», – деб мудом уқдирар,
Даҳо кўрса борми, зумда бўғдирар.
Оҳ, уруғи сероб, уруғи сероб:
У одам ўрнига ФИТНА туғдирар...

15.

Етишаман, деб турганда озодликка, хурликка,
Кўз тегдими бу тупроққа, кўз тегдими бирликка?
Хотин-қизлар ҳаёсини этишгандай қатлиом,
Эрларини бичишгандай... Яролмаслар шерликка...

6. 10. 2005.

16.

Исмим кулар, лекин ичим йиғлайди,
Эҳтимол сўрарсиз: «Нечун йиғлайди?»

Қулдор авваллари етти ёт эди,
Энди ўзимиздан учун йиғлайди...

17.

Ғамлар фақат ғамнокни танлар,
Янчилади руҳим гурзида.
Андижоннинг қонин тўкканлар

Ўлтиришар ҳамон курсида...

18.

Рауф... Шукур... Озод акамиз...
Қонмабди-да нафси заминнинг.
Букун йўқлаб, кўзёш тўкяпмиз
Буюк инсон – Неъмат Аминни...

22. 10. 2005.

19.

Тулки эркин...
Лочинларнинг зўри ҳибсда...
Қарға эркин...
Булбул билан қумри ҳибсда...
Гулчеҳра, сен дафтарингга ёзиб қўй шундоқ:
“Мўматалоқ бу кунларнинг умри ҳибсда...”

20.

Селлар тезобига келиб урилдим,
Шумнинг каззобига келиб урилдим...
Энди қувноқ сўзни қандоқ ҳам топай? -
Элим азобига келиб урилдим...

8. 12. 2005.

х х х

х

Осмон ғолиб... Булутлар ғолиб...
Шамол, ёмғир, сел, ўтлар ғолиб...
Боқишади мисли файласуф,
Мен уларга бир умр толиб...

Лол этади доно фикратлар,
Оғир-босиқ феъллар, ҳикматлар...
Ҳайратларга тушганим тушган,
Нечоғ дилкаш бунда суҳбатлар.

Тан бераман улар ройига,
Ҳасратларин тўкмас зоега.
Кези келса, шахтни шахт ушлаб,
Исённи ҳам қўяр жойига...

10. 03. 2005.

х х х

х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

У паст экан...

Айтишгандай, у паст экан,

Кўтаролмай қолди баланд рутбалар ҳам...

12. 03. 2005.

х х х

х

Март дийдирар... Тоқат бўлар тоқ

Қолдиқ қишнинг аҳмоқлигидан.

Сургим келар атрофга шу чоғ

Олча гулин оппоқлигидан.

Бас яшамоқ диққинафаслик,

Зуғмларни доим кечириб...

Кетмайдими зиклик, қафаслик

Йўқликларнинг бағрида чириб...

Орзу сари боссак-чи оёқ,

Фараҳларда отсак-чи қулоч...

Эркин-эркин ўйларга шу чоғ

Тополмасак наҳотки илож?!

Қачонгача адолат етим?

Қачонгача қалтирайди ҳақ?

Зулмларнинг нимталаб этин,

Наҳот, наҳот бўлолмасак халқ?!

Биз – нотапон, ожизми шунча?..

12. 03. 2005.

х х х

х

Шомлар кутдим бахтимни интиқ,

Уни кутдим яна саҳарлаб...

Юзи чўтир, ияги тиртиқ

Ул бахтимни қўйди заҳарлаб.

Ғам йўллари равон ҳар доим,

Равон келмас сира бахт лекин.

Энди хаёл – машғулот жойим,
Ёшлар сийлар текиндан-текин.

Оҳи ошкор, умиди йиртиқ
Маҳзун онлар эгар бошимни.
... Юзи чўтир, ияги тиртиқ
Уволига қолсин ёшимнинг...

12. 03. 2005.

х х х
х

Бу кун чарақлаган чакмоқ сўзлар йўқ,
Бағри ўт, кўзлари чакноқ сўзлар йўқ.

Уларни бозорга солди шоирлар,
Сотиб, мансаб, унвон олди шоирлар.

Кунлар шеърсиз қолди, ўлди ҳайратлар,
Ҳаяжон, эҳтирос, шавқ-у ғайратлар.

Иффат шохсупага чорланмас энди,
Одамлар риёдан орланмас энди.

Уларнинг мутгасил нидолари – ПУЛ,
Танҳо топингувчи худолари – ПУЛ!

Тасаввур ногирон, тафаккур майиб,
Улкан-улкан қалблар қолмиш пучмайиб...

Оҳким, кўринмайди бирон-бир тирак,
Оҳким, таназзулдан ҳар ён чирпирак...

Боиси – кўзлари чакноқ сўзлар йўқ,
Ҳавони софловчи чакмоқ сўзлар йўқ...

22. 03. 2005.

КАЛТАБИНЛИК

Бечоранинг бор на милтиғи,
На қиличи, на бирон тиғи...
... Отмоқчи лек ётиб қолгунча...

11. 08. 2005.

х х х
х

Бўзлар менга ўргатишди
Сипо либос кийишни.

Кузлар менга ўргатишди
Дилхунларга куйишни.

Тўлқин мудом емиргувчи
Қирғоқларга кетдик, қалб.
Муттасил мунг симиргувчи
Қароқларга кетдик, қалб.

Шулар менга шавкат-у шаън,
Юрагимга ўтишсин.
Кунларига яролмаган
Кунларимга ўт тушсин!

6. 10. 2005.

х х х
х

Ифор-ифор оқ, қизил
Атрғулга суқим бор.

Фиғони тизим-тизим
Шоҳ булбулга суқим бор.

Сукланаман чакмоқнинг
Қарс-қурс эҳтиросига,
Нигоҳлари чакноқнинг
Қилич – ихтиросига.

Энг улкан ёвим – фириб,
Ҳайхот, қон силқар қалбман.
Ўксийман туриб-туриб:
Қилич бўла олмабман...

6. 10. 2005.

х х х
х

Оҳ, нечоғ истадим, чиққувдайин жон,
Суякларим қирс-қирс кетгудай синиб:
Кўз олдимда халқим турсин фаровон,
Юраин бахтидан қувнаб, исиниб.

Сим-сим ёшлар тўкиб, қилдим муножот
Танҳо мусаввирим – яратганимга:
«Шу халқим кўнглини айлай қол обод,
Бахт бер икки кўзни қаратганимга.

Кетсин манглайининг лати, кашқаси,
Ғурур ила боқай озод-хуримга...»

... Олий илтижонинг бундан бошқаси
Сифмас, сифмас шу он тасаввуримга...

6. 10. 2005.

МУСТАҚИЛЛИК МАРСИЯСИ

1.

Баҳорги лойқа сувлар
Кузда тиниқ тортгайди,

Рўёб топиб орзулар,
Янгисига йўртгайди,
Ёзги узун ёғдулар
Узун сурур тутгайди,
Оҳким, умринг қайғулар
Таъкибидан ортмайди,
Баҳордай мунис халқим,
Абгор-у унсиз халқим!

2.

Боқмайин қай фаслингга,
Сен учун талон чиқди,
Энг аввало азмингга
Ўч чиқди, қирон чиқди,
Дўнавердинг мазлумга,
Еганинг ёвғон чиқди,
«Мустақиллик келди», – деб
Суюндинг, ёлғон чиқди,
Илони тўп-тўп халқим,
Иблислари кўп халқим!

3.

Қўпди фитна сипоҳи,
Беркилди тонг дарчаси,
Сел бўлди кунлар оҳи,
Синди орзу арчаси,
Йўқолди само моҳи,
Шамс-у юлдуз – барчаси,
Бўлди қирғин гувоҳи
Толиблар шаҳарчаси,
Орзуси обод халқим,
Муроди барбод халқим!

4.

Бунгача Ўш, Паркентлар,

Фарғона қон қақшовди,
Бўка, Ўзган... Зар кентлар
Зор-у гирён қақшовди,
Оҳдан солиб жар кентлар,
Ёши уммон, қақшовди,
Титраб-титраб ҳар кентлар,
Ҳар хонумон қақшовди,
Тун-у куни дуд халқим,
Бағри хунолуд халқим!

5.

Булар камдай, шўрлик, сўнг
«Ур-сурчи»га чиқдингми?
Маломатнинг, хўрликнинг
Тик буржигга чиқдингми?
«Эмакла... чоп... кўзни юм...
Ёт... тур-чи»га чиқдингми?
Кийдиришиб бўлак тўн,
Террорчига чиқдингми? -
Ватани нурли халқим,
Манглайи шўрли халқим!

6.

Матбуотинг ёзарким:
«Бефаросат, омисан...»
Сийратингни чизарким:
«Расволикка сомесан...»
Ёзар: «Доно юртбошинг,
Сен – хомларнинг хомисан...»
Боксам, сабр-бардошнинг
Тўлиб кетган жомисан,
Тақдири ўйин халқим,
Оғриқли ўйим – халқим!

7.

Оғзингдаги нонгача
Бир-бир юлиб олдилар,
Миянгадаги онгача
Жоҳил бўлиб олдилар,
Эътиқод-иймонгача
Ўчга тўлиб олдилар,
Танангдаги жонгача
Итдай улиб олдилар,
Туркистон, Турон халқим,

Мушфик, ногирон халқим!

8.

Ҳийла қизиди бот-бот,
Дашт-у уммон қатли ом...
Кимда-ким асл шерзод,
Асл иймон – қатли ом...
Мард Шавриқ Рўзимурод,
Эмин Усмон – қатли ом...

Бедодликдан девди дод,
Сор Андижон – қатли ом...
Ким ўзи, оҳ, биз, халқим?
Ялписи махбус халқим!

9.

Бефаросат, бебошинг
Дўнди бегинг, бойингга,
Эга чикди куёшинг,
Эга чикди ойингга,
Ариқ-ариқ кўз ёшинг
Айланди-ку сойингга,
Сенга фидо ҳар бошинг
Чиқаверди хоинга,
Тишлаб қолдинг мум, халқим,
Йиғладим юм-юм, халқим!

10.

Ёшларимни артмоққа
Меҳрибон қўл соғиндим,
Андухларни отмоққа
Қарқара йўл соғиндим,
Шарҳи дилни очмоққа
Шарҳи булбул соғиндим,
Етишолмай Широққа,
Соғиндим, мўл соғиндим,
Сен учун, она халқим,
Менга дурдона халқим!

11.

Бас, бас-э, бундай тузоқ
Йўлларнинг пулсироти,

Эртакдан чиқсин тезроқ
Алпомишлар Ғироти,
Туёғи чақиб чақмоқ,
Бўла қолсин нур оти,
Нурли умрингни кўрмоқ
Борки умрим муроди,
Бесар, беривож халқим,
Рўшноликка оч халқим!

12.

Ечса қонли кулоҳни
Бўларкан-ку, десинлар,
Элни ғажир суллоҳни
Ўларкан-ку, десинлар,
«Истак» номли булоқни
Тўларкан-ку, десинлар,
Гулчеҳра ҳам кулмоқни
Биларкан-ку, десинлар,
Жонга яна жон халқим,
Онам, онажон халқим!

13.

Чехрангдаги кулгунгни
Кўрмасам, тинчирманми?!
«Эрк» аталмиш юртингни
Қурмасанг, тинчирманми?!
Қурсанг, кўзга илкингни
Сурмасам, тинчирманми?!
Ўпмай озод мулкингни,
Минг қасам, тинчирманми?! -
Узун фарёдидим, халқим,
Бахти – муродим, халқим!

14.

Истарманки, изингинг
Ҳар сўқмоғи гулласин,
Нурлантириб юзингни,
Аллоҳ ўзи қўлласин,
Чақмоқ этиб сўзингни,
Жўмардлигинг мўлласин,
Сенинг бахтинг қизингни
Сўнгни йўлга йўлласин,
Орқамдаги тоғ халқим,
Бошимда байроқ халқим!

15.

Майитман-у десанг «оҳ»,
Кафанларни отгайман,
Яна қайта тубсиз чоҳ
Азобига беткайман,
«Уф»ларимнинг баногоҳ
Давомини тортгайман,
Бўлсангина эрка шох,
Гўримда тинч ётгайман,

Қуёшим, ойим, халқим,
Танҳо хумойим, халқим,
Бир манглайга битилган
Икки дунёим, халқим!

07.10.–29.11.2005.

х х х

х

Либосини ечиб, ёшини тўкиб,
Ўйчан эдим, баттар ўйлантирар куз.
Ҳеч ким ука билмас кўнглимни укиб,
Мени хайронага айлантирар куз.

Дейди: «Ошкор-ошкор китобдай ўқил.
Сенинг айтар сўзинг – биргина ҲАҚдир.
Тўкил, тўкил, тўкил, сарғайиб тўкил,
Бизга фақат шундоқ битилган тақдир!»

9. 10. 2005.

х х х

х

Туйғуларга эрди оро
Шўх «Андижон полкаси».
Бобуршоҳнинг юрти, зеро,
Эҳтирослар ўлкаси.

Қийқиришиб, шох ташловчи
Йигитларни отдилар,
Халолликка, бахтга овчи -
Бургутларни отдилар.

Ҳақ исташиб эрди, ўққа
Нишон бўлди нидоси.

«Чиксин, – деди ИБЛИС, – йўққа
Эътиқоди, худоси».

Ёт эмасди, «Атай қилиб
Кетди, – десанг, – чап-қия...»
Ўзиники келиб-келиб
Ўзагини узди-я...

Ўзиники ёвдан баттар
Зидлигини кўрсатди,
Ўзиники қутирган хар,
Итлигини кўрсатди...

Бобуршоҳга Ватан эди
Эҳтирослар ўлкаси...
Қонига ғарқ, инграр энди
Оҳ, «Андижон полкаси» ...

9.10. 2005.

х х х
х

- Бизлар ўзи киммиз, ҳай?
- Қовурға синдирганмиз.
Ўзимиз эшак минмай,
Эшакни миндирганмиз...

- Бизлар ўзи киммиз, ҳай?
- Очолмасдан оғизни,
Топар-у емай-ичмай,
Тўйдирамиз тўнғизни.

- Бизлар ўзи киммиз, ҳай?
- Риёлардан задамиз.
Байроқдорин тополмай,
Тўзиб юрган тўдамиз.

- Бизлар ўзи ким, ёху?
- Тўйганмиз оҳ-нидодан.
Кўзларимиз ёшли-ю
Умидимиз Худодан...

10. 10. 2005.

х х х
х

Оппоққинам, оқ қушим,
Аҳволимга боқ, қушим,
Безиб кетдим дунёдан,
Бўлгани сиртмоқ, қушим.

Жавдираган элим бор,
Дилимда минг тилим бор.
Шафқатсиз бу дунёда
Яхшиямки, ўлим бор...

18. 10. 2005.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Бу менми -
Норасо дунёдан тўйиб,
Расо оламини яратиб олган?
Бунда олов ва сув бир-бирин суйиб,
Айро тун-у кунлар уйқаш туролган...

Бу сенми -
Кибрни кучгувчи тўйиб,
Қувватлар олгувчи худбин, муз тундан?
... Расо телбаликлар телбага йўйиб,
Расо ман-манликлар кулар устимдан...

22. 10. 2005.

ЎН ОЛТИ ЙИЛНИНГ СИЙРАТИ

Бу йилларнинг қандай экан сарҳисоб сўзи?
Кейингилар бирон хушрўй топарми улги?
Нима ўзи, нима ўзи, нимадир ўзи
Бу йилларнинг сийратида асосий белги?

Мен нечоғлик хуш белгилар изламай ҳаргиз,
Бунёд этиб ҳар юракда қиёмат қойим,
Қўллари қон, кўзи тўймас, энг маккор иблис
Бу йиллардан бокаверар кўзимга доим.

Ўйлагандим: «Эрки бўлса миллат дастида,
Тонглар оппоқ отгувсидир, ниятлар тоза...»
Бир манфурнинг майли ила оёқ остида
Нобуд бўлган йиллар учун очяпман аза...

8. 12. 2005.

х х х

х

Иткитишди пастларга...
Қалам олдик дастларга...
Аёвли бўлмоқ нечун
Аёви йўқ касларга?!

Қалам – нур кийиш учун,
Ийдириш, ийиш учун...
Мен-чи, олдим қўлимга
Итни ит дейиш учун...

Қалам – поклик масъули...
Мен – маҳзунлар маҳзуни.
Айб айлама, набирам,
Бизлар – зулм маҳсули...

8. 12. 2005.

х х х

х

Олдин кундузларга улаб тунларни,
Сахаргача бедор бўлардим олдин.
Энди-чи... Таланган, бўм-бўш кунларни
Санашдан бўлакка яролмай қолдим.

Ҳайдагим келади сурбет мунгларни,
Шеър ёзгим келади хуш ният билан.
Таланган, топталган, бўм-бўш кунларни
Тўлдиргим келади ҲУРРИЯТ билан...

8. 12. 2005.

х х х

х

Ютоқман, хўп ютоқман,
Қуриёзган бутуқман.
Неча йилдир, неча йил
Бир хабарга муштоқман.

Ўтаверар баҳор, ёз,
Кузак, қаҳратон аёз...

Лекин менинг қаршимга
Хушхабар чиқмас пешвоз.

Эл яшар ёна-ёна,

Мудом талайди кана...
Қонхўр умри бунча ҳам
Узун бўлар экан-а...

8. 12. 2005.

х х х
х

Тож деб талашганни кўп кўрдик бизлар,
Тожга муносиби қайдайкин, дўстлар?

8. 12. 2005.

х х х
х

(«Сиз... Сен... У...» туркумидан)

Этмоқчисан номимни қаро,
Ташлаб кўйдинг ситамлар аро,
Тутарсан ҳам оғулар, аммо
Қарғишларим қолгайдир тирик.

Шеърларим бор – ёдимга ёзиқ,
Улар – менга тасалли, озиқ.
Гоҳи шаддот, гоҳида босиқ
Нолишларим қолгайдир тирик.

Озод нафас мендан бегона,
Ҳамнафасим – ғамлар ягона,
Оҳим ўқиб вазмин, халқона,
Дилхушларим қолгайдир тирик.

Миллатим бор – жафокаш, туйғун,
Йўлларида туранғи, юлғун,
Зарбларингдан юзлари сўлғин,
Сарғишларим қолгайдир тирик.

Бўлгаймикин мени йўқотиб?!

8. 12. 2005.

х х х
х

Ёмғирларга хаёл ила тутаман қулоқ,
Қўлларимдан келари, бу – қофия жуфтлаш.
Фикрламоқ, ғамдан «уф»лаб, қувончдан кулмоқ,
Номардларнинг юзларига хаёлан туфлаш...

Қўлларимдан келари, бу – жойнамоз узра
Йиғлаб-йиғлаб, шу тупроққа тилаш рўшнолик.
Хаёлларда тик ташлашиб ғаддор-ёвуз-ла,
Ғалабанинг сурурига руҳан ошнолик...

Қизим нимдош халатига солади ямоқ,
Оғир-оғир сукунатга тўлади хонам.
Қўлларимдан келари, бу – сени ўйламоқ,
Мунис халқим, меҳнаткашим, шикаста онам...

9. 12. 2005.

х х х
х

Осмон бежо. Ерга йўналган
Ёмғирларнинг тик шалоласи.
Гўё кўкдан топмиш қўналға
Мамадали Маҳмуд ноласи.

У Ватанни Куброга ўхшаб
Севар эди ёрдай, онадай...
Неча йилки, сиҳати қақшаб,
Шўрлик ётар хибсхонада.

Шоирларни атовди: «Кўрким!
Миллат учун сизлар диёнат!..»
Ўксинади: Абдулла, Эркин
Қилгани-чун халққа хиёнат.

«Олинажак, берилмайди ҳақ!» -
Бехбудийдан бу калом эди.
Ўртанар у: оғиз очса халқ,
Андижондай қатли ом энди...

Бало-қазо қанотин ёзиб,
Бу ўлкани ямлаб юрибди.

Ўртанар у: ғамлар тутқазиб,
Бахт бу юртни ёнлаб юрибди...

9. 12. 2005.

х х х
х

Такдир судралади, шошмайди такдир,
Ситам сўқмоқлари узундан-узун.
Донишманд сўзлари, эҳтимол, ҳақдир:
«Қандайин халқ бўлса, ўшандай тузум...»

Кўравериб, бўлди хаёлларим талх,
Одамхўр, фирибгар, юҳо касларни.
Сўрамай ҳаддим йўқ, онажоним халқ,
Қачон туға қолдинг бундай пастларни?!

Қачон туға қолдинг отабезори,
Онабезорилар сулоласини?
Хароми кимсалар макри, озори
Юртнинг булғади-ку зилоласини.

Шу боис бизлардан юз бурмиш барор,
Шу боис ҳуррият очмагай талъат.
Шикаста Ватаннинг корига ярар
Алплар ўстирмаган аёлга лаънат!

10. 12. 2005.

х х х
х

Оҳанграбо нурларини сочар шон-шуҳрат,
Шон-шуҳратга ёпишгандан қочар шон-шуҳрат...

10. 12. 2005.

х х х
х

Ғаройиб миш-мишлар кезар юрт аро:
«Ҳар ойда қонини янгилармиш шоҳ...»

Нима қилсам экан мен мотамсаро?
Ўзимни майдонда ёқсамми, валлоҳ?!

Нима қилсамки мен, оғироёқли
Аёлларнинг жуфти топширмасин қон?
Тахтиравонидан телба сиёқли,
Нима қилсамки мен, йиқилсин ҳоқон?

Жуда оғир яшаш, истибдод туйиб,
Бесамар ўйларга бойланиб қолмоқ...
Жуда осон ҳозир телбадан куйиб,
Қип-қизил телбага айланиб қолмоқ...

10. 12. 2005.

х х х

х

Паҳлавон йўқ. Ерга тегиб бўлган кураклар.
Куйишмас ҳам ситамларнинг йириклигига.
Ловулламас, тутаб ётар гулхан юраклар,
Кўплар яшар, шукур қилиб тириклигига.

Тўрт фаслининг тундлигидан хўрсилади ер,
Қуёш ўзбек боши узра хуноб юрибди.
Қай гармсел, бу ўлканинг паноҳиман, дер,
Қай сел эса, бу ўлкани тунаб юрибди...

11. 12. 2005.

х х х

х

Энди эҳтиёж йўқ эҳтиросларга,
Энди юрак торин бўлмайди чертиб...
Истеҳзоли боқиб оқ қоғозларга,
Ёзган шеърларимни ташлайми йиртиб?!

Муҳаббат либосин отмиш бу дамлар,
Қаровсиз мамлакат, керак, деркан, нон.
Шеърни нима қилсин гадоё одамлар?!
Шеърни нима қилсин руҳлар ногирон?!

Осмон – оддий гумбаз...
Шавқ эмас гулхан...
Шеър ёзмай қўйганнинг билгани билган...
... Шеърлар ўқишмайди, ёзишмайди ҳам,
Ундан таскин топиш ҳисси сўйилган...

11. 12. 2005.

Ён дафтардан қайдлар

1.

Аллоҳ бандасига энг олий ажри мукофотни ҳам, энг кучли жазони ҳам фарзанд орқали берса керак. Яратганим, ишқилиб, фарзандларим иймон-диёнат, халоллик, сабр-қаноат, меҳр-шафқат, тинимсиз меҳнат йўлларини тутгувчилар бўлишсин. Иншоаллоҳ!..

2.

“Муҳаббат” – мен севган ёзувчи Абдулла Қаҳҳорнинг энг сўнги асари. Одамларга улкан муҳаббатини ташлаб кетди бу улкан ёзувчимиз...

3.

Замона зайлига юрган истеъдод – бугунники. Юрмагани эса – келажакники...

4.

“Турмуш” сўзи “Тур, мушт” /тур, мана сенга мушт/ иборасидан олинган бўлса керак.

5.

Ниманидир илғай олиш учун одам доимо бирқадар беором бўлиши керакка ўхшайди.

6.

“Улуғ халқ” дейдилар. Улуғ халқ йўқ. Улуғ қалблар бор, холос. Улуғ қалблар эса, катта-кичик ҳар бир миллатда топилади. Миллатнинг кушандалари эса, ўз қатл пичокларини биринчи галда ўша улуғ қалбларга санчишга интилишади. Ҳамма ерда... Ҳамма вақт...

7.

Сукунатинг – менга оғир жазойинг...

8.

Менинг ноҳақликдан бўлак душманам, муҳаббатдан бўлак қувончим, Аллоҳдан бўлак дўстим йўқ, эй азиз дўст!

9.

Муҳаммад Солиҳнинг сайлов кампанияси... Мен унинг ишончли вакилларида бириман... Туман, шаҳар, вилоят партия раҳбарларининг зимдан бузғунчиликларига шоҳид бўлиб, ўйлапман: нега шундай партия аъзосиман-а?! Даҳшат-ку!..

10.

Фитна – қатлдан ҳам ашаддийроқ...

11.

Менинг халқим... Камроқ кулиб, кўпроқ йиғлаганлар... Мен эса, одамларнинг кўпроқ табассумли бўлиб, иложи борича йиғламасликларини истайман... Нима қилсам экан-а?!.

12.

Ёлғон – катта ички душман. Очкўзлик, харомхўрлик, субутсизлик – катта ички душман... Кошқийди, дилни шу иллатлардан тозалаш – ҳар кимнинг биринчи галдаги одамийлик вазифаси бўлса... Айниқса, балиқ бошидан сасимаса...

13. УЛҚАН КЕМТИКЛИК

У ўзини ўта етук ҳисоблайди. Тўғри, унда ҳамма нарса бисёр – пулга сотиб олиш мумкин бўлган ҳамма нарса: амал, данғиллама уй-жой, қўш-қўш машина... Фақат фаҳмдангина Аллоҳ сикқан... Одамларни тушуниш, уларга меҳр бериш фаҳмидан... Одамлар уни одам ҳисоблашмайди. Буни ўзи билармикин-а?!.

14. ТАНИШ ВОСИТАСИ

Қўли, истеъдоди ета олмайдиган нимарсаларга ИБЛИС дегани макри орқали етаркан. Тавба!.. Бемалол таниб олса бўларкан-ку ҳаётдаги ИБЛИС ва ИБЛИСЧАларни...

15. ҲАДСИЗ САВОЛЛАР

Ажабо, халқимиз тақдири масаласини нега халқнинг ўзи ҳал қила олмайди? Конституциянинг деярли ҳамма моддаси нега фақат ҳукуматга хизмат қилади? Халқнинг мискин овози нега хорижий радиолардагина унча-мунча эшитилади-ю, ўзбек оммавий ахборот воситалари эса ҳукумат мақтови билан овора? Нега халқ ўзига ёқмаган раҳбарларни олиб ташлай олмайди? Нега дардманд овозини чиқаришга кўрқади? Биз ўзи кимлармиз? Қандай жамиятда яшайпмиз?..

16. АНДИШАСИЗЛИК

Қашшоқлик, нопокликни бошдан кечираётганимизнинг ўзи камлик қияпти чоғи. Радиони буранг... Телевизорни кўйинг... Газеталарни очинг... Мақташ-мақтанишлар, пашшадан фил ясашлар, йўқни бор қилиб кўрсатишлар тонгимизга нонуштадай, пешинимизга тушликдай, оқшомимизга кечки овқатдай кириб келяпти. Бостириб... Андиша қилмай... Ҳижолат тортмай...

17. ТАМАЛ ТОШИ

“... Келажаги буюк давлат”, – дейдилар. Агар чиндан-да шундай бўлса, ўша буюкликнинг тамал тоши бугун кўзларга ташланиши жоиз эмасми?! Тамал тоши қашшоқлик, юлғичлик, поражўрлик, худосизлик бўлган мамлакатнинг эртаси қандай бўларкин-а?!

18. ҲАМОН ШУНДАЙ

СССР даврида бизни фақат хорижий капиталистик мамлакатларнинг ҳаётига танқидий кўз билан қарашга ўргатишганди. Бориб кўриш орқали эмас, балки ўзларининг уқтиришлари бўйича... Ўз ҳаётимизга назар сола олмасдик. Ҳаддимиз сиғмасди. Таъқиқ зонаси эди у... Ҳамон шундай...

19. ҲАММА БАЛОНИНГ БОШИ

Яшаш – қалбни зиё билан зийнатлаш, ҳалол меҳнат қилиш... Яшаш – яхшилик кўрсатиш ва яхшилик кўриш... Зеро, минг-минг йиллик ақида, тамойил шундай. Лекин ёмонлик тобора урчиб бормоқда. Нега? Иллат қандай зоҳир бўляпти? Афсуски, бизнинг ўзбек жамиятида бу каби мантиқий саволларга жавоб излашга йўл кўйилмайди. Ҳамма бало шунда...

20.

Қўл тегиши билан ифор сочувчи
Райхон бўлсам эди шу халқим учун...

21. УРУҒЛАР

Одам нималардан яралган?

Менинг назаримда, унинг қон-қонида муҳаббат-у нафратнинг, ростлигу ёлғоннинг, чидам-у бетоқатлиликнинг, поклигу иймонсизликнинг, хулласи, борки инсоний фазилат ва қусурларнинг уруғларидан бор. Имкони топилиши, иқлими етилиши билан ҳаммаси ҳам гуллаб-яшнаши мумкин.

Эҳтиёт бўлайлик. Ўзимизда нималарни ўстираётганимизни тез-тез сарҳисоб қилиб турайлик. Ёмонликнинг уна бошлаган нишларини дарҳол юлиб ташлайлик. Зеро, гўзал ҳаёт айна шу тарзда яшовчилар билан гўзал. Мунофиқлар билан эмас... Ишончларга тупурувчилар билан эмас... Кимки бугунги ишончга тупурса, эртанги адолат унинг ўзига тупураккан. Ишонмаяпсизми?.. Андак сабр қилинг. Кўрасиз ҳали...

22.

У ўз назарида буюк... Чиндан ҳам шундайга ўхшайди. Макрда, ёлғонда, ўзига бино қўйишда, бечораларни қон қақшатишда буюкка ўхшайди у... Қабиҳликнинг буюги...

23.

Ҳар қандай тубанликнинг боши – ХУДОСИЗЛИК. Худосизнинг қалбини ҳар қандай чиркинликлар бемалол ва осонликча забт этаверади... Атрофимизга қарасак, бунга мисоллар ошиб-тошиб ётибди.

Худосизлик бизни қон қақшатыпти-ку, ХУДОЖОН!

24.

Яхши асар ҳамма вақт янги бўлганидай, ҳукуматнинг яхши фаолияти ҳам ҳамма вақт халқнинг димоғига ифор, кўксига виқор, сўзига оҳор тўлдиради. Халқимиз эса, ИФОРни, ВИҚОРни, ОҲОРни жуда-жуда соғиниб қолган кўриняпти... Маҳкамаларнинг эшиклариди... Мардикор бозорлариди... Хориж йўлларида... Ахлат қутилари олдида...

25.

Талантнинг талантсиздан, ҳақнинг ноҳақдан, дононинг жоҳилдан бўлак душмани йўқ. Бўлмас ҳам...

Қайда ҳаёт бенур, албатта -
Билингизки, РАЗОЛАТ тахтда...

26.

Ҳалол бўлмаслик, менинг назаримда, одамнинг ўзига ўзи кишан уришидай бир гап. Негаки, ҳаром бу кун бўлмаса, бошқа бир кун албатта “тешиб чиқади”. Ҳозирги ўзбек ҳаромхўрлари эса, қўл-оёқларида кишан бўла туриб ҳам, телевизорга чиқиб олиб: “Мен жудаям ҳалолман”, – дейишади. Улар гўё икки оёғини бир этикка тиқиб олиб: “Мен соппа-соғман”, – деяётган тентакка ўхшашади. Тентакни эса, бир қарашдаёқ билиб оласиз...

27.

Уни мақтадилар... Тўғрироғи, гумашталари ёрдамида мақтатаверди ўзини. Ўйладики, мақтовлар унинг обрўсига обрў, шухратига шухрат қўшади... Уни мақтаганлари сари одамларнинг синчиков нигоҳлари унга кўпроқ қадалди. Ҳар бир айтар сўзини тарозига соладиган, ҳар бир босар қадамини кузатадиган, ҳар бир ҳатти-харакатини баҳолайдиган бўлиб қолишди... Оқибатда одамларнинг ундан ихлоси қолди. Бутунлай... У эса, ҳамон ўзини мақтатади...

28. БИР ТАНИШИМНИНГ АЙТГАНЛАРИ

“Оқ кучлар” мухолифатни муттасил қоралаб келяпти, “қора кучлар” атаб...

Кўряпман: “оқ кучлар” халқни талаб, бойигандан бойияпти. Гердайгандан гердайяпти.

Қонунларни ҳам ўзига мослаб бўлди, сайловларни ҳам... Халқни бир тийинга олмайди. Улар халқни ўзига хизматкор ҳисоблайди...

Кўряпман: “оқ кучлар” халқни қафангадо қилди. Фақат бугина эмас. Бўғзидаги айтар сўзини ҳам, кўксидаги эрка иштиёки-ю кўзларидаги умид учқунларини ҳам тортиб олиб бўлди.

“Қора кучлар” эса “оқ кучлар”нинг бундай жирканч қилмишларини ошқора айтиб, авом кўзларини очишяпти, холос.

Э, бор-э, ўша “қора кучлар” қаторига қўшилганим бўлсин!

Қатралар

АЁЛ

Эрта билан беш-олтита учлик ёздим. Улардан бири шундай эди:

Дейишади: “Бўлгани ғам, бўлгани жафо...

Дунё каттол. Дунё совук. Дунё бевафо...”

... Кўрсат, аёл, шу дунёнинг муҳаббатлигин...

Ўзимга танаффус эълон қилиб, айвон деразасига бордим. Тирсақларимни дераза раҳига кўйиб, ташқарига тикилдим. Паға-паға булутлари астагина сирғалаётган осмон мовийдан-

мовий. Баҳорий дарахтлар кўмкўкдан-кўмкўк... Беқиёс гўзаллик... Энтикдим...
“Су-у-у-т!..” – деган овоз эшитилди. Таниш овоз... Учинчи қаватдан пастга қарадим: бир пайтлар биз сутига мижоз бўлган Зебо... Бўстонликдан... Тўрт боласи борлигини, эри колхозчи эканини айтганди...
Ана, у бақувват таёқдан ясалган кўлбола обкашини икки букилиб, елкасидан оляпти...
Обкаш ўртасига юмшоқ мато ўралган... Елка қийилмасин учун... Обкашнинг икки учидаги икки илмоққа хайҳотдай икки қопчиқ осилган... Ичи тўла сут-қатиқли идишлар... Мен ердан узолмасам керак-ов...
Қорайиб, унниқиб кетган Зебо /исми унга гўё киноя билан қўйилгандай/ обкашини юклари устига қўйди, қопчиқлар ичидан сут тўла икки елим идишни олди-да, йўлагимизга кириб кетди.
“Биринчи қаватдаги ижарада турган туркларга бўлса керак...” – ўйладим ўзимча...
Зебо қайтиб чиқди. Қўлидаги бўш идишларни обкаш қўйилган қопчиқлардан бирига солиб, оғир юкни яна икки букилиб, елкага олди. Оғирлигидан йиқилай-йиқилай деб, йўлга тушди...
Ҳозиргина ёзганларимни эсладим: “Кўрсат, аёл, шу дунёнинг муҳаббатлигин...”
Ҳижолатда қолдим... Шўрлик аёл... Мен айтмасам-да, бевафо дунёга кўрсатиб турибди у муҳаббатлигини... Икки букилиб... Майишиб... Адойи тамом бўлиб... Зеболигини йўқотиб...
27. 05. 1999.

БАДГУМОН

У “Оқ уй” олдида доктор Хайдер очлик эълон қилганини эшитиб деди:

Ким ҳам қуритарди ўз тинкасини,
Ютиб ўлтиргандир таблеткасини...

Газетада “Пахта тоннаси ошадими? Биз қаршимиз” деган мақола
босилиб чиқди. У муаллифларга ишора қилиб айтди:

Худбинлик ин қурган булар барида,
Қахрамон бўлмоқчи эл назарида...

Кечки пайт у мириқиб телевизор кўраётган эди, кўнғироқ бўлиб, устозининг вафоти хабарини айтишди. Телефон гўшагини қўйгач, ғудрланди:

Қўймабман кўнғироқ симини узиб...
Мени ҳам йиқмоқчи, оромни бузиб...

... Ҳукумат алмашди. У телевизорга чиқиб деди:

Насибамиз бус-бутун келди,
Мана энди юртга кун келди...

... Кўп ўтмай шу кимсанинг кўксига қахрамонлик нишонини тақиб қўйишди...
1988 – 2002

“УНДАЙ БЎЛСА, ГАЗНИ БОСИНГ”

Йўлда кетяпмиз. Кўзим йўл четида машина итариб кетаётган аёлга тушди. Эркак рулда...
- Машинангизни тўхтатсангиз, – дейман рул тутган акамга. – Анови бечораларнинг, – мен ташқарига ишора қиламан, – бензини тугаб қолибди шекилли. Озгина берайлик.
Акам машинани секинлатиб, чекка йўлакка ўтдилар, лекин тўхтатмадилар.
- Агар ҳозир уларга “Биз бера қолайлик бензинни”, – десам, мени ё кулфатдан фойдаланиб қолмоқчи бўлган савдогарга, ё эси пастга йўйишади, – дедилар акам.
- Ундай бўлса, боса қолинг газингизни... – мен ўз соддалигимдан лол эдим...
1998 й.

“БОЙВУЧЧА”

Икки аёл марказий кўчаларнинг бирида кетишарди. “Ман-ман” деган амалдорга тегишли шоҳона дўконга бурилишди улар. Харидор йўқ ҳисоби.

Моллар эса кўзни камаштиради...

Аёллардан бири нарҳ қоғозига миллионлар ёзилган люстрага ишора қилди:

- Мана шу менинг залимга мосга ўхшайди. Сиз нима дейсиз, ўртоқжон?

“Ўртоқжон” бўлса, люстрага тикилганича жим эди.

- Майли, ўйлаб кўрармиз, – деди люстрага “ишқи тушган” аёл дугонасининг қўлтиғидан тутаркан. Кейин у мебелларни кўздан кечира бошлади. Қимматбаҳо чинниларга ўтди. Ўн икки кишилик чой сервизининг олдида туриб қолди.

Мана шуниси жуда ёқяпти.

Дўкон сотувчиси аёлларга яқинлашди. Кўздаги ўтни кўриб, кўнгилдагисини ҳам ловуллаштишга тушди:

- Охиргиси... Олинг. Пулингиз ўзингиз билан кетади. Хурсанд бўласиз.

- Олмасам бўлмайди. Ўзиям жуда чиройли экан. Майли, хўжайиним билан албатта келаман, – аёл шундай деди-да, мамнун ҳолда дугонасини қўлтиқлаб, дўкондан чиқди.

- Пулинг йўқ-ку... Ростдан олмоқчимисан, Нилу? – кўзларини катта-катта очиб сўради дугона.

- Вой, олишга йўл бўлсин... Ўзимни би-и-и-р хурсанд қилай, дедим-да. Бир бойвучча бўлгим келди-да, – хандон ташлаб қолди аёл.

- Беш дақиқали бойвуччамми?! – жилмайди дугона...

1996 й.

Ўч

Эшик кўнғироғи жиринглайди. Икки болакай баб-бараварига қичқиришади:

- Ур – ра! Адам келдила.

Ишдан уларнинг гоҳ адалари, гоҳ аялари биринчи келишади. Ота аввалроқ келса, эшикдан кириши билан биринчи айтадиган сўзи шу бўлади:

Аянг уйдамила?

Она барвақтроқ келса, унинг ҳам биринчи сўрови шундай бўлади:

Аданг келдилами?

Бугун аёл олдинроқ қайтганди. Кела солиб, болаларига тайинлайди:

- Адангга: “Аям ҳали келмадила”, – денгла... – Ўзи эса, ечина солиб, ошхонага ўтади. Ошга уннаб кетади...

Эшик кўнғироғи жиринглайди. Яна болаларнинг шодон қийқириқлари... Яна ўша эски

савол:

- Аянг келдилами?

- Йўқ, ҳали кемадила...

- Э... – дейди адалари. Унинг овозидаги маъюсликдан ошхонадаги аёл ҳузур қилиб жилмаяди, лекин турган жойидан қимирламайди.

Ота ичкарига сўзсизгина кириб, уй кийимларини кияди. Болаларига нималардир дейди, нималарнидир сўрайди, сўнг емакхонага ўтади. Диванга чўкиб, жимгина газета варақлай бошлайди. Аёл охиस्ताгина эшик тирқишидан мўралайди: эрининг юзи тунд, боши газетага эгилган... Аёл яна мамнун жилмайиб қўяди. Ошхонага ўтиб, гуруч юва бошлайди. Крандан шилдираб туша бошлаган сув эрни зийрак торттиради. Ошхонага чиқади. Юзи ёришиб кетади:

- Кебсиз-ку...

- Бир ўчимни олий, дедим-да, – хандон ташлайди аёл.

- Қанақа ўч?

- Мени ўн йил кеч топганингиз учун...

Эр хотинини беозоргина бағрига босади. Овозсизгина ўпади...

1980 й.

СТОЛ УСТИДА ҚОЛГАН НОМА

Ўғри ўз услуби билан эшикни очиб, ичкарига кирди. Ташқаридан кўргани – кўркем дарпардага яна бир бор қараб қўйди. Сервантдаги чиройли идишлар ичидан қимматбаҳосини топмади. Чойнақларни, гулдонларни ағдариб кўрди. Қутичадаги тақинчоқларни диван устига ағдарди: ҳаммаси энсақотар лаш-лушлар бўлиб чиқди. Магнитофонга қаради – алмисокдан қолганлигини кўриб, юзини бурди...

Ётоқхонага ўтди. Шкафдаги оппоқ ғилоф, чойшабларни бирма-бир ағдарди. Сандиқ устидаги текис тахланган кўрпачалар тахини шоша-пиша бузиб, нимдош, лекин тоза гилам устига ташлади. Сандиқ ичини титди. Трюмо ғаладонини тортди...

Сўнгги хонага ўтди. Шифтга етган жовонлардаги китобларни ағдар-тўнтар қилди... Ёзув столини титкилади.. Устига тўр тўқилган, ичида бир дона атргули бўлган шиша гулдонга энсаси қотиб қаради. "... Ҳурмат билан мактаб ўқувчиларидан" деган ёзувли зарҳал қаламдондан ручка олди. Стол устида турган оқ қоғозга қўлқопли қўли билан шоша-пиша шу сўзларни ёзди-да, икки қўли бўш ҳолда уйдан чиқиб кетди: "Оббо, усти ялтироқ, ичи қалтироқлар-э!..."

1986 й.

ТЎҒРИ БЕЛГИ

Йўлда кетяпман... Хаёлимда яна нарх-навонинг ошгани... Сезиб қоламан: оғзим очиқ... Ичимда ўзимга ўзим танбеҳ бераман: "Қап-катта одам кўчада оғзини очиб юрса-я... Уят-э..." Дарров лабларимни жуфтлайман. Кейин хаёл йўлга, одамларга кўчади. Хаёл минг хил кўчаларга кириб чиқади... Йўлда кета туриб, яна сезиб қоламан: оғзим тагин очиқ... Яна юмаман... Бироздан кейин оғзимнинг очиқлигини яна сезиб қоламан...

Қаердадир ўқигандим: оғзини очиб юрувчи одамнинг ё бурни касал, ё ичи тўла гап... Айтмаса бўлмайди...

Худога шукур, бурним соппа-соғ... Ичим эса... нечоғли тўғри-я ўша ёзганлари... Ахир ичим тўла хасрат-ку... Айтмасам ўламан... Ақалли оила аъзоларимга... Ақалли дўстларимга... Ақалли ҳавога... Ақалли қоғозга... 30. 1X. 2004.

ЭЗГИНЛИК

Аёлни тинглай туриб, эзилиб кетдим. Бошига ташвиш тушибди. Не-не маҳкамаларга бош урибди. Лекин мушқули осон бўлмабди...

- “Моҳият” деган газетага учраб кўринг-чи, – дедим аёлга. Негаки, айна ушбу газетада халол одамлар ишлаётганини билардим. Газета манзилени аёлга ҳижжалаб тушунтира бошладим... У мени тинглапти-ю, хаёли бошқа ёқда... Ниманидир айта олмаётгандай... Охири дилидаги тилига кўчди:

- Ўша “Моҳият”га ҳам пора бериш керакми?

Мен гапиролмай қолдим... Муштипар аёл... Не-не маҳкамаларга учраб, келган хулосаси шундай бўлибди шекилли...

Мен баттар эзилиб кетдим...

25. XI. 2002.

ИСТАК

Йигит шофёрликка ўқияпти. Эндигина рул ушлай бошлади...

“Мен машина хайдаб, кўчага чиққанимда, қани энди машина тугул, хатто бирон одам зоти учрамаса...” – деб қолди у...

... Баъзи давлат арбобларининг хатти-ҳаракатлари айна ўша шофёрликка ўқиётган йигитни эслатапти менга. Бундайларнинг майли бўйича, сиёсат кўчасидан фақат уларнинг ўзлари юришса... Бошқалар йўламаса... Қариб-чуриб, куч-қувватдан қолганларидан кейин эса, ўғил-

қизлари ўринларини эгаллашса...

Ажабо!.. Оёқлари XX1 асрда-ю, истаклари эса ХУ11 – ХУ111 асрларда-я... Тавба...

2000 й.

СЕҲРЛИ СЎЗ

Сеҳрли сўз Мартабани мақтади. Мартаба ҳам ҳузур қилганидан Сеҳрли сўзга тўн кийгизди... Қимматбахосидан... Кўпчилик олдида...

Сеҳрли сўз эриб кетди. Мартабани қучоқлаб, тўн тутган қўлларидан

ўпди. “Отам дерман” дея, бахтиёрликдан кўз ёшлари тўқди...

Сеҳрли сўзнинг сеҳри ҳам, сўзлиги ҳам қолмади шундан кейин. Кўз ёшлари билан бирга тўкилиб кетганди улар ҳам ...

2001 й.

ҚЎРҚУВ САЛТАНАТИ

Чумоли уларни битта-битта еювчи очофат кушдан, куш полапонини ўмарувчи илондан, илон уни иккига бўлиб ташлаши мумкин бўлган кетмонли деҳқондан қўрқади...

Деҳқон ерининг кичик амалдор томонидан тортиб олиннишидан, кичик амалдор катта амалдорнинг назаридан тушиб қолишдан, катта амалдор “ўз аризасига мувофиқ” лавозимидан кетиб қолиш хавфидан қўрқади...

Атрофда қўрқув салтанати...

Нега Худодан қўрқишмасикин-а?

2002 й.

“ЎЙИН”

Деразанинг бир табақаси очик. Стол устида гўшт майдалагичдан ҳозиргина ўтказилган кийма... Очик деразадан кирган пашша гўштга ёпишади. Еганича ейди. Энди бемалол келган ерига чиқиб кетса бўлади.

Пашша ўзини деразанинг ёпиқ табақасига уради. Визиллайди... Ўзига эътиборни қаратмоқчимми? “Мен ташқаридаги озодликни севаман”, - демокчимми?... Лекин очик деразага эмас, балки ойналисига уряпти ўзини... Аслида ташқарига чиқмоқчи эмасдай... Ичкари маъқулдай... Негаки, бунда ширин егулик бор...

Ажабо, ҳеч ким назарга илмайдиган пашшада ҳам шунчалик “ўйин” борми, а?
1989 й.

ШУНИ ИСТАГАНДИНГИЗМИ?

Ҳуда-беҳуда бақириб, зуғм қилиб, сўкиб, сиз ўйлайсизки, мулозимларингизга кучингизни, кимлигингизни кўрсатмоқдасиз... Ўйлайсизки, шундай қилсангиз, “гаҳ” десангиз, қўлингизга қўнадиган бўлишади...

Янглишасиз... Атрофдагилар сиздан йироқлашиб бўлганлар. Зимдан сизни кўрарга кўзлари қолмаган... Ич-ичдан ўлим тилаяптилар сизга...

Айтинг, шунини истагандингизми, амалдор афандим?!

2001 й.

АНТИҚА ОДАМ

У ҳамма нарсадан жирканади. Ҳамма нарсада микроб бор, деб ўйлайди. Қовун-тарвузни совунлаб ювганидан кейингина каржлайди. Узумнинг устига шақиллаб қайнаб турган сувни оқизгачгина, ейишга тушади.

У фақат пулдан жирканмайди... Борки микроблар уяси бўлган пулдан... Уни ҳузур қилиб

санайди. Шу пул санаган кўллари билан бемалол нон ушатаверади...
У – шунақа антиқа...
2001 й.

АРСЛОН

Арслон одамларга ириллади.

- Золимсан, – дедилар. Шундайларга ташланди. Гилка-пора қилди.

- Қонхўрсан, вахшийсан, – дедилар. У эса қонхўрлигини давом эттирди. Охири эпини қилиб, уни қафасга солдилар.

Қонхўр, вахший арслон эндиликда ҳаммага тамоша, холос.

03. X11. 2001.

КЎЧАЛАР

Бу кўчалар бизники эмас. Ундаги эшиклар олдида камсукум райхонлар ифор сочмаяпти.

Уларни гўё серҳашам, кибор, тиконли атргуллар йўлатмаётгандай...

Бу кўчалар бизники эмас. Улар тўла дабдаба... Ёштин бинолар шоҳона... Дарвозалар шоҳона... Улар ортида эса, андаккина шарпага ҳам ириллайдиган кўппаклар...

Бу кўчалар бизники эмас. Кетдик... Эшиклариди райхонлар ифор сочган, итлари йўк, бағри очик, камтар кўчаларга кетдик...

03. X11. 2001.

“У ОДАМ БЎЛОЛМАДИ”

У бола эди. Тенгдоши бошқа бир тенгдошини уриб, бурнини қонатди.

Бекордан-бекорга... У чидаб туролмади. Кичкинагина, ожизгина бўлса-да, зўравонга ташланди... Унинг ҳам бурнини қонатди...

Кечга томон воқеа тафсилотидан хабар топган онаси болани эркалаб: “Ўзимнинг ҳақгўйимдан ўргилай... Худога шукур... Одам бўларкансан...” – деди...

У мактабга борди. Дафтарлари “беш”ларга тўлиб кетди. Ўқитувчилари мактаб, бошқаларга намуна қилиб кўрсатадиган бўлишди: “Ичингизда мана шу ўртоғингиз одам бўлади...”

... У университетни имтиёзли битириб, ишга жойлашди. Жонини жабборга бериб ишлади.

Тиним нималигини билмади. “Билмайман” деган сўзни билмади. Лаганбардорлик нима, пора нима? – билмади... Пора олаётганларини сезиб қолса, чидаб туролмади...

- Ковушини тўғрилаб қўйиш керак, – дейишди ишхонасидагилар орқаваротдан... Ва у... сираям кутмаганида, чўнтагидаги “пора” билан “қўлга тушиб”, ханг-манг бўлиб қолди...

- Одам эмас экансиз-ку, – дейишди ҳамкасблари.

Одам эмаслар ичида одам бўла олмаган эди у – КАТТА ҲАРФЛИ ОДАМ...

20. X1. 2002.

КУЮК ҲАҚИҚАТ

Кутубхонада бир олим билан гаплашиб қолдим. Гап айланиб-айланиб, ҳозирги сиёсатга кўчди. Олим деди:

- Ат-Термезий, дейишяпти... Замахшарий, дейишяпти... Булар яхши... Лекин ўликларни тирилтириб, тирикларни ўлдиришяпти... Келажаги буюк эмас, келажаги куюк давлат... Мустақиллик эмас, уста куллик...

Ғалати бўлиб кетдим... Куюк ҳақиқат ичимни куйдирганди...

2002 й.

ЎХШАШЛИК

Мен, ўзбек телевидениесини кўрмайман, десам, ёлғон бўлар. “Ахборот”ни, ҳокимларнинг ишдан олиншига бағишланган “навбатдан ташқари кенгаш”ларни, Олий Мажлис сессияларини кўраман. Шулар бошланиши билан уйимдагилар: “Боғчангиз бўляпти, кўринг...” – дейишади...

Залга фақат “фидойилар” йиғилган бўлади. Ҳаммасининг кўлида қоғоз-қалам... Кимдир тинимсиз гапиради... Залдагилар бош кўтармай ёзишади... Дикқат-эътибор билан... Бирон сўзни ҳам қолдирмасликка ҳаракат қилаётгандай...

Ана шундай кезлар рус сиёсатшуноси, собиқ партия арбоби Александр Яковлевнинг “Хотира гирдоби” /”Омут памяти”/ китобидаги бир гап ёдимга

тушаверади. Унинг ёзишича, Брежнев то партиянинг бош котиби бўлгунига қадар, у ишлатган қайд дафтарчалари, столусти таквимлари сақланиб қолган экан. Хрушчевнинг ҳар бир чиқишидан кейин Брежнев у ер-бу ерга: “Бағоят гўзал”, “Қандай ажойиб фикрлар” деб ёзиб кўяркан.

Кейин маълум бўладики, аслида Брежнев Хрушчевни хуш кўрмаган.

Лекин махсус хизмат ходимлари унинг ёзиб кўяётган “қайдлар”ини

“катта”га етказишларини у доимо назарда тутар экан.

“Ўзбек катталари”нинг атрофидагилар ҳам худди Брежневга ўхшашмасмикин-а?!

2002 й.

ҲАҚИҚАТ

Таниқли рус файласуфи Николай Бердяев “Рус ёзувчиларини гўзаллик эмас, балки кўпроқ ҳақиқат қизиқтиради”, – деб ёзганди.

Ўзбек ёзувчиларини-чи?! Ҳарҳолда ҳақиқат бўлмаса керак. Негаки, кейинги ўн йиллар ичида ҲАҚИҚАТ кўзларга айниқса мотамсаро, айниқса ғариб, айниқса ташландик кўриняпти...

Ўзбек ёзувчиларини кўпроқ амал, унвон, мукофотлар қизиқтиради шекилли...

2004 й.

“ТАЛАНТЛИЛАР”

Ўзбек ёзувчиларининг 1991 йилда бўлиб ўтган сўнги, X съездида ижодкорлар иккига бўлинишди...

Съезд доврукли, хаяжонли, тарихда кўрилмаган кўтаринки бир руҳда ўтаётганди. У Ўзбекистон Компартиясини “қонундан ташқари” деб эълон қилиши керак эди. Бу ҳақда наманганлик публицист, шоир Абдулла Жалил “Ўзбек халқига мурожаат” ўқиган, зал уни гулдурос олқишлар билан қабул қилганди...

Албатта, съезд об-ҳавосининг бундай тус олиши кимларгадир ёқмаган. Улар партия яккаҳоқимлигини сақлаб қолишни исташган. Натижада улар бир гуруҳ “лаббайчи” ёзувчилар ёрдамида катта кучга айланиб улгурган ёзувчиларни иккига бўлишди...

Фикрлар бўлинди... Қизғинлик бўлинди... Йиғин йўналиши бошқа ёққа бурилди. Охирида эса, боши берк кўчага кириб қолди. Съезднинг фаолиятини яна бир ойлардан кейин давом эттиришга қарор қилинди. Шу орада ўзларини “талантлилар” деб эълон қилганларнинг “Адиблар уюшмаси” тузилди...

Шундай қилиб “талантлилар” аслида компартияни сақлаб қолдилар...

Компартия эса тез орада ХДП /Халқ демократик партияси/ номини олди...

Эҳ, сиз, “талантлилар”, “талантлилар”!..

1991 й.

ЭВРИЛИШ

Мен билган шоир-ёзувчиларнинг жуда кўплари ўзгариб туришади...

Ҳокимият тепасидаги ўзгаришларга қараб...

10. X11. 2001.

НАВБАТИ БИЛАН...

Яқин-яқингача учта хорижий радио ўзбекча эшиттиришлар берар эди: “Америка овози”, “Озодлик”, “Би-Би-Си”.

Тингловчиларнинг эътирофича, “Америка овози” анчайин дадил ҳисобланарди. Шунданми, у айниқса кейинги йилларда доимо бўғиларди. Одамлар эшитолмасди. Эшитилмагач, тингловчиларини йўқотди радио. Оқибатда фаолиятини тўхтатди.

“Америка овози” бўғилаётган кезлар бошқа радиостанцияларни бемалол эшитса бўларди.

Энди эса, бўғилиш навбати “Озодлик”ка келиб етди. Уччала тўлқиндаги овоз ғириллагани ғириллаган... Оқшомгиси ҳам, тонггиси ҳам... Энди унинг ҳам тингловчилари йўқолса, ўзи эса беркилишга маҳкум бўлса керак...

Кейин эса навбат – “Би-Би-Си”га...

01. X1. 2004.

ЎҒРИЛИК

“Дом”ларда ўғри кўпайди. Қаватларга кираверишдаги эшик кулфини ўғирлашарди.

Йўлакларга ўрнатилган электр ҳисоблагичларни ўмаришарди. Ҳатто эшик ёнига қоқилган, кўчадан келганда, эшик очиш олдидан қўлдаги халтани осгувчи илгичларгача... Эшик ортига

– ерга ташланган оёқ артиладиган палосчаларгача...

Бирин-кетин содир бўлаётган бу воқеалардан хабардор келинчак эшик ортига қўйган янгигина ахлат челақчасини дарров ичкарига олди:

- Бунияма ўғирлашмасин тагин...

Келин сўзларини эшитиб, қайнона изтироб чекди:

- Қандай кунларга колдик, а?..

13. 1X. 2004.

АГАР БАРМОҚЛАР КЕСИЛСА...

Қаюмжон боғ ховлисига кетаётганди, автобус ўриндиғида ўтирган ёнидаги одам ундан сўради:

Олимларнинг дачалари қаерда? Биласизми?

Қаюмжон бошини қимирлатиб, “биламан” ишорасини қилди-да, савол берувчига юзланди:

Кимники керак эди?

Сўраган одам айтди...

Ие, йўлимиз бир экан-ку, – деди Қаюмжон. Шу билан суҳбат ўз-ўзидан бошланиб кетди.

Манзил сўраган одамнинг айтишича, у излаб бораётган олимнинг дала ховлисига ўғри тушибди. Нима қўлига илинса, кўтариб кетибди...

Қаюмжон учун бу гап янгилик эмас эди. У ҳатто дала ховлиларнинг атрофига тортилган тўр сим “деворлар”гача, уйларнинг эшик-деразаларигача ўғирланаётганини айтди.

- Илгари ўғриларнинг бармоғини кесиб, тўғри қилишган экан-да, – деди мехмон.

Шу пайтгача индамай келаётган ёндаги учинчи йўловчи бу гапни эшитиб, чидаб туролмади чоғи:

- Агар бармоқлар кесилгудай бўлса, амалдорларнинг ҳаммаси бармоқсиз қолади-ку, – деди. Бошлар тасдиқ ишорасини қилиб, лабларга енгил жилмайиш тўлди...

13. 1X. 2004.

ШИКАСТА ҚАЛБ

Неъматжон пенсияга чиққанидан кейин тўтилар боқа бошлади. Кўнгил хуши учун... Зерикиб қолмай, деб... У чойхоналарни хуш кўрмайди. Гап-гаштакларга майли йўқ...

Қушлар – Неъматжоннинг овунчоғи... Кунига бир марта овқат бериб қўйса бўлгани...

Қолган пайтларда эса, уларни кузатади. Тўр қафас ичра учиб-қўнишларидан, ғаройиб хатти-харакатларидан завқланади...

Неъматжон кўрдик, тухумини янгигина ёриб чиққан полапонлардан бирининг бир оёғи қийшиқ... Неъматжон уни мол докторига олиб борди. Оппоқ сочли қариянинг қилиб юрган бу ишидан доктор мийиғида кулиб деди:

- Мен ҳеч қачон қушларни даволамаганман...

Неъматжон врач қабулидан ўқиниб чиқди: “Бир оғиз маслаҳатини аяди-я... Бечорага раҳми келмади...”

Уйига келиб, Неъматжон полапонга баттар эзилди: ҳаттоки онаси ҳам қарамайди-я унга... Бемехр...”

Неъматжон ногирон полапонни бир неча кун пипеткада овқатлантириб юрди. Сал ўзини тутгандай кўринди. Барибир бошқа қушларга қўшилмайди... Йўлатишмайди...

Охири бўлмади. “Бундай бемехрликни, ноҳақликни кўравергандан кўра, қушчани қўйиб юбориш керак, – деб ўйлади Неъматжон. – Умри билан берган бўлса, яшаб кетади. Куни битган бўлса, кўздан йироқда ўлади...”

Неъматжон қушчани ховлига олиб чиқиб, учириб юборди. У бўғотга қўнди. Қаёқдандир томда пайдо бўлиб қолган мушук ўзини қушчага отди...

Неъматжон турган ерида тошдай қотиб қолди. У йиғларди...

13. 1X. 2004.